

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת אחרי תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ) רט רשי"

1 **בהשג יד תניב –** האומר: "עריכי עלי", ואין לו כדו ערך, כתיב ביה (וקרא בו):
2 "על פי אשר תשיג יד תונור יעריכנו הבקן". וכתבי בתריה: "וכל ערכך" וגו', דאי
3 נמי ליה ליה שוה שקל – לא יעריכו הבקן פחות משקל. ולכא כדברי הכפנים
4 – פדיונה שוה כל דהו. **פשוטא** – שה חתוש. **כר נגא** – קטן, שאינו שוה
5 אלא מנה, שהוא שותת דרין. **נמי הנגא** –

6 במתניתן. **פשיטא** – דאפילו פטרוהו. **הדא**
7 כל שהוא קאמר רבנן דלעיל. **כולי האי** –
8 בר נגא. אי מני, ונז דקטן יכול ליתן, אבל
9 פטרוהו שהוא כחוש – לא. **רגיל הכי**
10 ורגיל **הבא** – פחות מסלע ויותר משקל.
11 **קשיא הלכתא אהלכתא** – הבא אמרת:
12 הלכתא ברניא, ולעיל אמרת: הלכתא
13 כדברי חכמים דאפילו בר נגא. **כא אפילך**
14 – מהו יתן לבקן, אמריתן ליה ברניא. **בעושה**
15 **מעצמו** – ונתון בר נגא, לא כאיפיקן פה.
16 **טפי האמר** – במשנתיה לעיל (טא, טב).

17 הקפידה תורה עליו בשה. ואף על גב
18 התרצתו לעיל: בשויו לא קאמריתן, מהו
19 האי מביה מני? למה דלקא דעתך מעיקרא
20 נקט. **ובניא קשיא** ליה – אמאי הולכתא
21 למעמיה דרש לקש כרבי שמעון? **הא**
22 קיימא לן דרבי יהודה רבי שמעון – הלכה
23 כרבי יוחנה, בעירובין פרק"ב
24 שהוציאיהו" (מוב.). וסתם לן תנא דמתניתין
25 כרבי יהודה, דאסר לפטר חמור בתנאה.
26 דקתני: מפרש ליה לאפקועיה לאיסוריה.
27 **ואת אמרת** – מלתא כרבי שמעון. חמור
28 מן הקדש – שפדוהו בכסף בשויו.
29 **להחמיר עליו** – שלא פדוהו אלא בשה.
30 **אלא להקל עליו** – דאם פדוהו בשה –

31 יכול לפדותו בפטרוהו. **בשליק** – עשבים
32 שלוקח. **ממונא דבעלים** חוה – ולא מצי
33 כהן לבוני חוה הארי פדוהו – פדיונו פרי
34 לבעלים. וזה תנח מעותיו על קרן העבי.
35 ונתן הכסף – דכתיב: "זאם המקדש יגאל"
36 וגו', ששמי: כל מי שיתן הכסף – יתא
37 הקדש שלו. **או ילמא** מני דקני **יאת פטר**
38 חמור לבעלים **לחאי דבני ובני** – דיכול
39 לפדותו בשה. אף על גב דכוליה לא קני ליה
40 כל זמן שלא פדאו, אפילו היה ממונא דדייה
41 הוא. **ואף על פי שאין לו עבשיו** – כלומר:
42 שאף על פי שאין לו עבשיו, רשות יש לו
43 לאחר מני שפדוהו. הלכך חזר באילו אמר
44 השתא דדייה. **ונגבב מביה האישי אמר**
45 **רחמנא** – ישלם שנים. **לא מביה דקדש**
46 דאיך תשלמוהו כפל דקדשו. **אי אתה יכול**
47 לומר כהן – לא בתן – אלא נתנו ישראל
48 לבתן שוה אבני ונגבב לתעשר, לא ביד בתן
49 ולא ביד ישראל. ואפילו חזר ישראל ולקחו
50 הימנו, או חזרונ נתנו לו שדרי ענינו בו.
51 **ספק פטרי חמור** – כגון שדוהו לו עשר
52 חמורתי ולדלו כהן זכר ונגבב. שפירש
53 עליון עשה שיתן לאפקועי לאיסוריהו,
54 ומעשרן שיתן כסארי בתמות חולק, וכן
55 שלו. והמעשר קרב שלמים. והוא אובלו
56 כדן שאר מעשר בתמה. **ואותו אבי אמו**
57 בתן בפלו לו כו' – דאי חייבן בפדיון,
58 דברשות ישראל נולדו. **מפריש עליון עשה**
59 שיתן – לאפקועי לאיסוריהו. **אין שלו** –
60 דמאי דמדידין בתן חמורישו לעשות מתן –

61 עשה זה מתן. ולבתן חמורישו היה צריך להפריש עליון צריך להפריש עליון חזר
62 אחר בתן. הכי נמי עושה ישראל זה הורישו, דדמי כמי שהורישו בתן השיק.

1 **בהשג יד תניב.** אמר רב תניב. **הלכה פדריי חכמים.**
2 **וכמה? אמר רב יוסף:** אפילו פטרוהו בר נגא. אמר
3 **רבא,** אף אן נמי תנינא: גדול וקטן. – פשיטא! **אבל**
4 **דתימא:** כפול האי לא; אי נמי, פטרוהו לא – קא משמע
5 לן. **רבי יהודה נשיאה הנהו ליה פטר חמור, שרדיה**
6 **לקמייה דרבי תרפוהו.** אמר ליה: **פמה בעינא למיחב**
7 **לבתן? אמר ליה, הרי אמרו:** עון יפה – בסלעו, עון רעה
8 **בשקל.** **ביוניט – ברניא.** אמר רבא: **קשיא הלכתא**
9 **וכמה? תלתא זוזי.** רגיל **הכא ורגיל הכא.** **קשיא הלכתא**
10 **אהלכתא!** לא קשיא, כאן – בבא ליפקד, כאן – בעושה
11 **מעצמו.** אמר רבי יוחנן אמר ריש לקיש: מי שגש לו פטר
12 חמור ואין לו שה לפדותו – פדוהו בשויו. **למאן? אלימא**
13 **לרבי יהודה?** **הא אמר:** הקפידה עליו תורה בשה! **אלא**
14 **לרבי שמעון.** רב אחא מתני הכי, **רבינא קשיא ליה:** רבי
15 יהודה ורבי שמעון – הלכה כרבי יהודה, וסתם לן תנא
16 כרבי יהודה, ואת אמרת הלכה כרבי שמעון? **אלא,**
17 אפילו תימא רבי יהודה – לא יתא חמור מן הקדש,
18 ולא אמרה תורה בשה להחמיר עליו, **אלא להקל עליו.**
19 רב נתן ברבי יהודה ורבי יוסף פריק ליה בשליק בשויו. אמר
20 רב ששכי אמר רב הונא: **הפודה פטר חמור של חברו** –

21 **פדיונו פדור.** איבעיא להו: פדיונו לא פדור, או דלמא
22 פדיונו לבעלים? **אליבא דרבי שמעון לא תיבעי לך,** בין
23 דאמר מותר בהנאה – ממונא דבעלים הוא. **כי תיבעי**
24 **אליבא דרבי יהודה,** דאמר אסור בהנאה; **להקדש מדמי**
25 **ליה, והתמא אמר:** "נתן הכסף וקם לו". או דלמא,
26 **בין דקני להו בבני ובני, לא ידמי להקדש? אמר** רב
27 **נתן,** תא שמע: **הגונב פטר חמור של חברו – מישלם**
28 **תשלומי כפל לבעלים,** ואף על פי שאין לו עבשיו – יש
29 לו לאחר מנא. **מני? אלימא רבי שמעון – אמאי אין לו**

30 **עבשיו? אלא פשיטא רבי יהודה;** ואי סלקא דעתך **הקדש מדמינא** ליה –
31 **אמר רבמנא,** ולא מביה דקדשו וחו לא מדי. **"אתה בפרה שלא בפרה"** [כו']. **תנו רבנן:**
32 **ביצד אמרו נכנס לידו להתעשר? אי אתה יכול לומר בבא ליד בתן – שיהי שנינו:** התקנה
33 **ושנינו לו כמתנה – פטור ממעשר בתמה.** אלא **בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים**
34 **בתוך ביתו, שפירש עליהן עשרה שוין, ומעשרן, והן שלו.** מסייע ליה לרב נתן, דאמר רב נתן
35 **אמר רבה בר אבהו:** ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים – מפרש עליהן עשרה שוין,
36 **ומעשרן, והן שלו.** ואמר רב נתן אמר רבה בר אבהו: **ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים**
37 **ודאין בתוך ביתו, שגפלו מביה אבי אמו בתן, ואותו אבי אמו בתן נפלו לו מביה אבי אמו**
38 **ישראל – מפרש עליהן עשרה שוין, ומעשרן, והן שלו.** ואמר רב נתן אמר רבה בר אבהו:
39 **ישראל שהיו לו מכלים מפורחין בתוך ביתו, שגפלו מביה אבי אמו בתן, ואותו אבי אמו בתן**
40 **נפלו לו מביה אבי אמו ישראל – מעשרן והן שלו.** וצריבא, דאי אשמועינן קפוייתא – מושם
41 דקא מפרש קא, אבל תא – מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמין, אימא לא. ואי
42 אשמועינן תא – דאמפרש לעשור מניה וביה, דתא מנח, אבל תא – בין דשה מעלמא כמי
43 אתוין, וכפריש קאי אימא לא, צריבא. אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי הונא: **הלוקח מכלים**

ממורחין
1 חמור
2 שיהי בתן הוא ואין צריך לחזר
3 אחר בתן. הכי נמי עושה ישראל זה הורישו, דדמי כמי שהורישו בתן השיק.

1 **אמר** רבא, אף אן נמי תנאן גדול וקטן – יש ספירי דרסי: "תנינא", וקושיא הו. **אז**
2 **והלכתא** ברניא – בבא לימלך מוקמי ליה. שמויה מוקמי בשה שיה שלשה
3 זוזים רגיל הבא. אבל בעצמו – אפילו בפטרוהו בת נגא. ואם אין לו שה לפדותו – פדה
4 בשויו. ואפילו בשליק, וכד פריק ליה מברך "על פני ספר חמור", אבל בשה תנחנה לבתן.
5 דמיערנא דאפרשיה ברשותיה דרבין כו'.
6 דלמן בשמתניתן. ושה – בין מכבשיה בין מעויה,
7 בין זכר בין נקבה, בין גדול בין קטן. כדתנן
8 במתניתין. **הפודה** פטר חמור של חברו פדויה
9 פרו – לא דמי לתרום משלו על חברו, דאיבעיא
10 לן פרק "אין בין המודר" (גדים לוה). אם עריך
11 דעת. ודעת תניב: "גם אתם" לרבות של חכם,
12 ובעינן מהאם לרעובם, אף שהלוחם לרעובם.
13 אבל הבא לא כתיב בעלים.

14 **ונגבב** מביה האישי ולא מביה הקדש – פרק
15 "מורבה" (כבא קמא סבב). איתך דף
16 דרשא, דקאמר: "מירעה" – ולא מכתש נפקא.
17 ופירש: "אישי" לא מיותר, דגובר נמי מקרי
18 "אישי", ולא משמענו כלל מ"אישי" למעשה,
19 דבכל דבר שהוא לשון רב שיתן לשתן "אישי",
20 ר"ש. ודעת תניב: "גם אתם" לרבות של חכם,
21 ובעינן מהאם לרעובם, אף שהלוחם לרעובם.
22 מביה הקדש – כדנפאק מירעה", מישויה דהא
23 קרא "ונגבב" מירי בתשלומיה, מיתויה לה.
24 **שהיו** לו עשרה ספק (פטרוי) חמורים מפרש
25 עשרה שוין ומעשרן והן שלו – לפירוש רבינו
26 תם, דמפרש לעיל: רב חמור אפילו פעמים
27 הרבה – סאפקות קאי, קשות רחוקי לו עשרה
28 שיש; בקה אחד מניו אבל לפירוש הקונטרס,
29 דאני חזר ופדה אלא אם כן נתנו לבתן וחזר
30 ולקחן. תנא נמי, לפירוש נמי פדור האידא
31 דלקחן: ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורין
32 דאין בתוך ביתו שנתנו לו מביה אבי אמו בתן,
33 ואותו אבי אמו בתן נפלו לו מביה אבי אמו
34 ישראל, מפרש עליהן עשרה שוין והן שלו.
35 התם למה לי עשרה: בתו סגין מעו דהין הן שלו
36 ואם על פי שוין דרביא, אף על כן בכל מעו פעם
37 חמור כפולו נתנו לבתן וחזר ולקחן. ומבא אבי אמו
38 אמו בתן הוא וירשו ונתא: דבכל הני דנקט
39 עשרה – לרבותא. אף על גב כן פטר חמור
40 – כולן נכנסין לידו להתעשר.

41 **דלמן:** ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורין
42 דאין בתוך ביתו שנתנו לו מביה אבי אמו בתן,
43 ואותו אבי אמו בתן נפלו לו מביה אבי אמו
44 ישראל, מפרש עליהן עשרה שוין והן שלו.
45 התם למה לי עשרה: בתו סגין מעו דהין הן שלו
46 ואם על פי שוין דרביא, אף על כן בכל מעו פעם
47 חמור כפולו נתנו לבתן וחזר ולקחן. ומבא אבי אמו
48 אמו בתן הוא וירשו ונתא: דבכל הני דנקט
49 עשרה – לרבותא. אף על גב כן פטר חמור
50 – כולן נכנסין לידו להתעשר.

51 **דלמן:** ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורין
52 דאין בתוך ביתו שנתנו לו מביה אבי אמו בתן,
53 ואותו אבי אמו בתן נפלו לו מביה אבי אמו
54 ישראל, מפרש עליהן עשרה שוין והן שלו.
55 התם למה לי עשרה: בתו סגין מעו דהין הן שלו
56 ואם על פי שוין דרביא, אף על כן בכל מעו פעם
57 חמור כפולו נתנו לבתן וחזר ולקחן. ומבא אבי אמו
58 אמו בתן הוא וירשו ונתא: דבכל הני דנקט
59 עשרה – לרבותא. אף על גב כן פטר חמור
60 – כולן נכנסין לידו להתעשר.

61 עשה זה מתן. ולבתן חמורישו היה צריך להפריש עליון צריך להפריש עליון חזר
62 אחר בתן. הכי נמי עושה ישראל זה הורישו, דדמי כמי שהורישו בתן השיק.

דגך
1 **עבשיו? אלא פשיטא רבי יהודה;** ואי סלקא דעתך **הקדש מדמינא** ליה –
2 **אמר רבמנא,** ולא מביה דקדשו וחו לא מדי. **"אתה בפרה שלא בפרה"** [כו']. **תנו רבנן:**
3 **ביצד אמרו נכנס לידו להתעשר? אי אתה יכול לומר בבא ליד בתן – שיהי שנינו:** התקנה
4 **ושנינו לו כמתנה – פטור ממעשר בתמה.** אלא **בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים**
5 **בתוך ביתו, שפירש עליהן עשרה שוין, ומעשרן, והן שלו.** מסייע ליה לרב נתן, דאמר רב נתן
6 **אמר רבה בר אבהו:** ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים – מפרש עליהן עשרה שוין,
7 **ומעשרן, והן שלו.** ואמר רב נתן אמר רבה בר אבהו: **ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים**
8 **ודאין בתוך ביתו, שגפלו מביה אבי אמו בתן, ואותו אבי אמו בתן נפלו לו מביה אבי אמו**
9 **ישראל – מפרש עליהן עשרה שוין, ומעשרן, והן שלו.** ואמר רב נתן אמר רבה בר אבהו:
10 **ישראל שהיו לו מכלים מפורחין בתוך ביתו, שגפלו מביה אבי אמו בתן, ואותו אבי אמו בתן**
11 **נפלו לו מביה אבי אמו ישראל – מעשרן והן שלו.** וצריבא, דאי אשמועינן קפוייתא – מושם
12 דקא מפרש קאי, אבל תא – מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמין, אימא לא. ואי
13 אשמועינן תא – דאמפרש לעשור מניה וביה, דתא מנח, אבל תא – בין דשה מעלמא כמי
14 אתוין, וכפריש קאי אימא לא, צריבא. אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי הונא: **הלוקח מכלים**
15 ממורחין
16 חמור
17 שיהי בתן הוא ואין צריך לחזר
18 אחר בתן. הכי נמי עושה ישראל זה הורישו, דדמי כמי שהורישו בתן השיק.

ג' בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

1 דגנך אמר רחמנא ולא דגן – למאן דרדיש במנחתו פרק רבי שמעאל (סו.א.) "דגך"
2 ולא דגן – ופרך שפיר אמאי מעשך, דתבואה זו גדולה ותמורה ברשות גוי.
3 ואם תאמר: מאי קשה ליה הכא? דלמא סבירא ליה כמאן דאמר מירוח הגוי אינו פטר,
4 "דגך" למעט מירוח הקדוש וכו'. תימא: דא דפליגי במירוח גוי – היינו בגדל ברשות ישראל,

5 אבל גוי ברשות גוי ותמורתו גוי פטור. מכל
6 מקום נמי קשיא: דלמא בגדל ברשות ישראל?
7 ויש לומר: דמשעת היה דארייז בגדל ברשות גוי
8 אבל סוגיא דמנחתו (סו.ב.) מוכח דפליגי אפילו
9 בגדל ברשות גוי. ויש לומר: דנחיא ליה לשני
10 דהכא כבולי עלמא. ומירו קשה, דאפילו הניא
11 ליה מירוח גוי פטור. מכל מקום חייב לעשר
12 מדרבנן, גיוריה משום עבד כסיס? יש לומר: משעת
13 ליה חלפניהו ש"ל – אלא לית ליה חלפניה
14 דבעלי כסיס, דאם כן היה חייב לתנו לבתו.
15 ואמאי ידעין שן שלח קשיא ראשונה גוי
16 מותרא ביה, מדדוק קשרי מירוח גוי פטור.
17 מדקאמר "דון שלח", דאי אינו פטור – אמאי
18 מעשך ודן שלח לתנינהו לבתך ומירו קשה
19 ליתני: ואף על גב דאינו פטור – לא מוסיב למיתב
20 לבתך, דאמר ליה: קאיתא מוכח גברא ולא מיתב
21 לאשתעי דינא בהדיה. ולמאן דאית ליה נמי
22 גיוריה בעלי כסיס, דלמא מאן דאית ליה מירוח
23 גוי פטור – לא מסתבר למיתב ליתן לבתך
24 טפי ממאן דאית ליה אינו פטור. ודרשמעל בסמוך
25 בשעתך דודאי חייב למיתב לבתך. דאמר: אצל
26 נהי גוי הוא כפירותיו. ומשמע דאי ודאי חלפניה
27 דבעלי עלמא ביה למיתבניהו לבתך – וכל גיורא
28 כפי המסקא דמסקין: כאן בתרומה גדולה כאן
29 בתרומת מעשר. "מירוחניהו" ישראל ברשות
30 גוי – פירש הקונטרס: ישראל אריס לש גוי. וקשה
31 לפירושו: אי בחלק גוי – היינו מירוח גוי. אי
32 בחלק ישראל – אין זה לוקח טעלים ונראה
33 לפרש: מירוחניהו ישראל ברשות גוי אחר שלקח
34 ישראל. וחיב אבוי: ללוקח טעלין מן הגוי ודן
35 עבשו ממורחין. "מעשך" דאין קנין – תימה
36 אפילו יש קנין – חייב לעשרין מדרבנן. כדמוכח
37 ב"הקומץ רבה" (מנחת לאא) בשמעתא דרבי
38 שמעון עשוי: דבי (ל.א.) כמאן גוי עשוי עליו. וכו'
39 תימא שרצה למצוא דעוב דאורייתא, לרבותא
40 דאפילו חייב דחייב לעשר דאורייתא – הוא
41 ממתו נפסק ללוקח פטור מירוחיהו. כדמוכח פ"ק
42 "הפעלים" (בבא מציעא פ"ב.) מירו, לפירוש
43 רבינו תם. דמפרש הידעו ודאין לוקח אחר מירוח

1 **ממרחין מן הגוי – מעשך ודן שלח. מירוחניהו מאן?**
2 **אלימא מירוחניהו גוי – "דגנך" אמר רחמנא, ולא**
3 **דגן גוי? אלא מירוחניהו ישראל מישות גוי; מעשך**
4 **- דאין קננו לגוי בארץ ישראל להפקיע מיר מעשר,**
5 **ודן שלח – דאמר ליה: קאיתא מוכח גברא דלא**
6 **מצית אישתעיה דינא בהדיה. קנן תבא: המפקיע**
7 **פירותיו אצל הבתוי ואצל עם הארץ – בהזקתו למעשר**
8 **ולשביעית, אצל הגוי – כפירותיו; רבי שמעון אומר:**
9 **דמאי. אמר רבי אליעזר: להפריש – פולין עקמא לא**
10 **פליגי – פי פליגי – ליתקן לבתך; תנא אמר סבר: ודאי**
11 **חלפניהו, ובעי מיתבניהו לבתך, ורבי שמעון קב: דמאי.**
12 **ותיב רב דימי וקאמר להא שמעתא, אמר ליה אבי:**
13 **טעמא – דמספקא לן אי חלפניהו אי לא חלפניהו,**
14 **הא ודאי חלפניהו – דכולין עקמא בעי למיחבניהו**
15 **לבתך, והאמר רבי שמואל אמר רבי תינא: הלוקח**
16 **טעלים מן הגוי ממרחין – מעשך ודן שלח! – דלקמא,**
17 **כאן – בתרומה גדולה, כאן – בתרומת מעשר!**
18 **אופרתן מילתא דאמר רבי יהושע בן לוי: מינן ללוקח**
19 **טעלים ממרחין מן הגוי? שהוא פטור מתרומת מעשר?**
20 **שנאמר: "ישראל הלויים תרבו ואמתה לוקח מביני ישראל**
21 **מאת בני ישראל", טעלים שאמתה לוקח מביני ישראל**
22 **אתה מפריש מן תרומת מעשר ונותנה לבתך,**
23 **טעלים שאמתה לוקח מן הגוי – אי אתה מפריש מן**
24 **תרומת מעשר ונותנה לבתך. "ואם מת הנינים בו"**
25 **דמית היכא? אלימא דמית בי כהן ונתנה בו פתן –**
26 **פשטא, ממונא דיריה הוא! אלא, דמית בי עגלים**
27 **ונתנה בו פתן – הא נמי פשטא! – סלקא דעתך**
28 **אמינא, כל פמה דלא מנא לריות – לא וכה ביה, אלא**
29 **משמע לן: דמעדינא דאפשריה, ברשותיה לבתך קאי.**

שנתה

1 ושכנגדה לעמוד הקודם מפורזין – שנגמרה מלבאחן למעשר. מירוח גמר מלאכה
2 של תבואה, כשמשוה את חברי ומחליקו ברתח. ואיתו **אבי אבן בתן כ"ז** –
3 רבותא קא שמעך לך, דאף על גב דמכח ישראל קאמי, דאיכא למימר: ניתבינו
4 השתא לתרומה (ומעשר) לבתך. כי חייב דהוה עבדי ישראל קמא – ואפילו וכו',
5 כיד דקן באמוצע, ובאמוצע, ובאמוצע
6 הכון הןאמוצע מן התרומה והוריש
7 לישראל זה, כל אחד בפני עצמו. ומעשך
8 והכל שלו, ומוכר התרומה לבתנים. והוא
9 הדין נימא אם לא נפלו לאותו כון מירשאל,
10 דתבואת כון חייבת בתרומה, אלא שאינה
11 נותנה לבתן אחר אלא מפרשה ואוכלה.
12 משום דהוה פופיש וקאי – כלומר, השתה
13 מין אחד תמון מין אחר, וליא מחוסר
14 מעשה. להכין הוה אכילו נפלו לו מבת כון –
15 החמורים לעצמן והטלסאי לעצמן. **אבל** –
16 בני תבואה, דמחוסר הפרשה – אימא נמי
17 שלא הורמו בבית כון דמין, וחזרו לאיסורם
18 הראשון והתנם לבתן. ועד כאן שייך לעמוד
19 הקודם. ודן שלח – התרומה עצמה,
20 ומוכרה לבתנים. דגנך – דינאן, מה שאהא
21 ממרח חייב בתרומה, ולא מירוח גוי.
22 מירוחניהו ישראל מישות גוי. שזיה
23 ישראל אריס, ורקיע על גוי. לפעושות
24 – אם מעשך ודן – אין חוששין הן – אין
25 החלפין. או שביעית – שזא החלפין
26 בפירות שביעית, שיהו צריכין לחתבר
27 שביעיתו – פי שני. ודאי
28 חלפניהו, וצריך להפריש מהן מעשר. האי
29 גנא סבר אקא מירוח הגוי פטור. ופולגנא
30 דמנחתו מירוחניהו רבי שמעאל (מנחת
31 סו.ב.) **דמאי** – ספק חילפן פטור אלא
32 להפריש כולו עקמא לא פליגי – דאפילו
33 לרבי שמעון דאמר ספק – מספק לא אביל
34 בטעלי, ומיתבניהו. ובעי ארסא הכל
35 דדמו לרמאי דעם הארץ דמפרשי. ובעי
36 מיתבניהו לבתן – לקמן פריך הא דארכון
37 לעיל; מעשך ודן שלח. **דמאי** – ההואצי
38 מחיברו עליו הריאה, ודאמר מוכר לבתן
39 את התרומה, והדמים שלו. והאי דמאי לא
40 דמי לשאר דמאי, שנתון לבתן אחד מנאמא,
41 דהתם איכא טעמא כדמכח ברשות סוטה
42 (מז.א.) משום דסבר עם הארץ; ללוי הוא
43 דאביק רחמנא למיתב תרומת מעשר ולא

1 לדידי. אבל הבא, והיא ספקא אוקא לוקח קודם
2 גדולה. **הא שמעתא** – דרבי אלעזר. מעשך ודן שלח – ואוקמנא דמירוחניהו
3 ישראל ברשות גוי. בתרומה גדולה – פליגי תנא קמא ורבי שמעון. **תרומת**
4 **מעשר** – ודן שלח.
5 **משנה**
6 חשש
7 ובכתובות (כד.א.) פירשה. **הא** חלפניהו דבי לא למיתננהו לבתן – ואף על גב דשמעון לרבי שמעון מירוח הגוי פטור. מכל מקום חייב, משום גיוריה בעלי כסיס, כדברשייתא לעיל.
8 **מבבלים** – שאתה לוקח מן הגוי – משמע אבא ללוקח חייב מדאורייתא. מדאצטריך קרא לפטור תרומת מעשר. ודקשה רבינו תם, מדרבאמרין פרק "הפעלים" (בבא מציעא פ"ב.)
9 "תבואת זרעך" – ולא לוקח ותרין; לוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא. והא דארמין פרק רבי שמעאל (מנחת סו.ב.) תורמין משל גוים על של כותיים, ומשל כל על של כל,
10 (אלמא) מירוח הגוי אינו פטור – לא בילקח מן הגוי איירי, ולקוח ממורח – אפילו מישראל פטור דאורייתא. אלא בני התרומ משלו על של ישראל איירי, בדעתן (תרומת פירק ג'
11 שנתה) דן הגוי הכותי שתרומ – תרומתן תרומה. ופרק "בכל מערכב" (ערובין ל"ג.) גבי לוקחין יין מוכן בותיים. אמר רבי יוחנן ליה בריה – באדרייתא. כל שפרש תרומת דגן תירוש
12 ומעשר דאורייתא. ואפילו מפטר כל לוקח – נידא נמי סוגיא דשמעון, לוקח טעלים מן הגוי איירי. ודאמר רבינו תם, מירוח פירותיו לוקח מן הגוי. לא מיידיח ליה למיתב תרומת מעשר לבתך.
13 ומעשר דאורייתא הוא, אי אן פטור. ולא נמי דאמר מירוח הגוי פטור – אפשר שהקדמונים שכללים ומתקיים שפיר טעמא דלעיל (מנח). דאמר ליה האי אתנא
14 מוכח גברא ולא מצית לאשתעי דינא בהדיה. כלומר, במה שהדעשר מעשרי שנתו ללוי, דאין הלוה חייב ליתן ממנו תרומה לבתן – כך כשקנה לו חטא טעלים מן הגוי להפריש
15 מעשר. שן חייב לתנו תרומת מעשר לבתך. כלומר, במה שפירשיהו דמאי. חייב לתנו תרומת מעשר לבתך. ודאי לאו הכי, אף על גב דלוקח פטור מדאורייתא. מכל מקום היה חייב לבתן
16 מדרבנן. והדיא ד"הקומץ רבה" (מנחת לאא.) משמע כפירוש רבינו תם. דפריך: ולימא ליה קח מן הגוי ועשר עליו ומשני: כסבר אין קנין, והוה ליה מן החיוב על הפטור. ומרקי
17 ליה "חוב" – משמע מדאורייתא. ויש לומר: ללוי דרב המעורב ברחב חילוף ודי ממו חיוב על הפטור. תוע, דרבי נמי קאמר דהם. ולימא ליה קח מן השוק ועשר עליו סבר רוב עם
18 הארץ אין מעשך ודן, והוה ליה מן החיוב על הפטור. משמע: אי אין מעשך – הוה ליה מן החיוב על הפטור. והואי דמאי – דרבנן, ואם טבל מעורב בחילוף – דרבנן, אם
19 הוה

1 **משנה**
2 חשש
3 ובכתובות (כד.א.) פירשה. **הא** חלפניהו דבי לא למיתננהו לבתן – ואף על גב דשמעון לרבי שמעון מירוח הגוי פטור. מכל מקום חייב, משום גיוריה בעלי כסיס, כדברשייתא לעיל.
4 **מבבלים** – שאתה לוקח מן הגוי – משמע אבא ללוקח חייב מדאורייתא. מדאצטריך קרא לפטור תרומת מעשר. ודקשה רבינו תם, מדרבאמרין פרק "הפעלים" (בבא מציעא פ"ב.)
5 "תבואת זרעך" – ולא לוקח ותרין; לוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא. והא דארמין פרק רבי שמעאל (מנחת סו.ב.) תורמין משל גוים על של כותיים, ומשל כל על של כל,
6 (אלמא) מירוח הגוי אינו פטור – לא בילקח מן הגוי איירי, ולקוח ממורח – אפילו מישראל פטור דאורייתא. אלא בני התרומ משלו על של ישראל איירי, בדעתן (תרומת פירק ג'
7 שנתה) דן הגוי הכותי שתרומ – תרומתן תרומה. ופרק "בכל מערכב" (ערובין ל"ג.) גבי לוקחין יין מוכן בותיים. אמר רבי יוחנן ליה בריה – באדרייתא. כל שפרש תרומת דגן תירוש
8 ומעשר דאורייתא. ואפילו מפטר כל לוקח – נידא נמי סוגיא דשמעון, לוקח טעלים מן הגוי איירי. ודאמר רבינו תם, מירוח פירותיו לוקח מן הגוי. לא מיידיח ליה למיתב תרומת מעשר לבתך.
9 ומעשר דאורייתא הוא, אי אן פטור. ולא נמי דאמר מירוח הגוי פטור – אפשר שהקדמונים שכללים ומתקיים שפיר טעמא דלעיל (מנח). דאמר ליה האי אתנא
10 מוכח גברא ולא מצית לאשתעי דינא בהדיה. כלומר, במה שהדעשר מעשרי שנתו ללוי, דאין הלוה חייב ליתן ממנו תרומה לבתן – כך כשקנה לו חטא טעלים מן הגוי להפריש
11 מעשר. שן חייב לתנו תרומת מעשר לבתך. כלומר, במה שפירשיהו דמאי. חייב לתנו תרומת מעשר לבתך. ודאי לאו הכי, אף על גב דלוקח פטור מדאורייתא. מכל מקום היה חייב לבתן
12 מדרבנן. והדיא ד"הקומץ רבה" (מנחת לאא.) משמע כפירוש רבינו תם. דפריך: ולימא ליה קח מן הגוי ועשר עליו ומשני: כסבר אין קנין, והוה ליה מן החיוב על הפטור. ומרקי
13 ליה "חוב" – משמע מדאורייתא. ויש לומר: ללוי דרב המעורב ברחב חילוף ודי ממו חיוב על הפטור. תוע, דרבי נמי קאמר דהם. ולימא ליה קח מן השוק ועשר עליו סבר רוב עם
14 הארץ אין מעשך ודן, והוה ליה מן החיוב על הפטור. משמע: אי אין מעשך – הוה ליה מן החיוב על הפטור. והואי דמאי – דרבנן, ואם טבל מעורב בחילוף – דרבנן, אם
15 הוה

בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ג רש"י

1 **משנה** – לא בחה – עבי ואילי ולא בשחוט – ואפילו שה שחוט. **מריפה** –
 2 שנתנה רגליה והארכובה ולמעלה. **בלאים** – תיש הבא על הרחל. **כוי** –
 3 ספק היה ספק בהמה. **מפני שהוא** **שה** – דבין רחל ובין עז קרויין "שה" נתנו
 4 לבחן – הפטר חמור. **גמרא** **הללן** –
 5 בפסח. **בלב השחוט** – שבמשנתנו. **הפסח**
 6 **אינו** בא עגל זחיה – דרבינן **שמות** **כ"ב** –
 7 "שה" חזן הכבשים ומן העדים. ולא שחוט –
 8 דבעינן שחיטה לשם פסח. ובלאים גמי לא
 9 – דכלאים אין קריבין לגבי מזבח. כדקתני
 10 – לקמן: שור וכשב פרט לכלאים. **בן פקועה**
 11 – שנמצא זה בבדיחה שחוטתו. **פלוגתא**
 12 **דרכי מאיר** **ורבנן**. – בפרק "בהמה"
 13 המוקשה (תולין ע"ג). **בידקלא** – קלחת.
 14 כלומר, כשחוטתו דמי. ואין פודין בשחוטתו.
 15 **או דלמא כו'** – וכל הנה אין פודין דאמר
 16 במתניתין – שלא בשוין קאמרין, דאי
 17 בשוין – אפילו בשלוק שרי. **בן פקועה**
 18 פסול לפסח, דאינו קרב למזבח, דתניא
 19 בפרק שני ושחיטת תולין (לח"ב). **יבי יודל'**
 20 – פרט לרענא דופן, שה **שאי** **אנה** **ליה** –
 21 ומסתברא למעוטי בן פקועה. **דכדכחו** **דמי**,
 22 וכל שה הוא. רפרדהו מרבינן בעל כחם
 23 ונקבה וזן שתי שנים, דשה ניהו. **בכלאים**
 24 – דתרי מניו הוא. **רופה** **דקתני** **במתניתין**
 25 רבי אליעזר מתיר בכלאים. **פרה** **שילדה**
 26 **מין עז** **אין** **פודין** – דעגל הוא. **בכלאים**
 27 **פריקין** – וכל שכן בגדמה, ולמה לי
 28 למתניתין? **הוא** **רופה** **אפריזריב** **ליה** –
 29 ולא משום דוקא אתא. **בלאים** **הוא** –
 30 בתמיה, **הא** **נדמה** **דואו** **למאי** – קאמר
 31 דשייה רבנן לנדמה בי כלאים? **אי** **לקדשים**
 32 – שלא יקרב לגבי מזבח, למה לי למתליה
 33 לנדמה בכלאים? **זו** **היכי** **דפשיטא** **לן** –
 34 בכלאים – פשיטא לן בגדמה **אי** **לכבודה**
 35 – לאשמוענן ולא קדוש בבכורה בכלאים
 36 פשיטא, ד"אן כבור שור? **חביב** **ובהדיא**
 37 אישועטו **אי** **למענט** **מקדש** – וכי וכו'
 38 דכלאים לא למענט, אף נדמה לא. **שמאי**
 39 – תרווייהו מחד שקלא נפקי, "תחת" **תחת'**,
 40 **חביב** **כא**: "תחת השבט", וחביב בקדשים
 41 "תחת אמו", מה תום נדמה וכלאים לא,
 42 כדמשעתין ליעיל. **אי** **גופה** **כלאים**
 43 ונדמה לא. **לפטר חמור** – דלא פריקין ביה
 44 פטר חמור. **בי** **כלאים**. **מקצת** **סימנים** –
 45 דאמו. **העקבה** **העקבה** – חביב כבא.
 46 "יעבור תחת השבט", וחביב בכבור
 47 "והעברת פטר רחם", מה בכבורה חביב
 48 בדאמרן; **ואם** **יש** **מקצת** **סימנים** **חייב** –
 49 אף מעשר גמי ליהויה חייב. **קא** **משמע** **לן** –
 50 דדין כלאים אית ליה, ר' יוחנן "תחת" גמר
 51 בשיש; **זו** **היכי** **לדמונא** **לא** **קרב** **בדאמר**
 52 בריש פירקין (ג.ב.) **נזמ** **קבוע** **על** **לישחט**
 53 עליו – **במשעט** **נזמ** **לא** **קדוש**. **פסולי**
 54 **המוקדשין** – שנפדו ורואנן לחולין. **כיון**
 55 **דאמר** – פטר חמור מותר בהנאה קודם
 56 פודין – חולין זה הדפט חמור, ויכול
 57 לפדותו בה, וליבא לממר איסור חל על
 58 איסור. **אין** **איסור** – פטר חמור, חל על
 59 איסור. **דבדמת** **פסולי** **המוקדשין** **אית** **בה**
 60 קודשה אפילו לאחר פודין, דאדריש ביה
 61 ועבדה. **דלא** **תפיס** **פריזו** – שחטה הניתן
 62 תחתיו אין בו משום קודשה. **צבי** **ואיל** –

משנה **אין** **פודין** **לא** **פעגל** **ולא** **בחה**, **לא** **בשחוטתו**
ולא **בפריזתו**, **ולא** **בכלאים** **ולא** **בכוי**. **ורבי** **אליעזר**
מתיר **בכלאים** – **מפני** **שהוא** **שה**, **ואיכר** **בכוי** – **מפני**
שהוא **ספק**. **נתנו** **לבחן** – **אין** **תכנהו** **רשאי** **לקיימו** **עד**
שיפירש **שה** **תחתיו**. **גמרא** **מתניתין** **מיני?** **בן** **בג** **בג**
היא. **דתניא**, **בן** **בג** **בג** **אומר**: **נאמר** **באן** **"שה"** **ונאמר**
"הללן" **"שה"**, **מה** **הללן** **פרט** **לכל** **השמות** **הללו**, **אף**
כאן – **פרט** **לכל** **השמות** **הללו**. **אי** **מה** **הללן** **זכר** **תמים**;
וכן **שנה**, **אף** **כאן** – **זכר** **תמים** **וכן** **שנה**; **תלמוד** **לזכר**:
אפילו **כל** **הני** **נמי!** – **אם** **כן**, **"שה"** **"שה"** **מאי** **איהני**
ליה? **איבעיא** **לחו**: **מהו** **לפדות** **בבן** **פקועה?** **אליבא**
דרבי **מאיר** **לא** **תיבעי** **לה**, **דינן** **דאמר** **רבי** **מאיר**: **בן**
פקועה **מעון** **שחיטה** – **שה** **מעליא** **הוא**. **אילא** **פי** **הבעי**
לה – **אליבא** **דרבנן**, **דאמרו**: **שחיטת** **אמו** **מותרת**;
כבישרא **בידקלא** **דמי**, **או** **למאי**: **כיון** **דהשתא** **מיהא**
דמי **ואיל**, **"שה"** **קרניא** **ביה?** **מר** **ווקרא** **אמר**: **אין**
פודין, **ורב** **איש** **אמר**: **פודין**, **אמר** **ליה** **רב** **איש** **למר**
ווקרא: **מאי** **דילתך** – **דילפת** **מפסח**, **אי** **מה** **הללן** **זכר**
תמים **וכן** **שנה** – **אף** **כאן** **זכר** **תמים** **וכן** **שנה**!
אפילו **בן** **פקועה** **נמי!** – **אם** **כן**, **"שה"** **"שה"** **מאי** **איהני**
ליה? **איבעיא** **לחו**: **מהו** **לפדות** **בנדמה?** **אליבא** **דרבי**
אליעזר **לא** **תיבעי** **לה**, **השתא** **בכלאים** **פרקין**, **בנדמה**
מביענא? **כי** **תיבעי** **לה** – **אליבא** **דרבנן**; **בכלאים** **הוא**
דלא **פרקין**, **בנדמה** – **פרקין**. **או** **דלמא** **לא** **שנה**? **תא**
שמעי: **פרה** **שלידה** **מין** **עז** – **אין** **פודין**; **הא** **רחל** **שלידה**
מין **עז** – **פודין**. **מיני?** **אליבא** **רבי** **אליעזר** – **הא**
בכלאים **נמי** **פרקין**? **אלא** **לאו** **רבנן** **הוא!** – **לא**, **לעולם**
רבי **אליעזר**; **היא** **גופה** **קא** **משמע** **לן** – **היא** **שלידה**
מין **עז** **אין** **פודין**; **אל** **תיקא** **ול** **תרייה** **דידה**, **תאי** –
עז **מעליא** **הוא**, **אלא** **זיל** **בתר** **אמיה**, **תאי** – **עגל**
הוא. **תא** **שמעי**, **דתני** **רבה** **בר** **שמאי**: **איתו** **כלאים**

1 הוא מעשר ברובו אלא, כשהאחד נוטה לצד חיוב או לצד פטור יותר מחיבור – קרי לה
 2 "חיוב על פטור". ועוד, דכי משני: כסבר אין קנין – אבהו דקנה מן הממזרח מן הגוי,
 3 דרובו עמי הארץ מעמישים הן לא שיקר אלא אתר מידות, ואין לתמהו: לאחר סניא
 4 ומנחות, מנא לן להתלמוד דפליגי במידות הגוי פטור? דלמא ביש קנין ואין קנין פליגי?
 5 יש לומר: אם כן קשה דרבי מאיר, ודמקאמר
 6 רבי מאיר: תורמין משל כל על של כל – אם כן
 7 קסבר אין קנין, ובפרק קמא דעבודה זרה (א.בא.)
 8 דאמרנין יש קנין, גבי אין משכירין להם שדות
 9 משום דמפקע להו ממעשר, הוא דמוק
 10 ירושלמי ביש קנין ואין קנין – לטעם דלא
 11 מפרש טעמא דמתניתין דעבודה זרה משום
 12 הפקעת מעשר, ועוד יש לידקדק מביי ירודה
 13 דאמר במנחות (ס.ב.) תורמין משל כל על של
 14 כל, ופרק "ומקביל" (בבא מציעא א.ק.א.) קסבר
 15 יש קנין, לפירוש שכל מה בההיא והדקלה
 16 שדה אבהו מן הגוי, והיהיא דעבודה זרה
 17 לפרש הפקעה בענין אחר. **רבי** **אליעזר** **מתיר**
 18 בכלאים – "רבי אליעזר" רישין, ולא גריסן
 19 "רבי אליעזר", וכן מוכח במירוב"ה (בבא קמא
 20 ע"א), דאמר רבי אליעזר דמתיר בכלאים מפני
 21 שהוא שם, דאע"א אלא להצניא כלאים, למאן
 22 הלבאתו? ומשני: לטעם שגדל מן הטוהר
 23 ועיבורו מן הטמא, ודלא כתיב דישועה דאי כרבי
 24 ידושע – מ"שה כבשים ושה עדים" נפקא, וכל
 25 שכן דלא כרבי אליעזר דשרי לעיל בפירוק,
 26 אלמא דרבי אליעזר פליגי על רבי אליעזר, ורבי
 27 אליעזר בר פלוניתה דרבי ידושע, **קא** **שמעע**
 28 לן תחת תחת משלמים גמר – ואם אתמר, למע
 29 על בכבור עד שיחא אור שור וכבורו שור יליף
 30 "העברה" ד"העברה" ממשעטו שו' מלומ' משום
 31 דרבינן "אך", לחיבי מקצת סימנין דומין לאמו –
 32 לכך עריך למעט נדמה בהאי קרא, דנשמע מינה
 33 אמאי קאי "אך", מיהו, לחידוד תנא דמעט
 34 לעיל נדמה מפיטר רשאי, וזני, וכל לן
 35 בקדושת דמים הואו הדין לקדושת הגוף – לפי
 36 טעם זה לאו מעי מלרשר מקצת סימנים
 37 מ"אין" וטעמא נפקא ליה מקרא אדרישאי.
 38 **מה** **עבי** **ואיל** **אין** **פודין** **וכו'** – עד י' ירשאי
 39 בפרק שני (בכורות ט"ו.) **מביי** **ואיל**,
 40 דפטר להו ממנחות, ואי לאו מיעטא דקרא,
 41 הוה שרי חלבו ופטר להו מאותו אתא בנא. **ואם**
 42 **תאמר**: היכי עבדינן כל הנה דרשות? **פרק** **י"ב**
 43 **פסולי** (בכורות ל"ג.) **אמר** **תלתא** **"עבי** **ואיל"**
 44 **חביב**, ומיית כל חד חלמיתיה, וכל דרשק
 45 מעיניהו הך דרשות וכלל
 46 **דאי**

רחל **שלידה** **מין** **עז** **ואביו** **שה**. **אביו** **שה** **פלאים** **הוא?** **נדמה** **הוא!** **אלא**: **איתו** **דמי** **לכלאים**
דשייה **רבנן** **בי** **פלאים** – **רחל** **שלידה** **מין** **עז** **ואביו** **שה**. **למאי?** **אי** **לקדשים**, **מתיבא** **דממעט**
כלאים – **מהתם** **ממעט** **נדמה**, **דתניא**: **"שור** **או** **משב** – **פֶּרֶט** **לכלאים**, **"או** **עז"** – **פֶּרֶט** **לנדמה!**
אי **לכבור** – **"אך** **כבור** **שור"** **אמר** **רבנא**, **עד** **שיחא** **הוא** **שור** **וכבורו** **שור!** **אלא** **למעשר** –
"תחת" **"תחת"** **מקדשים** **גמרא!** **אלא** **לפטר** **חמור** – **לא**, **לעולם** **למעשר**, **וכגון** **שש** **בו** **מקצת**
סימנין; **מהו** **דתניא**: **העקבה** **העקבה** **מכבור** **גמר**, **קא** **משמע** **לן**: **"תחת"** **"תחת"** **מקדשים**
גמר. **איבעיא** **לחו**: **מהו** **לפדות** **בפסולי** **המוקדשין?** **אליבא** **דרבי** **שמעון** **לא** **תיבעי** **לה**, **כיון**
דאמר **מותר** **בהנאה** – **חולין** **הוא**. **כי** **תיבעי** **לה** – **אליבא** **דרבי** **יהודה** **דאמר** **אסור** **בהנאה**,
מאי? **כיון** **דאסור** **בהנאה** – **אין** **איסור** **חל** **על** **איסור**, **או** **דלמא**: **כיון** **דלא** **תפיס** **פריזו** –
אפקועי **איפורא** **בעלמא** **הוא?** **אמר** **רבי** **מרי** **גריה** **דרב** **פנא**: **מי** **ווקרא** **מאי** **דכתיב** **בהו** **"כפֶּצְבִי**
וכפֶּצְבִי? **מה** **עָבִי** **ואיל** **אין** **פודין**, **אף** **פסולי** **המוקדשין** **אין** **פודין!** **השתא** **דאיתו** **להיכי**,
לרבי

רי"ד בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

הוספות

1 לרבי שמעון נמי – אף עב גב דשרי פטר חמור בתנאה. א"י פרוץ אותו בפסולי
2 המוקדשין, דצבי ואיל חביב בהו. **בבהמת שביעית**, בהמה שניקחה בפרות
3 שביעית, ודאי לא תיבעי לך – פטר חמור דאי – לא תיבעי לך, דכין דבעי
4 לתיבת פרוני לכהן – לא פריך ליה. ד"ל אכלה"ל אמר רחמנא ולא לשורה,
5 ומנצא זה קונה חמור בפרות שביעית,

6 שאינו ראוי לאכילה. **ספק** – כגון שלדה
7 טלו זכר ונקבה, דאמר במנחתין; מפריש
8 טלו הוא לעצמו. ואילינא דרבי שמעון לא
9 תיבעי לך – ולדרייה לא מיתבעי לאפרושי
10 טלו לאפקועי איסוריה אי לא יהיב ליה
11 לכהן, דאי רבי שמעון מתיי פטר חמור
12 בתנאה. אמר **הוראי** – פטר חמור דאי,
13 משום דבעי ליתנו לכהן, והויא סחורה.
14 **בבהמות** – וזעו ולחיים והקבה, לשיפיה
15 ואי מתייב בכבור – לא תקי אימורים
16 לגבות. הלח **מפחא** – אין לה טלח אלא
17 שריפה, הדאכלת תרומה טמאה חייב מיתה.
18 ואמאי – מתייב יעיש שביעית שביעית
19 בתלה? דלירותיכם – כתיב בתלה, משביע
20 אפילו שביעית, וכתבי (במבייר טו);
21 'מראשית עריותיכם וגו'. תניא נמי הכי
22 ודעמא משום דלירותיכם' כתיב בהו.
23 וליגמרי מינה – ולא אמר "לאכלה" ולא
24 לשריפה, ותתייב בהמת שביעית בכבורה
25 תחם – גבי חלה, עקב פירשפתה לאכילה,
26 דאניה בשריפה אלא אף כן נגמטא. לקיימי
27 אפילו שעת אורת, נחשו – שעובדין בתן
28 בלא פרוין, פשישא – דודאי מחבא שמעונן
29 סתו, דרתימא אין מילי – דלא יתנו –
30 הדבא דמוקין לן חיל דמיקרי שטוי,
31 שראינהו שנחשד דבר. לישנא אחרינא:
32 בפרט חמור קודם פרוין, שריפה בה היתירא
33 ודקסבר: כיון דשעו שריפתה תתתיב ויא
34 שליל למה לי לפדותו. **משנה** בחמש
35 סלעים של פרוין – דאמר פרוץ י"ב
36 בכבור לתלדה (בכורות גא,א) חדיב
37 באחריותו. כפריון מעשר שני – דאם אבדו
38 אינו חייב באחריותו. כרבנן, מת פטר חמור
39 לאחר שהפריש הפריון, ועדין לא נתנו
40 לכהן, רבי אליעזר אומר יקבר – הואיל
41 והוא חייב באחריות הטלה – כמאן דלא
42 אפרשיה דמי, ומותר לישראל בהנתנו של
43 טלו על שם שלא הפרישו. אין אלוהי – דאבדו
44 דמעידנא דאפרשיה טלדה – קס ליה
45 ברשות בתן, ופטר חמור פדוי. **גמרא** חייב
46 באחריותו – אלא הפריש פרויו ואבדו, מותר
47 בתנא – קודם פרוין, יקבר בכבור אים
48 – לא משום דאסור בתנאה, אלא משום
49 דאיתקש לכבור אדם, וסתם בכור אדם נתון
50 לקבורה, מודה רבי אליעזר – אף עב גב
51 דבודאי פטר חמור בכריד ליה לכל כמה
52 דלא מטו פטר חמור ליה כהן לא מפריקי
53

1 **ודאי** לא תבעי לך – לאכלה ולא לסחורה, משמע דאסור לקנות בהמה טמאה, כגון
2 פטר חמור, בפרות שביעית, ותימא דאפילו רבנן לא אסרי בהגזול קמאי' (בבא
3 קמא קא), משה ובביסה, אלא משום דבעינן דומיא ד'לאכלה', שהנאתו וביעורו שיה.
4 והבמה למלאכה הוי אנתאו וביעורו שיהו **כיון** דאילו מיטמא בו – ואף עב גב דיכול
5 להפריש מעיסה אחרת שאינה של שביעית על

6 זאת, ומקפו שתיקין, מכל מקום, דך לאו בת חלה
7 היא ולא מיצי לאפרושי מנפח – הוי מנן מן
8 החיוב על הפטור. **הכא** עיקר לשריפה –
9 הקשה רבנו תנן, נילק מעומר, ועיקרו לשריפה,
10 ואמר פרק 'כל קרבנות' (מנחות פדא), שומר
11 ספיחין שביעית הוי נטילין שכור מטרומת
12 הלשבה, ופרך; דהכי מייתי עומט מטרומת
13 שביעית; 'לאכלה' אמר רחמנא ולא לשריפה
14 ואיכא קומין שקרב לגבי מנחוט שאני החם
15 דאמר קמי' דלירותיכם! י"י לומר, לא ילפינן
16 בכור שומרה, דאכפי מייתי בטובא מה לעומר
17 שכן קרבן צבור, ודוחה שבת וטומאה, ועד, אי
18 אפשר לקיים עומר שביעית אלא בפרות
19 שביעית, דבעינן 'כרמלי', אבל בכור חלה
20 מתקיים בשנת שביעית, בבהמות אחרות
21 בפרות אחריהם.
22 **לאו** אימור עלה אמר רבא דכולי עלמא
23 מעכשיו אינו פדוי – לשון זה אינו לוקחן פרק
24 "ש בכור" (מטא,א).
25 מנצות

1 נמי הכי: **מנן** לאוכל מעיסת שביעית עד שלא הוקמה חלתה שתייב מיתה – שצאמר:
2 "לדירותיכם". – ולגמרי מינה! – שיהו – עיקר לאכלה, הכא – עיקר לשריפה. "נתנו לכהן" כו';
3 תנא דתנא דתנו רבנן: **ישיראל** שחיה לו פטר חמור בתוך ביתו, ואמר לו הפתח: "נתנו לך פר
4 ויאני אפרויה" – הוי הו לא יתנו לו, אלא אם כן פדאו בפניו. אמר רב נתן אמר רבא פר
5 אבות: ואת אומרת – נחשו דהתנינן על פטרי מורים. – פשישא! – מהו דתימא: הני מילי
6 תיבא דמתין לן דמיקרי, אבל בסתמא – לא, קא משמע לן דמורה פה היתירא. **משנה**
7 הפריש פרוין פטר חמור ומת – רבי אליעזר אומר: תיבין באחריותו, בחמש סלעים של פן.
8 ותקמים אומרים: אין תיבין באחריותו, כפריון מעשר שני, העיד רבי יהושע ורבי צדוק על
9 פרוין פטר חמור שפת – שאין כאן לכהן כלום. מת פטר חמור – רבי אליעזר אומר: יקבר,
10 ומותר בתנאין של טלה, ותקמים אומרים: אין צדוק לחקבר, ונטלה לכהן. **גמרא** אמר רב
11 יוסף, מאי מעמא דרבי אליעזר? דתיב: "אף פדה תפדה" וגו', מה בכור אדם חייב באחריותו
12 אף בכור בהמה טמאה חייב באחריותו. אמר ליה אביי: אי מה בכור אדם מותר בהנתנה,
13 אף בכור בהמה טמאה מותר! וכי תימא הכי נמי, והתנן: מת פטר חמור, רבי אליעזר אומר:
14 יקבר; מאי "יקבר" – לאו דאסור בהנתנה? לא, יקבר בכבור אדם. – אלא אדם בכור הוא
15 דביעי קבורה, פשוט לא בעי קבורה? ועוד, תניא: מודה רבי אליעזר בישראל שני לא ספק פטר
16 חמור בתוך ביתו – שפטרין טלה עליו והוא ישל! אלא אמר רבא: אמר קרא "אף פדה תפדה"
17 לפדיה הקשיתו, ולא לרבי אחר. תנן תחם: הערבין – בישעין, ופריון תבן – אחר שלשים
18 יום, פרוין פטר חמור – לאלתר. ופריון פטר חמור לאלתר? ורמינהו: אין בערבין וקפריון תבן
19 ונבנורות ובפטר חמור פחות משלשים, ומוספין עד עולם! אמר רב נתן: לומר שאם פדאו
20 פדוי – מכלל דבגו, אם פדאו – אינו פדוי? והאיתמר: הפודה את בגו בתוך שלשים יום,
21 רב אמר: בגו פדוי! – לאו איתמר עלה, אמר רבא: דכולי עלמא, "מעכשיו" – אין בגו פדוי!
22 רב

1 מודה הוא בספק שאין צריך לתת פרוין לכהן, אלא מפריש בו, ומדמיך לאפרושי טלה לאפקועי איסוריה, מכלל דאסור חמור איתר בתנאה. **לפדיה**
2 הקשיתו – בכור בהמה טמאה לכבור אדם, שתייב באחריות פרויו, ולא לרבי אחר – להנאה. תריבין שביעין – שאם היה חמור חשד עד חמש שנים בהנאה, שאמר
3 "ערכי עלי", והמתין, שלא נתנו עד שיהא בן שש, שיש לו ערך אחר כדכתיב בפרשת ערכין (ויקרא כז), אפילו הכי לא יהיב אלא כשעה שהתריך. אחר שלשים –
4 דכתיב (במדרש רזו) "פרויו מן חרש" וגו'. ופריון פטר חמור לאיתר – בתניה, אין בערבין פחות מכן שלשים – שיה עבדך, דכתיב בפרישה. ונבנורות – סתם
5 נבירות שלשים יום, כדכתיב (במדרס ו) "קדש יודיה", ויהיה' גימטריא שלשים הוו. **מוספין** הוו. שיה ערך לכל שום שהוא עומד בו, כדכתיב בפרשה. ונדר – נדר
6 בגזר ארבעה וחמשה שנים, אם מחזקן מפריון פטר חמור כמה שנים – ערוין יכול לפדותו, ואינו נתון יותר. **לומר שאם פדאו פדוי** – רב נדר: כעל:
7 פרוין פטר חמור לאלתר – שאם פדאו לאלתר ופריון, אבל עיקר מצות פדיה לא מקיים. **מכלל דבגו** – מדאוקמת ליה דביעוד, וקתני: הבן אחר שלשים – מכלל דאם
8 פדאו בתוך שלשים אינו פדוי. והאיתר – פפר"ש "כבור לתלדה" (בכורות מטא,א). דכולי עלמא מעכשיו – היכא דאמר ליה: מעכשיו יתול פרוין זה – אינו פדוי. כי
9 פליגי היכא דאמר: מעכשיו אינו נתון מענה, והפריון לא יתול עד לאחר שלשים יום.

בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ן רש"י

1 רב ששת אמר – לעולם מצות פרוין לאלתר. והא דקתני: אין בערבין ופטר
2 חמור פרות משלשם – שאינו עובר עליו עד שלשים יום. מכאן ואילך עובר.
3 מאי לאו מצוה להשתחו – כרב נתנו, וקשיא לרב ששת. מצוה לפירותו
4 – דמאלתא עד שלשים יום זמן פרייה, ומכאן ואילך עובר. אלא אמר רבא

5 – לעולם מצוה להשתחו, ואפילו הכי בבר
6 נתנו לא מתריצנא. ולא קשיא. והא דקתני:
7 שלשים יום מצוה להשתחו. רבי אליעזר
8 דאמר – כבור בהמה טמאה לבור
9 ארם. והא – דקתני: לאלתר – רבנן דא
10 דמתניתין, דלא מקשו. משנה מצוה
11 יעידה – באמה העבירה, שיעבדה ארוך
12 לאשה. קורבנה למצות פרייה – שהיא
13 פודה עצמה. אשר לא יעדה והפדה –
14 אם יעדה זה – מוטב. עכשיו – מצוה
15 הליצה קודמת, שהמיים את יבמותו ולא
16 שלש מצוה פונה באיסור אשת אח. כאילו
17 – במתפיש בהמה טמאה לבדק הבית.
18 מצות פרייה בארוך קודם לכל אדם.

19 **הדרן עלך הלוקח עובר חמורו**
20 **משנה הלוקח עובר פרות. שאינו רשאי**
21 **למכור לגוי בהמה. גמרא כרדכי פטר**
22 **בפרק קמא בבכורות ה"ב. מה שנתנו חמור**
23 **חמורים מפרט סוסים וגומלים כו. דווקא**
24 **מילה – דלא מירי בפרט חמור אלא פרקא**
25 **קמא, וכולהו סוכתא איירי בכבור בהמה**
26 **טוהרה. כבהמהו – בעדרו. בריתין –**
27 **דינתי ליה בריתין. ולקמן מפרש מאי היא.**
28 **אהוה נקית בכסף ובכסף ובחוקה – מכי**
29 **דידי שמימי, דבאמרינן בפרק קמא**
30 **דקדושין (כ"א), ופטוני כמשיכה –**
31 **מתטילין אן קנין אלא במשיכה. במסכת**
32 **קדושין (כ"א), מיד עופרת – משמע מיד**
33 **ליה, דהיינו מופנה. כלל כלל לא – עי**
34 **שחבא לרשותו של ישראל לא קני. ואימא**
35 **אי כהא או כהא – ודכי משמע קרא: אמר**
36 **עמיתך הוא דבמשיכה ולא בכסף. הא מיד**
37 **גוי באיזה שתרצה. ושנמע מיניה דדיכא**
38 **דמשך ולא נתן מעות נמי גוי**
39 **מה**

40 **יזקין בר נהנימי אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל שנתן מעות לגוי בבחמתו בדיניהם,**
41 **אף על פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. וגוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על**
42 **פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. אמר מר: ישראל שנתן מעות לגוי בדיניהם, אף על פי שלא**
43 **משך קנה, ותיבת בכבורה. מאי "בדיניהם"? אי נימא בדיניהם דגופיה, דאתי בקל וחומר: אם**
44 **גופיה קני ליה ישראל בכסף; דתיבי: "לרשות אחיה" – הקישו הפתוח לאחיה: מה אחיהו נקנית**
45 **בכסף ובכסף ובחוקה – אף עבד כעניני נקנה בכסף; ממונו לא כל שכן הוא? אם כן, אפילו בשטר**
46 **ובחוקה נמי! ועוד, ישראל מישראל ויבחה, דגופיה – קני ליה בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר**
47 **אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "או קנה מיד עמיתך" – מיד עמיתך הוא דבמשיכה, הא מיד**
48 **גוי – בכסף. ואימא: מיד גוי כלל לכל לא! אמרי: לא סלקא דעתך, קל וחומר הוא: אם גופו**
49 **קונה, ממונו לא כל שכן? ואימא: מיד גוי עד דאיכא תרתוי – אמרי: ולא קל וחומר הוא? גופו**
50 **באחיה, ממונו משום? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך", מה מיתוך בהדא – אף**
51 **גוי נמי בהדא. אמר מר: גוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך קנה,**
52 **ופטור מן הבכורה. מאי "בדיניהם"? אילימא בדיניהם דגופיה, משום דאתי בקל וחומר: אם גופו**
53 **ישראל קני ליה בכסף, דתיבי: "מכסף מקנתו" – ממונו לא כל שכן? ישראל מישראל ויבחה, דגופו**
54 **קני בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "וכי תמכור ממכר**
55 **לעמיתך", לעמיתך – במשיכה, הא לגוי – בכסף. ואימא: לגוי כלל כלל לא! אמרי: לאו קל וחומר הוא? גופו**
56 **קונה, ממונו בשתים? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך",**
57 **אימא: לגוי עד דאיכא תרתוי! – לאו קל וחומר הוא? גופו – באחיה, ממונו בשתים? –**

1 **מצות חליצה קודמת – מה שפירש רבינו גמאל פירשתי פרק "חולץ" (יבמות ט"ב),**
2 **מצות נאולה קודמת בארון שאנאו ואם לא ינאל – בערבין פרק "מקדש**
3 **שדודי" (כ"א), מפרש טעם אחר דבעלם קודמין – לפי שמוסיפין חומש. והם פרץ לה,**
4 **ומעבד.**

5 **הדרן עלך הלוקח עובר חמורו**
6 **הלוקח קנה וחיבת בכבורה – ואף על גב**
7 **דשמעתינן קנה – איצטרך**
8 **לאשמועינן חיבת בכבורה, דלא חימנא קנה**
9 **מספק או מדרבנן, אף שמעל דן לקנה קנין**
10 **גמור. מה אהוה נקית בכסף בכסף בחוקה**
11 **– פירושה: כשקנה מישראל, אף עבד כעניי כן**
12 **– שקנינן מישראל. אלא בניג לא מסתבר**
13 **שידעיל שטר, לפי שקנין שטר לא שייך בגוי,**
14 **כדאמרינן פרק "חוקת הבתים" (כ"ב) בראה**
15 **ג"כ. גוי מיכ מטא וזו ליהיה איתסתק ליה,**
16 **ישראל לא קני עד דמטא שטרי ליה.**
17 **מיד עמיתך במשיכה הא מיד גוי בכסף – ואם**
18 **תאמר. דלמא דא מיד גוי – ביטור בחיובת,**
19 **דחוקה נמי שכיבא גמטלעילא אם טעם ברוך שום**
20 **תיקון, כעין בעל וגדר ופרץ בקרקעו של לומר:**
21 **דשני קניינים הללו היין מביין, ושייבי זה**
22 **במכור זה בלוקח, שזה נותן מעות וזה מושך**
23 **אצלו החפץ. וכן לרבי יוחנן בסמוך דרדשין**
24 **איפכא: "מיד עמיתך" בכסף, הא לגוי במשיכה,**
25 **ואם תאמר. מנלן שחן חשבינן קנין כלל**
26 **דמוקמינן מסברא קניין דקרא בדגוי? של לומר:**
27 **דאשכחן כסף שקנה במקום אחר – כדק**
28 **בבבא, ובמשיב – במציאה אפקרי.**
29 **אימא לגוי כלל כלל לא קל וחומר אם גופו**
30 **קני ממונו לא כל שכן – ואם תאמר:**
31 **דלמא בחליפין דהוא מקני ממונו, כדרשי**
32 **בקדושין (ת"א), "מכסף מקנת" – בכסף הוא**
33 **נקנה ואינו נקנה תורת תבואה וכלים, ומאי**
34 **ניחו – חליפין. וכעבד בריה נמכר לגוי כעבד**
35 **הוא אקרא. משמע לא אשאי כגון אשכח**
36 **קונה גוי בחליפין ויש לומר: דאי לא אשכח**
37 **כסף או משיכה בניג – אל היה מוקמינן ליה**
38 **בחליפין. ועוד יש לומר: האי דקאמר גוי ברוחא**
39 **דלאו בחליפין שדוה בניג ובטראל מירי,**
40 **אלא בקנין חדש כגון כסף או משיכה.**
41 **(לעיל) אם גופו קני – אל גופו דישראל קני**
42 **ליה גוי בכסף כו. ומלא פרק הבא: אם כן**
43 **אפילו בפרט וחקוה נמי, בפרץ לעיל, של**
44 **ראה לפירוש רבינו חם, ומפרש פרק קמא**
45 **דקדושין (י"ב), אשכח עבד עברי הנמכר לגוי**
46 **שכל בכסף בכסף, כלמון, כל קנינו לבניב**
47 **עברי בכסף כדתיבי (ויקרא כ"ה) "מכסף מקנתך"**
48 **– ולא בשטר וחקוה. כדומכח הבא. ובקורטס**
49 **פירש שם דכל דבר קנינו בכסף, דרדשין –**
50 **הבא: "מיד עמיתך" – במשיכה, הא מיד גוי –**
51 **בכסף. וקשה: דהא דרשאי לרש לקיש הוא,**
52 **הדלכה כרבי יוחנן ואם תאמר. אבתי גוי קונה**
53 **ישראל בחוקה, כדאמר נישן (ת"א), מנין לנו**
54 **שקנה ישראל בחוקה – שנאמר: "ישב ממנו**
55 **שד"י? של לומר: דהתיא חוקה – כשיש מתחמה**
56 **היא. והוא הדין ממונו, כדאמר חולץ (כ"ב), עמון**
57 **ומאב טירונו בסיון.**

19 **הדרן עלך הלוקח עובר חמורו**
20 **הלוקח עובר פרותו. שאינו רשאי**
21 **למכור לגוי בהמה. גמרא כרדכי פטר**
22 **בפרק קמא בבכורות ה"ב. מה שנתנו חמור**
23 **חמורים מפרט סוסים וגומלים כו. דווקא**
24 **מילה – דלא מירי בפרט חמור אלא פרקא**
25 **קמא, וכולהו סוכתא איירי בכבור בהמה**
26 **טוהרה. כבהמהו – בעדרו. בריתין –**
27 **דינתי ליה בריתין. ולקמן מפרש מאי היא.**
28 **אהוה נקית בכסף ובכסף ובחוקה – מכי**
29 **דידי שמימי, דבאמרינן בפרק קמא**
30 **דקדושין (כ"א), ופטוני כמשיכה –**
31 **מתטילין אן קנין אלא במשיכה. במסכת**
32 **קדושין (כ"א), מיד עופרת – משמע מיד**
33 **ליה, דהיינו מופנה. כלל כלל לא – עי**
34 **שחבא לרשותו של ישראל לא קני. ואימא**
35 **אי כהא או כהא – ודכי משמע קרא: אמר**
36 **עמיתך הוא דבמשיכה ולא בכסף. הא מיד**
37 **גוי באיזה שתרצה. ושנמע מיניה דדיכא**
38 **דמשך ולא נתן מעות נמי גוי**
39 **מה**

40 **יזקין בר נהנימי אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל שנתן מעות לגוי בבחמתו בדיניהם,**
41 **אף על פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. וגוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על**
42 **פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. אמר מר: ישראל שנתן מעות לגוי בדיניהם, אף על פי שלא**
43 **משך קנה, ותיבת בכבורה. מאי "בדיניהם"? אי נימא בדיניהם דגופיה, דאתי בקל וחומר: אם**
44 **גופיה קני ליה ישראל בכסף; דתיבי: "לרשות אחיה" – הקישו הפתוח לאחיה: מה אחיהו נקנית**
45 **בכסף ובכסף ובחוקה – אף עבד כעניני נקנה בכסף; ממונו לא כל שכן הוא? אם כן, אפילו בשטר**
46 **ובחוקה נמי! ועוד, ישראל מישראל ויבחה, דגופיה – קני ליה בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר**
47 **אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "או קנה מיד עמיתך" – מיד עמיתך הוא דבמשיכה, הא מיד**
48 **גוי – בכסף. ואימא: מיד גוי כלל לכל לא! אמרי: לא סלקא דעתך, קל וחומר הוא: אם גופו**
49 **קונה, ממונו לא כל שכן? ואימא: מיד גוי עד דאיכא תרתוי – אמרי: ולא קל וחומר הוא? גופו**
50 **באחיה, ממונו משום? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך", מה מיתוך בהדא – אף**
51 **גוי נמי בהדא. אמר מר: גוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך קנה,**
52 **ופטור מן הבכורה. מאי "בדיניהם"? אילימא בדיניהם דגופיה, משום דאתי בקל וחומר: אם גופו**
53 **ישראל קני ליה בכסף, דתיבי: "מכסף מקנתו" – ממונו לא כל שכן? ישראל מישראל ויבחה, דגופו**
54 **קני בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "וכי תמכור ממכר**
55 **לעמיתך", לעמיתך – במשיכה, הא לגוי – בכסף. ואימא: לגוי כלל כלל לא! אמרי: לאו קל וחומר הוא? גופו**
56 **קונה, ממונו בשתים? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך",**
57 **אימא: לגוי עד דאיכא תרתוי! – לאו קל וחומר הוא? גופו – באחיה, ממונו בשתים? –**

דבר
1 **יזקין בר נהנימי אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל שנתן מעות לגוי בבחמתו בדיניהם,**
2 **אף על פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. וגוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על**
3 **פי שלא משך קנה, ותיבת בכבורה. אמר מר: ישראל שנתן מעות לגוי בדיניהם, אף על פי שלא**
4 **משך קנה, ותיבת בכבורה. מאי "בדיניהם"? אי נימא בדיניהם דגופיה, דאתי בקל וחומר: אם**
5 **גופיה קני ליה ישראל בכסף; דתיבי: "לרשות אחיה" – הקישו הפתוח לאחיה: מה אחיהו נקנית**
6 **בכסף ובכסף ובחוקה – אף עבד כעניני נקנה בכסף; ממונו לא כל שכן הוא? אם כן, אפילו בשטר**
7 **ובחוקה נמי! ועוד, ישראל מישראל ויבחה, דגופיה – קני ליה בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר**
8 **אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "או קנה מיד עמיתך" – מיד עמיתך הוא דבמשיכה, הא מיד**
9 **גוי – בכסף. ואימא: מיד גוי כלל לכל לא! אמרי: לא סלקא דעתך, קל וחומר הוא: אם גופו**
10 **קונה, ממונו לא כל שכן? ואימא: מיד גוי עד דאיכא תרתוי – אמרי: ולא קל וחומר הוא? גופו**
11 **באחיה, ממונו משום? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך", מה מיתוך בהדא – אף**
12 **גוי נמי בהדא. אמר מר: גוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך קנה,**
13 **ופטור מן הבכורה. מאי "בדיניהם"? אילימא בדיניהם דגופיה, משום דאתי בקל וחומר: אם גופו**
14 **ישראל קני ליה בכסף, דתיבי: "מכסף מקנתו" – ממונו לא כל שכן? ישראל מישראל ויבחה, דגופו**
15 **קני בכסף, ממונו – במשיכה! אלא אמר אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "וכי תמכור ממכר**
16 **לעמיתך", לעמיתך – במשיכה, הא לגוי – בכסף. ואימא: לגוי כלל כלל לא! אמרי: לאו קל וחומר הוא? גופו**
17 **קונה, ממונו בשתים? ואימא: או בהא או בהא? דמיא ד"עמיתך",**
18 **אימא: לגוי עד דאיכא תרתוי! – לאו קל וחומר הוא? גופו – באחיה, ממונו בשתים? –**

רכב בבורות. פרק שני - הלוקח עובר פרתו דף יד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)

תוספת

1 **הקריש** זכר לדמיו קדושת הגוף - להכי זכר וזכר - הקרב הוא עצמו עולה. ואי
2 היה טקט במהוה, חיי אמינא דנקבה קדוש קדוש הגוף וקרב שלמים.
3 השוענין היה לרבי הישוע שבמבט שקלים (א.א.) ומייתו לה בתמורה פרק 'אלו קדשים'
4 (ב.א.) במקדש נבסיו - זכרים עצמן יקריבו עולות, ונקבות ומיכרו לרצבי שלמים וביא
5 בדמייהם עולות. ומיהו, נראה לרבי אליעזר נמי

6 דאמר התם: זכרים ומיכרו לרצבי עולות. ונקבת
7 ימכרו לרצבי שלמים, ודמייהם יפלו לשרא בבסיס
8 בלוק הבית. לפי מה שדיה רבא רוצה לומר
9 מתחלה התם ביהודה פריק: ומקדש וזכר איך
10 קדוש קדושת הגוף - לא קשה ליה מדי
11 ממנחיתין דקדשים: ליה חלוק מן מקדש נבסיו
12 סתם פירש בהירא בדמיו. **גמ' העברה** -
13 מצי למימר 'תחת' 'תחת' מקדשים. ולפי
14 שהמערש ובכור שוין במכה עניינין נקטיה.
15 **הקישון** הבורות - תורים - אינו מן (כך)
16 הכתיבה בתורה פרק 'אלו שדיים'
17 (ז.ב.) ורבא מפרש כן בפני עצמו. ולקמן (ט.ב.)
18 בשמעתין שן ברייתא ארית ומפקא מותרת
19 ולדות מיזב נקבה, ופליגין אתא דבי רבי
20 ישמעאל דהבא. כדמפרש בתמורה (ז.ב.) וכן
21 פירש לקמן במעורר ולדות. וההיא נאמי נפקא שפיך
22 השקשה ממורת ולדות לגוף הקרב, בדקון
23 דרשין אריי' אל זכר וזכר נקבה. אלא אמינותיא
24 דרשין נמי תמורת ולדות. ומשהיא לא יצריא
25 להקשה לעילי דמקש ממורתו. **ל' טוב** ערב
26 מביעאי - אל סוגי דמקש קמא התמורה (א.א.).
27 ורבא חבב. אין דרשין (עניינין) מן חוקן, ודרשי
28 תחת בעקן אחי. ואביי לא חשיב ליה זבא, ומי
29 גרע. וזכר וזכא דרשא דאביי לפי שפוטו לן
30 יזור. והתא וזכא בונתא נאמי מתדרין (ל.ב.) גבי דין
31 רואין את הגנעים אלא ביום. ומייתו עלה דרשה
32 דאביי ד'ביבוס' ולא בלילה, ושביק דרשא דרבא
33 דמפק ליה מילי' ולא לאורי. ואין לתמוה גבא
34 ד'אלו שופרין' (מתדרין ע"א) איכא נאפיא. **ב'א**
35 בתו נאנטוסי דאמר. קל הוצרך. בתו בתו עש -
36 על כל ול כל ש'קדש' חשיב ליה (לו) אביי גלוי
37 מילתא. **ל' טוב** ערבא. (ח'א) ולרובא לא מניין
38 מהדרי. דגבי אחותו איצטרך קרא לבולי עלמא
39 לבת אביי בתו נאמי משום דאין מחזירין מן דדין.
40 ולא חשיב ליה גלוי מילתא בעלמא - היינו
41 משום דפשיהו דרשין דמשום שבוט
42 דרביב: 'בת אביי או בת אמו'. **ל' טוב** ערב
43 מביעאי - אותה תמורה בלומא איצטרך משום
44 סיפא דקרא: 'זאת אחת ואחותיה היו קדושה'
45 ריש לומה: דרשה דרבי למיכתב בספיה זואם זמור
46 ימיו טוב ערב אורע טוב. **ומורה** יבוי שבעון
47 בבשל מום מעיקר - דמאי דאמרין בסיק דרב
48 סבר כריש לקיש דאמאי רישת: לרבנן קטור **ב'א**
49 לא היו בכלל העמדה הערבה - ניהא. דמורה
50 לרבנן. אבל למאי דמסקין דסבר כרבי יוחנן
51 לדרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה
52 הערבה. אם כן מודה לנאק: ריש לפשר דגט
53 חבב. דלא חסיק אדעתא טעמא דמתניח -
54 משום דאין פודין לאבילא לכלביא. ולא משום
55 העמדה הערבה. ולא בעינן בקישר מזהב
56 העמדה הערבה, ולכן ברישא דקדם מומן -
57 יפרו. וההיא אף ש'משמע' לן וטעמא דמתניח
58 משום העמדה הערבה, וכדדייקין בסמוך -

נְפִדִין תְּמִימִים או אִין נְפִדִין תְּמִימִים? תָּא שְׁמַע:
הַמְקַדְּשִׁים בְּעֵלֵי מוֹמִין קְבֻעִין לְגַבֵּי מוֹבֵה וְיִלְדוּ - וְיִמְכְרוּ
וְאִין יִצְרִיבֵן מוֹם, שְׂאִין קְדוּשָׁה קְהֵל עֲלֵיהֶן, שְׁלֵא יִהְיֶה
מִטְּפֵל חַמּוּר מִן הַעֵיָר. מַעֲמָא - שְׁלֵא יִהְיֶה מִטְּפֵל חַמּוּר מִן
הַעֵיָר, אֲבָל הַקְּדִישׁ יִכְרֵ לְדָמִיו - קְדוּשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף.
מְסַעֵי לִיה לְרָבָא, דְּאִמְרַר רָבָא: קְדִישׁ יִכְרֵ לְרָמִים
- קְדוּשַׁת דְּרֻשַׁת הַגּוּף. 'וְהַשׁוֹחֵן בַּחַוִּין פְּחוּר.' דְּאִמְרַר
רְבִי אֱלִיעֶזֶר: מוֹתֵינִי 'חֲכִיב'. וְמוֹקֵן לֵה בְּמִתָּה בְּיָדִי. דְּאִמְרַר
רְבִי אֱלִיעֶזֶר: מָנִין לִזְבוּחַ בְּרָמָה בְּעֵלְתָּ מוֹם בְּמִתָּה יָחִיד
בְּשַׁעַת הַיָּתֵר הַבְּמוֹת, שְׂהוּא בְּלֵא תַעֲשֶׂה? שְׂאֵמְרָא
'לֵא תִזְבַּח לָהּ אֱלֹהִיד שׁוֹר וְשֶׁה', אִם אִינוּ עֲנִין לְבְרָמָה
גְּדוּלָה, דְּכַתְּבִי: 'עֹרֹת או שְׂבוֹר' וגו' - תַּגְּהוּ עֲנִין
לְבִמַת יָחִיד. - אִימָא: אִם אִינוּ עֲנִין לְקֻדְשִׁים - תַּגְּהוּ
עֲנִין לְכַבוֹד; מְלָקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא: הוּאִיל יְקָדוּשׁ בְּשֵׂהוּא
בַּעַל מוֹם - לְיִקְרַב נְמִי בְּשֵׂהוּא בַּעַל מוֹם, קָא מְשַׁמַּע לָן
לְדָלָא! - אִמְרַר: כְּבוֹד בְּהִרְיָא כְּתִיב בִּיה: 'פִּסְפַּח או עֹר
לֵא תִזְבַּח' - וְאִמָּא: אִם אִינוּ עֲנִין לְקֻדְשִׁים - תַּגְּהוּ
עֲנִין לְמַעֲשֵׂר; דְּסִלְקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא: הוּאִיל יְקָדוּשׁ
בְּמוֹמָה, דְּכַתְּבִי: 'לֵא יִבְקַר בֵּין מוֹב לְרַע' - יִקְרַב נְמִי
בְּמוֹמָה, קָא מְשַׁמַּע לָן לְדָלָא! אִמְרַר: מַעֲשֵׂר נְמִי, גְּמַר
הַעֲבָרָה הַעֲבָרָה מְכַבּוֹר. - אִימָא: תַּגְּהוּ עֲנִין לְחַמְסוֹת
קְדוּשִׁים; דְּסִלְקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא: הוּאִיל יְקָדוּשָׁה בְּשֵׂהוּא
בְּעֵלְתָּ מוֹם, דְּכַתְּבִי: 'לֵא יִחְלַפְנוּ וְלֵא יִמֵר אוֹתוֹ' וגו'
- קְרִיבָה נְמִי בְּשֵׂהוּא בְּעֵלְתָּ מוֹם, קָא מְשַׁמַּע לָן לְדָלָא!
אִמְרַר קָרָא: 'וְהָיָה הוּא וְהַמּוֹרְתוֹ' - מְקִישׁ תַּמּוֹרְתוֹ
לו, מַה הוּא - בַּעַל מוֹם לֵא, אָף תַּמּוֹרְתוֹ - בַּעַל מוֹם
לֵא. מַתְקָף לָהּ רְבִי יוֹרָא, אִימָא: תַּגְּהוּ עֲנִין לְזִלְדוֹת
קְדוּשִׁים; דְּסִלְקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא: הוּאִיל יְקָדוּשִׁין בְּשֵׂהוּא
בְּעֵלֵי מוֹמִין אֲנָב אָפִין - בְּשֵׂהוּ בְּעֵלֵי מוֹמִין נְמִי קְרַבִּי, קָא
מְשַׁמַּע לָן לְדָלָא! אִמְרַר רָבָא: כְּכַר פִּסְקָה תַּנָּא דְּבִי רְבִי יִשְׁמַעְלָא. דְּתַנָּא דְּבִי רְבִי יִשְׁמַעְלָא: 'רִק
קְדוּשִׁין אֲשֶׁר יְהוּ לָךְ וְנִדְרִיד', 'וְכַן קְדוּשִׁין' - אִילו תַּמּוֹרְתוֹ, 'אֲשֶׁר יְהוּ לָךְ' - אִילו תְּהוֹלְלוֹת,
תַּמּוֹרְתוֹ.' מַאי מַעֲמָא? דְּאִמְרַר קָרָא: 'לֵא יִחְלַפְנוּ וְלֵא יִמֵר' וגו', הַשְׂתָּא רַע בְּמִזַּב אִמְרַת לֵא,
מוֹב בְּרַע מְבַעֲרָא? אִלָּא: מוֹב מְעַקְרוֹ - עוֹשֶׂה תַּמּוֹרְתָה, רַע מְעַקְרוֹ - אִין עוֹשֶׂה תַּמּוֹרְתָה. 'אִם
מָתוּ יִפְדוּ, אִמְרַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: זו דְּבִי רְבִי שְׁמַעוֹן, דְּאִמְרַר: קְדוּשׁ מוֹבֵה הוּי בְּכֻלָּל הַעֲמָדָה
וְהַעֲרָבָה, קְדוּשׁ בְּרַק תְּפִיז לֵא הוּי בְּכֻלָּל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָבָה. דְּתַנָּן, רְבִי שְׁמַעוֹן אִמְרַר: קְדוּשׁ בְּרַק
תְּפִיז, אִם מָתוּ - יִפְדוּ. וְמוֹדָה רְבִי שְׁמַעוֹן בְּכַעַל מוֹם מְעַקְרוֹ שְׂפָהָה. מַאי מַעֲמָא? דְּאִמְרַר קָרָא
'אוֹתָהּ', 'אוֹתָהּ' - לְמַעֲוָמֵי בַּעַל מוֹם מְעַקְרָא. אֲבָל חֲכָמִים אִמְרַרִים: אִם מָתוּ - יִקְבְּרוּ. מַאֲן
חֲכָמִים? תַּנָּא דְּבִי לׁוֹ הוּא, דְּתַנָּא דְּבִי לׁוֹ: הַכֵּל הוּי בְּכֻלָּל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָבָה, וְאִפִּילוּ בַּעַל מוֹם
מְעַקְרוּ. וְכֵן תַּנָּא דְּבִי לׁוֹ בְּמַתְנִיחוֹתָה: אִפִּילוּ הָיָה, אִפִּילוּ עוֹף. - וְהַכְּתִיב: 'אוֹתָהּ!' - 'אוֹתָהּ'
תַּנָּא דְּבִי לׁוֹ קְשִׁיא. אֲבָל רַבְּנָן דְּפִלְגִין עֲלֵיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מַא, הָכִי נְמִי דָאָם מָתוּ - יִפְדוּ או חֲכִי,
וְ

1 **נְפִדִין תְּמִימִים** - אותן ולדות שנולדו לפני פריהן, או אין נפדין תמימים? **בפל** -
2 **ולד**. עיקר - אם. אלא נפדין תמימים. וקא רייק התלמוד: טעמא דלא בעי מום -
3 משום דלא ידא טפל חמור מן העיקר, דמכח בעל מום אתו. זתא לא אתו מכח בעל
4 מום, אלא לדידותו מקדש לדמו לדמיה - לא נפקי לחולין בלא מום. קדוש קדושת
5 הגוף. וזכר - איל. הקריש זכר לרצבו -
6 שימכרו ויביא בדמיו עולה - הוא עצמו
7 קדוש קדושת הגוף. וקרב עולה. לחכי נקט
8 זכר דחוי לעולה, משום דרובא דמייח -
9 קרבן עולה מייח. **רבי אליעזר מניי** -
10 השחוט בחיך חיב. לאו כרת קאמר אלא
11 מלקות. ומיקו - להאי חזקת, נבט ששחטו
12 בבמת יחיד בשעת יחידה בכמות. כמט יחיד
13 - שכל אחד ואחד בונה במה לעצמו, כגון
14 במת מנוח ודערען ששבור. **במט גידלה** -
15 נוב וגבעון שהן של שבור. **הואיל וקדוש בעל**
16 **מום** - להיות אסור בגיזה ובעדה. **וישא**
17 **אם אינו עניו בו** - ולעולם בממה גדולה.
18 **לא יבקר** - לא יבדוק בהן אם לבעל מום,
19 **דאיהו שריא עשירי דא קדוש**. נבט הנקבה
20 העבירא מכבוד - מה בכור בעל מום לא
21 קרב - אף מעשר בעל מום לא. כי אתא קרא
22 לבמת יחיד. **ולא ישר אוהו טוב ברע** -
23 דהיינו בעל מום. **לא ישר מימר** - זיחה
24 קדש, אפילו בעל מום. ולדות - בעלי מומין
25 שנולדו מקדשים תמימים. **ספק תנא** דלא
26 **רבי ישמעאל** - מקא אחרינא, וזת
27 איצטרך היא לחכי. כי קדוש גוי אלו
28 התמורות - דאתא לשאשמועין שקיברו
29 למבות. דאי לעיקר קדש אתא. למה לי
30 למכתב שיעלם לירושלם? **הא שמעין**
31 **קראי טובא:** 'השמר לך פן תעלה עלותיך'
32 וגו! והולדות - של קדשים. **אף הני בעל**
33 **מום לא**, הלכך, כי אתא 'לא תזבח' -
34 לבמת יחיד אתא. והשתא עין מביט אברת לא
35 - שלא יביא בהמת חוץ תמימים אבל
36 בהמת קדש שבעל מום יאמר 'זו תמורת זו'.
37 **איל** - לחכי כתיב 'טוב ברע' - מום -
38 מעיקרו. בשתפס בקדושה כשהוא תמים -
39 עושה תמורה אף על פי שהומם. כדכתיב
40 'ארע עבטו', דשמענו - רע על קדש שבוט
41 על חוליק. דרע על קדש עושה תמורה.

59 מרלא קניי זואם נעשיר טריפיה. וברישא דקדם מומן, דרבי שמעון דלא בעי העמדה הערבה. והשתא דנקט מודה רבי שמעון, משום דאיכא למיטעי דרליא אמתניין כדפרישית,
60 איצטרך למיזר דשפיר מודה בת. והא דנקט רבי שמעון - משום לדידותה פשיטא ליה טפי דקדש מובה היו בכלל העמדה הערבה. ומקאמה: קדשי ברק הבית לא היו. על כרחי כיתבא
61 העמדה הערבה - בקדשי מזהב כתיבא. אבל לרבנן לא פשיטא ליה כלה חיא, דרבי שמעון לא חייבו מום שאמרו ריש לקיש. **אוֹתָהּ** למעוטי בעל מום מעיקרו - כל קדש ברק הבית לרבי
62 שבעון מנעשטין מקרא אחרינא כסף תמורה (ל.ב.א.). ושיך. עמוד הבא **ר'ב** סבר לה רביש לקיש - כסוף תמורה (שם) משמעו כן, כדקאמר רבי גידל אמר רבי: מאי טעמא דרבי שמעון בן גלוקש.

מקש

בבורות פרק שי - הלוקח עובר פרתו דף טו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רכה

תוספות

1 **מלך** זה וצבי אפילו פטורין מן הבכורה ומן המנותה כו' - שמעתיך ששעמך דאי את כתב "אך",
 2 הוה דרשניך נמי מה צבי ואיל אף אותו ואת בני נהוגו בו וחלבו מותר. ולעיל בסוף
 3 פרק קמא (ז.כ.א) דרשניך נמי מה צבי ואיל אף פדיון אף פסולי המוקדשין אין פדיון. ותימה
 4 מנחם כל דבר דרשוהו! ותלמודא צבי ואיל בתוכו. ונולדו צרכי. כדכתיב "לפני פרק פסולי

המוקדשין" (ז.כ.א) וי' ושם דרשתי מה פירש
 5 חד לבכורה ומנותה. והייתי כדמפרש הכא. חד
 6 מצבי וחד מאליל. עד פירש תהם: (חד לבכורה)
 7 חד לכרדבי יצחק ורבי אשעיאי. כמו שמפרש
 8 רבינו תם: ומרביע והמנהוג שור של פסולי
 9 המוקדשין - לוקח, אף אחד הן ועשאי הכתוב
 10 שני גופים. הייתי מרביצי ואיל, "חד שור דפסולי
 11 המוקדשין עשאי הכתוב שני גופים, ושעמנטי
 12 לבדו כאילו מצבי צבי ואיל ביחד. וחיבי משום
 13 כלאים. ואידך, חד לכרדבי יצחקא דמתי אפילו
 14 לגוי, וא לכרדבי אלעזר הפרק, פרק שני וחולין
 15 (ת.כ.א): חד פסולי המוקדשין טעמינן שוטה -
 16 אף צבי ואיל כן. ומצבי לחדיה הוה דיענין איל,
 17 ומצבי לפינן כל חדיה ואידך, לכרדב מרי, ומד
 18 צבי ואיל דאין פדיון. וחלבו מותר ואותו ואת בני
 19 דבעי למירש בסמוך אי לאו "אך" - היית
 20 מצבי ואיל דרשניך מנייה בכורה ומנותה,
 21 דשמעתי שרצה ליתן להם דין היה. ואי כתבי
 22 "אך" לחיב על חלבו ואתו ואת בני, כדמפרש
 23 בין לחולין דמתי ליה בין לקדשים דמתי לזה.
 24 ובסמוך קאמרי: ולחין וחלבו חיבי דמי אי
 25 דאיבער ואתיילד אחר פדיון, ולד צבי ואיל
 26 הוא - ולא יורא איכא, אלא מצייל פשיטא
 27 ליה דהוי כליה צבי ואיל. **א** מה צבי ואיל אך
 28 אותו ואת בני נהוגו בו - לא מצוי למיפרך מה
 29 צבי ואיל טען כתיב, אף פסולי המוקדשין כן.
 30 דבחדא דרשניך פרק ביכסוי הדם" (חולין פ.ד.א.)
 31 גבי פסולי המוקדשין: "על הארץ השפעתו
 32 כמים", מכו. ר"ק את דמו לא תאכל - האי
 33 קרא גבי בכור כתיב. והריבה תימה ולא מיתי
 34 ר"ק את הדם לא תאכל! דכתיב גבי שאר פסולי
 35 המוקדשין ואין לחקשות. דרלמא קאמרי
 36 לחמשה לאון האמורין וחד דמפשיי פירא
 37 דכריותה (ר.ב). דהא טובא לאון כתיבי, יתיר
 38 דמחשה. חד ביבירקא, וחד ביצ' את ארץ,
 39 וחד ביבירי מות, ארבעה כבידא" - חד
 40 שמונה בר מתיא רבתי. ושמן ארש' חד
 41 למילתא אחריתי. **ואהני** קרא למוקש עליה
 42 בלאו - ואם תאמר אדרבה, חד מן המהריה
 43 הקרא - וחד לנגמא, אף אמרת כדנניא לקנן
 44 גבי פסולי המוקדשין. והוה וחד העברת בהם סוג
 45 ארבעים. ולא אמר איתקש לצבי ואיל ונפקע
 46 לגמרי מלאו, וכן תיבי "חובב" ואל גויה -
 47 איתרוב בעלמא. אלא אמר. אהריה לאיתרוב
 48 ותרין חולק. ומהדיא דהוה והעבר בהם נמי
 49 קשה על מה שפירש: שעמו ולא ממש אסור ואן
 50 לקון עליו - כן גמרי גיילי גיילי. השתאי כי
 51 איתרוב מעב לפעם בלבי מטרחה. וי' וחד
 52 אסר ועגלו גיילי מביד - אסורא בעלמא
 53 איכא. לא מילקו. ואינו ראה, ודאי לך למינה:
 54 אהריה לאיסורא. כדפירשית.

מה
 55 **קאמר**: אילו לא נאמר "דמו", הייתי אומר "אך" - ולא חלבו, עכשיו שנאמר "דמו" - לאותו
 56 ואת בנו הוא דאחא. **ואינו יוצאין לחולין**. **מנא הני מילי?** דתנו רבנן: "תופרה" - ולא יגיה,
 57 **"שקור"** - ולא חלבו, **"ואכלת"** - ולא ללכדור; **מפאן שאין פודין את הקדשים להאכלין ללכדים**.
 58 איכא

59 ויהי מסיבתו עמומי שפיר, דכי כתיב כתיב - שחלב בבחמה הרואיה חלבן כתיב. דכתיב (ויקרא ז') "כי כל חלב חלב וגו'. ואותו צבי לא יקח חלבו
 60 למכור. לכה אפקיה בו. **ואי תאמ** - דבירתיא דלעיל, מעב חלב ממיא, ורביא הכיב מצי למישרי דאי? לאותו ואת בני נאמרי כו' - והאי דקתני למימד
 61 לומר "אך" חלק - הכי קאמר אפילו לא כתב קרא. מצינא לאפוקי מהכא. רק ככל ואת נפשך טובא ואכלת - (דברים ו) אילוי לא נאמר כו' - והאי דקתני למימד

1 [שיך לעמוד הקודם] זו דברי רבי שפעון - דאמר בפרק בתרא דתמורה (ל.כ.א):
 2 קדש מובח והו' בכלל העמדה והערכה. דנתן רבי שפעון אומר בו - ומאמר רבי
 3 שמעון קדש בעיקר הבית לא הו' - מכלל דקרא בקדשי מובח כתיב. והבא מודה
 4 בבבל קום בעיקר העמדה. אף על גב דקדשי מובח. וממאי דהנא דמתניתין כסירא
 5 ליה קדשי מובח והו' בכלל העמדה והערכה.

6 שצריכין שיהו חייב בשעת פרייה, כדכתיב
 7 "והעמיד את הבחמה לפני הבית" ואחר כך
 8 "והעריך אותה" - ומדקדשי סיפא גבי קדם
 9 והקדש את מוקח, דאגב שקדשין למובח
 10 מוקדשין תמימים. אבל חכמים - לאו הכך
 11 הרבה, וקדשי עליה דרבי שמעון במבט
 12 תרונה, ודהים אמרינן: לרבי דהכל בעל מום
 13 מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה.
 14 אלא הנא דבי לוי הוא. **אפילו היה** - אדניה
 15 ראויה למובח. **כי נמי דאם מתי ישרו** -
 16 דבעל מום מעיקרא מותר. ועו עבד שייך
 17 לעמוד הקודם רב - ולא מוקי מתניתין
 18 כרבנן. כסירא ליה כירש לקש דאמר הוה
 19 לרבנן קדשי בוד הבית כו', הילכך לא
 20 מיתוקמא מתניתין כולל כרבנן. וקתני
 21 **כספא דמתניתין אס מתי יקברו** - דקדשי
 22 מובח והו' בכלל העמדה והערכה. **אם כן** -
 23 דשמעון ומתניתין משום אכליה דקדשים
 24 ללכדים הוא. **ניתני אס נעשו טריפה יקברו**
 25 - ומשמע: אף על גב דנמי למיעבד הו'
 26 העמדה והערכה - יקברו, הואיל לא הו'
 27 אלא ללכדים. ומתקט "מותר שבע מניה
 28 טעמא משום העמדה והערכה. (ודלא כרבי
 29 יתיר) - דאמר תהם: לרבנן אדך קדש מובח
 30 ואדך קדש בוד הבית ווד בכלל. ומיתוקמא
 31 סיפא דמתניתין כרבנן, ורישא נמי מיתוקמא
 32 כידיהו, דבעל מום מעיקרו כולוהו מודו.
 33 ותני: זו דברי רבי שמעון ומחלקיה. **צבי** -
 34 **"צבי ואיל"**, ומתקמא בעל פסולי
 35 המוקדשין שנפדו הכתוב מדבר. מה צבי
 36 ואיל פטורין מן הבכורה - ד"בדקך ונאמן
 37 כתיב. **איל אוציא את המתנות** - ולקנן
 38 פדיון: מאי אולמיא דמתנת מבכורה. **צבי**
 39 **ואיל פטורין מן המתנות** - כדכתיב במתנות
 40 "אם שור את שדה. **ומאי שנא** - מתנות, ולא
 41 נפק מותרא קמא. ומתוך: **אוציא** - דאל
 42 הבכורה שאינה שוה בכל - שאינה נוהגת
 43 בנקבות כוכרים. **צבי ואיל** - אין אותו ואת
 44 בנו וחד צבי ואיל, דכתיב: שור או שדה.
 45 אמר ליה **למאי מדיחיה** לו? ולפסולי
 46 המוקדשין, היספירונו מ'איתו ואת בנו".
 47 **אותו ואת בני** - נוהג בחולין ובמוקדשין
 48 כדמפרש בשחיטת חולין (נתיב. א.) **אי הכי** נמי
 49 חלבו נמי - אמאי אינטרין "אך" למיטר?
 50 תיפוק לו דאסור, ולמאי מדיחיה ליה, כיון
 51 דאמרי את על גב דאיתקש לצבי ואיל לא
 52 נפקי מתורת קדושתן? אי ולא אותו ואת
 53 בנו - ומסתברא דהקשא למיפטר מבכורה
 54 ומתנות איתאי. ור"א - למיטר חלבו ואותו
 55 ואת בני, והשתא ממיתין ליה לקדשים
 56 גמורין. דאי אמרינן איפכא - לא מדמינן ליה
 57 ליה לקדשים על מל לחולין. **רק את דמו** -
 58 בכבוד רב מום כתיב. **אהני חיקישא** -
 59 דאיתקש לצבי ואיל. **ואהני קרא** - כדכתיב
 60 "את חלבו לא תאכל". **אהני חיקשא מברת**

61 והוה מסיבתו עמומי שפיר, דכי כתיב כתיב - שחלב בבחמה הרואיה חלבן כתיב. דכתיב (ויקרא ז') "כי כל חלב חלב וגו'. ואותו צבי לא יקח חלבו
 62 למכור. לכה אפקיה בו. **ואי תאמ** - דבירתיא דלעיל, מעב חלב ממיא, ורביא הכיב מצי למישרי דאי? לאותו ואת בני נאמרי כו' - והאי דקתני למימד
 63 לומר "אך" חלק - הכי קאמר אפילו לא כתב קרא. מצינא לאפוקי מהכא. רק ככל ואת נפשך טובא ואכלת - (דברים ו) אילוי לא נאמר כו' - והאי דקתני למימד

בבורות. פרק שני - הלוקח עובר פרתו דף טו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

1 מוח בכור את מחפסיו וזכר ובה שריצה - פירושו: משלטה. אבל במניי אמו יכול לשנות
2 לזבח אחר. כדנתן פרק "כיצד מערימין" (תמורה ד.ב.). ומכל מקום יליפני מניה
3 שפר ולדות פסולי המוקדשין דאין מעטן לזבח אחר אפילו במניי אמן. למאן דאמר במני
4 אתן הן קודשין. כמו שאין יכול לשנות בכור משלחה עליו קדושת בכור. הכי נמי פסולי
5 המוקדשין, שחיי קדושתן בכר - אין יכול

איכא דאמרי: "תובח ואכלת" - אין לך בהן חיתר
אכילה אלא משעת זביחה ואילך. אבל פודין את
הקדשים להאכילן לכלבים הכי נמי דאמר. "והולדן
ותולדן אסור לאחר פדיונן". היכי דמי? אלימיא

1 מחבא מפיק זהו חליב דאסור. רבישר -
2 ארוחיה דקרא, ולא דרש "ואכלת" אלא פאפיק כלבים. אלא דאמרי לפני פדיונן
3 ואיתיליד לאחר פדיונן - הילכך אסירי. קדושה ליה לה, לא ליקרב ולא
4 לדמוקדן, כדמרפס לקמן מה תוהא עליה. הא דפדיונן - גולדו נמי מיקדש נמי
5 קדש. מנא הני מילי - נולדו פדיונן אמן
6 נולדו - קדשי. וזכר לזכות את הולד - גבי
7 שלמים תביב (ויקרא יא): אם זכר אם נקבה
8 תמים, ומרא יתרא הוא, בדינתוק קרא
9 מניה. ומלא וקרא קבע בה זכר ברקבע בעולה
10 למלא דנקבה נמי חוייא. וזכר ונקבה חו
11 למה ליה "זכר" - לרבות ולד שלמים. ואי
12 שקאי תיפוק ליה מאישר יהודי ליה תריק:
13 תנאי היא, איכא דמייית לה מחבא ואיכא
14 דמייית לה מאלו. והכי מפרש במסכת
15 תמורה דפרק "המורה בפרק (ט.ו.ב.). ולד
16 המישים - ולד תמורה דמישים. ולד בעלי
17 פודין - (ובלוי) שקדם הקדשן את מומן.
18 אותן ולדות שלאחר פדיונן - נולדו.
19 ותנעברו קודם פדיונן, מה תהא עליהם?
20 דהא לא חוד לא לנפול לאו דלמי, כדמרפס
21 רבי הונא. הני דגילודו לפני פדיונן מיפליג
22 פליגי בהו - בהא דאמרן קדשי: עילי: "אם זכר"
23 "לרבות ולד בעלי מומין. איכא למאן
24 דאמר - במסכת תמורה בפרק "אלו
25 קדשים" (שבט) קדשי ליקרב ואיכא למאן
26 דאמר קדשי לרעייה - עד שימנמו, ומכר
27 ופילו מדיחיה לנדבה. כונסן ליביה - לחרה,
28 ודם תמים ברבע קדושה דהויה - דאית
29 בתריה לרעייה: וחד - דאמונתן בעלי
30 מומין שראו נדחו. ואת - דלאחר פדיונן
31 נולדו. והן עצמן אין יכול להתפסין לקדושה
32 וגמרה להקדש, הואיל ואיחדו תו לא מחווח.
33 ואלא אישי מילתפס ארוגן - כדקדושתן כד
34 שינאו חן לחוליק, שכבר יצאו קדושתן אוב
35 פדיון דאמן. דהאי דאסורין - גורה בעלמא
36 הוא, כדלקמן, אבל דאסוריהא - עובר רכי
37 וזוהא. ומפקע קדושתן לפדיון אמן,
38 כדאמרן לעיל גבי קדושת דמים דולדן מותר
39 לאחר פדיונן, קדושת הנקב נמי לא שנא
40 דאין חילוק בין קדושת הנקב לקדושת דמים
41 לענין פדיון, אלא שם עריך מוח וזה
42 עריך מוח. למיטרא דבני פרייה ננתו -
43 בתמיה. כלומר, דשיך למימר בהו לשון
44 חשבונה. דחשיבנה. ולא פקע קדושתיהו

5 דאמרי ואיתיליד לאחר פדיונן - אמאי? ודן צבי ואיל ניהו! אלא דאמרי לפני פדיונן
6 ואיתיליד לאחר פדיונן; הא לפני פדיונן - נמי קדשי. מנא הני מילי? דנתנו רבנן:
7 "זכר" - לרבות את הולד, "ונקבה" - לרבות את התמורה. ואין לי אלא ולד הממזין והתמורת
8 המישים, ולד בעלי מומין והתמורת בעלי מומין פנוין? פשהוא אומר: "אם זכר" - לרבות
9 ולד בעלי מומין, "אם נקבה" - לרבות התמורת בעלי מומין, אותן ולדות שלאחר פדיונן, מה
10 תהא עליהן? לפני פדיונן מופלג פלוגי בהו, איכא למאן דאמר: קדשי ליקרב, ואיכא למאן
11 דאמר: קדשי לרעייה; דלאחר פדיונן מה תהא עליהן? אמר רב הונא: מונסן ליביה והן
12 מותין. דהיכי לעבדי? ליקרביהו - מכה קדושה דחיה קאהו, ליפרכינהו - לא אלימי למתפס
13 פדיונן. אמרי במעיקרא משמיה דרבי תנינא: סמוך לפדיונן מתפסין לשם אותו ובה. - סמוך
14 לפדיונן? למימרא דבני פדויה ניהו? אלא איכא: סמוך לפדיון אמן מתפסין לשם אותו ובה.
15 מעמא מאי? אמר רבי לוי: גזירה ששאו יגדל מהן עדרים ועדרים. בעא מיניה רבנאי מרב
16 ששת: מהו שמתפסין לכל ובה שריצה? אמר ליה: אין מתפסין. - מאי מעמא? אמר ליה:
17 "גמר בשעריך" "בשעריך" מבכור, מה בכור - אין מתפסין לכל ובה שריצה, דתביב: "אף
18 בכור אשר יכפר לה' בבחמה וגו' לא יקדש איש אתו", אף הני - אין מתפסין לכל ובה
19 שריצה. תניא מוותיה דרב ששת: קדשים שקדם מום בקומו להקדישן ונפדו - חיובן בכבודה
20 ובמתנות. בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן - הגוזו והעובר בהן אינו סופג את הארבעים.
21 בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן - אין עושין תמורה. ולפני פדיונן - מועליו בהן, ולאחר
22 פדיונן - אין מועליו בהן. והולדותיהן חול, ונפדו המישים, ומתפסין לכל ובה שריצה. כללו
23 של דבר: הרי הן כחולין לכל דבריהם, אין לך בהם אלא מצות עלוי בלבד. אבל קדם
24 הקדישן את מומן, או מום עובר להקדישן ולאחר מנאן נולד מום בקומו, ונפדו - פטורין
25 מן הכבודה ומן המתנות, בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן - הגוזו והעובר בהן סופג את
26 הארבעים. ובין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן - עושין תמורה. לפני פדיונן - מועליו בהן,
27 ולאחר פדיונן - אין מועליו בהן. והולדותיהן קודש, ואין נפדו המישים, ואין מתפסין לכל
28 ובה שריצה. כללו של דבר: הרי הן כהקדש לכל דבריהם, ואין לך בהן אלא חיתר איכילה
29 בלבד. "כללו של דבר" דרשא - לאתויי שוהנמן בחוץ דפטור, "כללו של דבר" דסיפא -
לאתויי

1 פרייה קודם שמתפס; בתמיה, והא לא אלימי סמוך לפדיון אמן מתפסין לשם אותו ובה -
2 על ידי פדיון אמן. וממתן עד שימנמו ופרוק להו. ושעמא מאי - אמר רב תנאי: ממתן, ולא מתקן להו כרבי תנינא? אמר רבי לוי גורו בו - אי אמרת אית להו
3 הקטנה לולדות, אית לגדל עדרים מנסולי המוקדשין, כדי נפיל ביה מונאן בבמת קדשים לא פריח ליה (ואי), ואית למומיליהו בלא פדיון. אבל כי מנספיקן לולדות,
4 ממחר לפדות את האם מיד כשיפול בה מום. מפי רבי אליעזר ובתשובתו. לישא אחרינא: אין למאן דאמר מומתין בין למאן דאמר מתפסין, מאי טעמא אסרוהו רבנן?
5 לשבקינהו באיסוריהו גורה שמא עדים - שילדו גם אותן ולדות ולדות אחריהם, ואית בהו ליד תקלה. אבל לאחר שישפד לא איפתא אף אלוהין, וחדל
6 צבי ואיל ניהו. לישא אחרינא ועיקר, מפי המורה: וטעמא מאי - אמנתותן אף מהר. דמאי טעמא אסור אחר פדיון אמן? הא פקע קדושתיהו בפדיון אמן, הכי היכי
7 דפקעא את קדושת דמים, ודולדן מותר לאחר פדיון דכאמר בלדו גורה שמא יגדל מנסולי המוקדשין שיפדו עדרים לצורך ולדות הנעלמים לאחר פדיון, ואית בהו ליד
8 גוזו ובעדה. אבל לעיל, גבי קדם מומן להקדישן לא גורין, משום מילתא דל אחריהו, דהא אמרין במסכת תמורה (ו.ב.). המתפסין בעלי מומין למנח עובר בחשה
9 לאין, ובקדם הקדשן למומן נפסיהו, שריתן דאיבער איתיליד לאחר פדיונן, ולא גורין וממלאה דלא בשכחא, כיון דאסרת לנחך דאיבער לפני פדיון. לא אתי
10 לדחינהו. מהו שיתפסין - לאותן ולדות שבמני פסולי המוקדשין, לאזו ובה שריצה. אין מתפסין - אלא לאותו ובה. בשעריך - תביב בכבור: ויכי יהיה בו מום וגו'
11 בשערך האכלנו" (דברים טו), ובפסולי המוקדשין תביב: "אשר נתן לך בכל שעריך" (שם יב). אשר יזכור לא יקדש איש אותו - לא אמר להו חל עליה שום קדושה
12 אחרינהו. ואין סופג את הארבעים - ואף על גב דאסירי בגיזה קורס פרייה - לא לק עליה. דכי תביב "לא תגוד" - אקדשים מגורין תביב. ואיסורא מילתא איכא. כשאר
13 נהנה מן הקדש. בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה - דטוב מעיקר בעינן, כדפרישית לעיל. לפני פדיונן מועליו בהן - דהא נהנה מן הקדש, דלא
14 גרע מוקדש בך הבית. והולדותיהן חולין - אפילו נתעברו קודם פדיונן וגולדו אחר פדיונן. ונפדו המישים - אם נתעברו וילדו קודם פדיונן, אין לך בהם אלא
15 מצות עלוי בלבד - שנמנעו אותן ברמים. ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושין תמורה - ולקמן קאמר דתמורה שלאחר פדיונן מותר. לאחר פדיונן אין
16 מועליו בהן - דאיתויי לעצמי ואיל. אבל לענין גיזה - לא. ובתביב "ותביב" ולא גיזה. והולדותיהן קודש - אם נתעברו קודם פדיונן, ואין מתפסין לכל ובה

1 שריצה - והדינו דרב ששת.
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60

בבורות. פרק שי - הלוקח עובר פרתו דף טז עמוד א - מתוך מהדרות 'אבן ישראל' - (שטיינזליץ) רכט רשי'

1 לאתיי חלבו - דאסר. ולאטיי שחוטו בחוץ דחייב לא אמרינן לא איתיהו משום דאם כן
2 איבער לן לממרו בדוקין שבקין. ועוד, סיפא קמני לקמן: השחוטין בחוץ פטור.
3 וכאלא דרשא לא אצטריך לאתיי חלבו דשרי, דהשתא ולדן בדנופן דמי, דעובר
4 יך אמו הוא, שרי - כל שכן חלבו, דמיא בעלמא הוא. הא בעלי מוסיף מיפיקי
5 אותם שמתעבר קודם פרוין ונולדו לאחר

6 פרוין. וכגון שתפסן לשום זבח, דאלימא
7 קדושיהו למיתפס פרוין. וכושואה מתיפס
8 לשם זבח און מתיפס לכל זבח שחיטתה הוא
9 לשם אותו זבח מתיפס. והכי שריבא לה
10 - פירושה הוא, כלומר: הכי משכחת
11 תירוצא דמילתא, דמשמע בעלי מוסיף נפרץ
12 ולשם זבח אחר לא תפיס, אלא הכי עבדי
13 - דמתיפס לשם אותו הזבח התיב -
14 במומן, שיפול ברוך מום. נימא תתיי
15 תיובתא דרב הונא - דאמר לעיל וטוב:
16 כונסן לביתו הון חטא - ואידי דהני רישא
17 נפרין תמימים - דחדושה הוא. דאפילו
18 תמימים נפרים. והשחוטין בחוץ פטור -
19 סיפא דברייתא לעיל, אקדשים שקדם
20 הקדש שן מוסיף און, ואפילו הכי פטור,
21 דאין חייבין על שחיטת חוץ אלא על
22 המתקבל בפנים, כדגון בזבחים בספר "פרת
23 חטא" (פ"א, ב"ב). בעל מוסיף - כן קמנין בן
24 עוברין, שקדריבין בחוץ - פטור. ומפיק
25 טעמא מהאי קרא: 'ואל פתח אהל מועד לא
26 הביא', הא כל שאינו ראוי לבא אל פתח
27 אהל מועד - דאין מוסיף עבד. רב הונא
28 מתיי חייב - כדקנין מתניתין וברכות
29 י"ב, ומוקי לה ברוזין שבקין - דמתקבל
30 בפנים הוא. ואלימא דאמר: דאמו
31 בשחיטת קדשים בפרק "המזבח מקדש"
32 (פ"א, א) אם עלו לא ירדו. דוקק = ט"ל"א,
33 כגון (ישעיהו מ') "הטוטה כרוק שמים", ולחכי
34 לא ירדו - דאין מוסיף עבד כל כך. הכי יתן
35 בזבחים בפרק "המזבח מקדש הראוי לו"
36 (פ"א, א) יבי עקיבא מנשרי בעללי מוסיף
37 כלומר, דאם עלו לא ירדו. ואמר בני יוחנן
38 בגמרא: לא בעית רבי עקיבא אלא כדקנין
39 שבקין. הואיל וכשיבין בעופות. והוא שקדם
40 הקדשין שן מוסיף. לישנא אחרניא: דוקק -
41 שיש לו מום בעופות. ולחכי קרי לעפעפיים
42 דוק על העין, כרקיע. דהכי אמרינן בספר
43 אגודות: חזק ודומה לעגל הארץ, העפעפיים
44 כגון דרקיע, והתתן עגל הארץ, והלבן
45 משוקק את העין כגון ים אוקיינוס סובב
46 את העולם. והשורר שבו שהוא עגול דומה
47 לגלגל חמה. קדושה דרויה - שכבר נפדו.
48 ויאלים במומן - מיתניו עד שימומן יאכלו
49 לבעלים, ככבור ומעשר שאין נפרץ אלא
50 נאכלין במומן. אלמא, כיון דלא מצי קרבי,
51 כדאמר במסכת תמורה (ה"ב) "אך כבור
52 שר וגו' - וכן קריבין ואין המותרין קריבין
53 - נאכלין במומן לבעלים. האי נמי לעבד
54 הכי? והא תיבא לא אלימא למיתפס
55 פרוינה - הילכך מתיי. מנין לתמורת פסולי
56 המוקדשים שמתה - כגון דלאחר שנפדו
57 המוקדשים תפיסין בתמורה, ולא מצו
58 לקדשיה מבעלי הגרה טמא הוא - דסיפיה דקרא תיבוי: 'טמא הוא לבשר', ודרשינן הכי: יש לך דבר שיש בו סימני טהרה ואסור באכילה, ואיוו - זו תמורת פסולי
59 המוקדשין. המש המאות - מפרש בתמורה (א"ב). לתמורת אשם שתתא וועק - דאשם אל קרב נדבה. הלכך תמורתו אל קרובה. והא 'טמא' דקרא היי קאמה
60 הנחודו עד שיהא טמא, כלומר שיפול בו מום. כל שכתבמת מתיי - ותמורת חטאת היינו אותה מחמש חטאות מותרות. לאו ליבא - דאין עובר בלאו. דאיבא לאו -
61 'לא תאכלו ממעלי הגרה'. 'ואיבא' - לחכי אתא: 'ממפריס' ה'פרסה' דמשתת בתמורת המות - לחקיש דבר אכל ממעלי הגרה, תמורת פסולי המוקדשין
62 לאחר פרוין, ודקא: 'ממעלי הגרה'. לרבר בא ממפריס תפרס חטאת המות. משננה התקבל צאן ברזל מן הגוי - ולתת לו אותן
63 דמים עד עשר שנים, כן מתו בן חזקו. ואתון ולדות שיהיו לזן עד אותו זמן יודי ביניהם. ולדותיין פטורין - מן הבכורו.

1 ותמורה שלאחר פרוינו מתיי - ואם תאמר: מאי שנא מולדות דאיבער ואתידי
2 לאחר פרוין, דחשבנן לעיל ולכי צבי ואליו ויש לומר: ולדות אין ברוך
3 קדשה אלא מבח אמן, וכיון שנפרת פקעה קדשתו לגמרי כצבי ובאלי. ואף על גב
4 דאיבא איסור גיזה ועבדה - אין בח איסור מוטע כזה שחיול על ידי קדושה
5 אבל תמורת קדושה - דהתירא (ה"ב) ובה
6 הוא, וכיון דגלי קרא שחלה על בעלת מום
7 קבוע - הלה הוה דאין לאחר פרוין. אלא דלא
8 קרבה. אבל תמורה דלפני פרוין קרבה, ועדיפא
9 מולדות ולפני פרוין, דאיבא מאן דאמר לעיל
10 לרעייה. וכן מוכח לשון הקונטרס, דבסמך גבי
11 'מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה', ופירש
12 רש"י: כגון לאחר פרוינו, ולא מצו למתקרב. ואת
13 דאצטריך קרא דרמנעלי הגרה - דאמר לעיל
14 אחא. דמסבירא דינעו דלא קרבה, כדאמר רב
15 חנן. ובהאי גזנא אמר בסמך גבי חמש
16 חטאות. ועוד יש לפירש: דקרא סבירא ריבוי,
17 דאי לאו קרא הוה אמנא: לא קדשה כלל, כצבי
18 ואלי. כלולות דאיבער ואליו לאחר פרוין, ואי
19 לאו סבירא הוה אמנא: ריעה, 'וטמא הוא'
20 דקרא יודי - ימיתך עד שיהא טמא ופול בו מום
21 כדפרש הקונטרס בסמך. והא דפריך רב עמרם
22 ותיחביל במומה לבעליה? - אסבירא דרב חנן
23 פריך.

24 **תלמוד** לומר ממעלי הגרה - הוא דדרשינן
25 בפרק קמא (ו"א, ש) של יך דבר שהוא
26 מעלה גרה ואי אתה אוכל, כגון טהור שנולד
27 מן הטמא - הוה דבר משא דקרא: 'ואת
28 אלה לא תאכלו, והבא דרש מסיפא דקרא:
29 'טמא הוא לבשר, אי נמי יך חטאי תיבוי.
30 **אלימא** כי יאתא קרא לתמורת אשם - הוה
31 פירושא דברייתא: מנין לחמש חטאות מותרות
32 וכנגדן באשם ורעה. רשטא הוא' - היינו
33 שרעה עד שיחטא, כדפרש הקונטרס.
34 **כל** שבחטאת מתיי באשם ורעה - אמר
35 רבינו תב: דרעייה מורבנן היא, ולפי
36 שתקנו תיבוי ריעה קטט בכל דוחתא באשם
37 ורעה. אבל הילכתא הכי יאתא ממורייתא,
38 דכל שבחטאת מתיי - באשם קרב עולה,
39 כדאמר בספדום שילוח (סוף) פרק 'אלו דביים'
40 (ג"א): אשם שנתקן לרעייה ושחטו - כשר
41 לעולה. ושם פירשתי לה.
42 **[שייך לעמוד בו העמיד ולדות תחת**
43 **אמותיהן - פירש הקונטרס: שפתח לו אם**
44 **הפתח לדחות לו בח בולדות, ואמר לה אם**
45 **ימיתו הבמות - שתול ולדות המגיעות**
46 **לחלקן, והא תחת ידי באותן דמים. ובפירוש**
47 **משמע בגמרא כגון: שפירשתי לשם, אבל**
48 **בתוספתא קמני: מתיי המזבח והעמיד**
49 **תולדות.**
50 אץ

51 **הילכתא; דאי מקרא הוה אמניא לרעייה, קא משמע לן הילכתא למיתת. ואי מחילכתא**
52 **הוה אמניא: הויא דעבד איקרי ואכל מהני חמש חטאות - איפריא איפא, לאו ליבא,**
53 **קמשמע לן דאיבא לאו. ואיבעית אימא: לאקדשי דבר הקא ממעלי גרה לרבר הקא ממפריס**
54 **תפרסה, מה תלזן במיתתה - אף פאן במיתתה. משננה התקבל צאן ברזל מן הגוי -**
55 **ולדותיהן**

בכורות. פרק שני - הלוקח עובר פרתו דף יז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)
רש"י

1 היינו דאמר רבן שמעון בן גמליאל - את אמרת שתי דורות למטה מצאן ברזל
2 ותו לא, ואנא אמנא אפילו עד עשרה דורות נמי פטורין. והוא הדין טפי מעשרה,
3 אלא כי האי מנינא נקט בכמה דוכתי. וקרא נמי נקט להו, דכתיב (דברים כג.) 'גם
4 דור עשירי', וכן אסורין לעולם. אעטרין למחניבא, דאם הוי תנא "אפילו ולדיו"

5 ולדיו ולדות פטורין הוה אמנא: הני הוא
6 דפטר רבן גמליאל, מני מני - לא. כי ויחי
7 השמעוני ליה לתנא קמא דפטר ולדיו ולדות,
8 אף על גב דלא מבהמותיו של גוי משת
9 נולדו, ומחייב בולדיו ולדות ולדות ולדן
10 לכוון - הכי נמי לרבן שמעון בן גמליאל,
11 אף על גב דפטר בולד ולדיו ולדותו - בחדי
12 דרא טפי מחייב. אלא לרב הונא דאמר לא
13 נחת קמא לפיפרי דרי - דלא פטר
14 אלא ולדות של צאן ברזל, הואיל ויצאו
15 מבהמותיו ממש של גוי - למעושה לרבן
16 שמעון בן גמליאל למימרי "עד עשרה
17 דורות"? לימא: "אפילו ולדיו ולדות פטורין",
18 והשמעוני מנה כי הדיכ דפטר ולדיו ולדות אף
19 על גב דלא מבהמותיו של גוי ממש יצאו -
20 הוא הדין גבי עד עשרה דורות! אעטרין
21 קאי - שהעמיד ולדות תחת אמותיהן קאי,
22 ולדות תנא קמא למפטר דרי. אימא ון
23 ולדות דהיינו עומדין פטורין, ון - הולדות,
24 ולדות אחרים. אימא ון ולדות - כלומר,
25 ון - הולדות עצמן, ולא חיוב ולדות. מנ
26 בכשי יתחם - אלמא: בת חימום קרי גו,
27 דלת בת חימום לא קרי גו. ודך עד בת רחל
28 צמרה קשה, דצמר עוים קשה הוא. חוששין
29 לרוע האב - וקא שוחח האב ורבן ביום
30 אחד, והילכך רבי מאיר מחייב אם שחטו
31 ובתי חיב, ודאכל רוב דומה לו. אין חוששין
32 - בעו בת עו, ושחח אותה ואת אביה ביום
33 אחד. כי הדיכ דפלגי תנינה ורבנן -
34 בשחטת חובתין "אותר אחר כבד"
35 (ע"ב), דחגיגה מחייב וחכמים פטורין. ברחל
36 בת רחל - וגבי עו בת רחל - על עו בת עו
37 רחל מיירי. ואדבעית אימא ברחל בת עו בת
38 רחל - ודאית קטני, ברחל בת עו, וואתה עו
39 היתה בת רחל. רבי מאיר מחייב ליתני
40 לבחן חוריה שיות לבקשון לא דנמה הוא
41 ודך רחל בת עו, על לא רחל ממש, דא
42 נקבה לא קדשה בכבורה, אלא מין רחל
43 קאמר. מודה רבי מאיר - אף על גב דלענין
44 בכורה סבר דחובת שיות למקומה, הכא בעינן
45 שיהא מופרשת עוים משתמי נמי בראשית.
46 הני מילי דלא נחית לדרי - כלומר, דאינו
47 נרמה לעו את אמו, אלא לאמו פניה חו
48 נרמה, דאנו דומה לאמו. אבל היכא נדחת
49 לדרי, דלגבי וא לא הוי נרמה, דרבי לאמא,
50 אלא לגבי עו אמו הוי נדמה - אימא לא
51 קא שמעין לן "אחר" דבעינן מיוחד משת
52 נמי בראשית, וזו מוחתם - דאי כתב "אחר"
53 ולא כתב "עו", הוה אמא הני מילי נרמה,
54 פסול - דלרבן חובה, כגון שיער מסוף

1 היינו דאמר ליה רבן שמעון בן גמליאל: אפילו עד
2 עשרה דורות פטורין. אלא לרב הונא דאמר: לא
3 נחית תנא קמא לדרי - מאי "אפילו עד עשרה
4 דורות"? - אמר לך רב הונא: רבן שמעון בן גמליאל
5 א"העמיד" קאי, דנחית לדרי. תא שמע: המקבל צאן
6 ברזל מן הגוי, ולדות - פטורין, וולדיו ולדות - לא.
7 תיובתא דרב יהודה! - אמר לך רב יהודה: אימא:
8 "הן ולדותיהן". אימא דאמרי: "הן ולדותיהן פטורין",
9 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
10 אישעיא מנהדרתא ואיתיה מתניתא ביה: רחל בת עו, ועו בת רחל - רבי מאיר מחייב,
11 ותכמים פטורין, אמר ליה רב הושעיא לרבא: כי עייילת לקמיה דרב הונא, בעי מנייה: רבי
12 מאיר מתייב למאי? אימא לרבא: רחל ליה לרבי מאיר "אף בכור שור", עד שיהא
13 הוא שור ובכורו שור? אלא לראשית תנו - ולית ליה הא דתנא דבי רבי ישמעאל: כבשים
14 שצמרן קשה פטורין מראשית תנו, שצמרן: "ומגו כבשי ותחמם" - אמר ליה: נחיו אנן,
15 הךא כמאי עסקינן - ברחל שילדה מין עו ואביו תישע, ובחוששין לרוע האב לענין אותו
16 ואת בנו כמפילגני, דרבי מאיר סבר, חוששין לרוע האב, ורבנן סברי: אין חוששין לרוע
17 האב. - אי הכי, לפילגו בחוששין לרוע האב בעקמא, כפולתיהא דחגיגה ורבנן! אלא לעולם
18 לבכורה, והךא כמאי עסקינן - ברחל בת רחל בת עו, מר סבר: זיל פתר אימיה, והאי לאו
19 נדמה הוא, ומר סבר: זיל פתר אימיה דאימיה, והאי נדמה הוא. ואיבעית אימא: ברחל בת
20 עו בת רחל, ומר סבר: חורה שיות למקומן, ומר סבר: לא אדמה שיות למקומן. רב אשי
21 אמר: כגון שילש, מר מקצת סימניו, ומאן חייבין, ומר שמעון, דאמר: עד שיהא ראשו ורובו
22 דומה לאמו. אמר רבי יוחנן: מודה רבי מאיר בעי רבי ראש חדש דבעינן בן שיערה,
23 מאי מעמא? אמר קרא: "אחר" - המיחד יבא מישעת ימי בראשית. - והא דחייבין בן שיערה?
24 מהתם נפקא: "שור או כשב" - פרט לכלאים, "או עו" - פרט לנדמה! - צריכא, דאי מהתם
25 הוה אמנא: הני מילי היכא דלא נחת לדרי, אבל היכא דנחת - אימא לא. ואי מהתם הוה
26 אמנא: הני מילי למי קרבן חובה, אבל נדבה - לא, צריכא. אמר רבי אחא בר יעקב: הפל
27 מודים דאין לוקיין על צמרו משום פלאים, שצמרן: "לא תלבש שעמנו", מה פשתן - שלא
28 נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה. אמר רב פפא: הפל מודים שצמרו פסול לתכלת, שצמרן:
29 "לא תלבש שעמנו... גדלים תעשה לך", מה פשתן - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה.
30 אמר רב נחמן בר יצחק: הפל מודים שאין צמרו ממומא בנגעים, שצמרן: "כבדך צמר או
31 כבדך פשתים", מה פשתים - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה. אמר רב אשי, אף אנו
32 נאמר: הדרתה תפן על גבי תאינה - יינו פסול לנכסים, מאי מעמא? "נבח ונסכים", מה נבח
33 שלא נשתנה, אף נסכים - שלא נשתנו. מהתין לה רבינא: הדרתה תפן על גבי תאינה, הכי
34 נמי דל'שעמנו? אם גזל לא מצית אמתת "מה פשתן שלא נשתנה", דהא פשתן נמי משתני!
35 אמר ליה: וזה - נשתנה ריחו, וזה - לא נשתנה ריחו. מושנתה רחל שלא פיפרה ויולדה שני
36 זכרים, ויצאו שני ראשיהן פאחת - רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לפה, שצמרן: "תזכרים
37 לה". ותכמים אומרים: אי אפשר לצמצם, אלא אחר לו ואחד לפה. רבי מרפון אומר:
38 הפהן בורר לו את הדיפה. רבי יעקבא אומר: משמעון בנייהן, והשני ירעה עד שיקטא,

1 ולית ליה הא דתנא רבי ישמעאל בכשים שצמרן קשה כר - לא הוה מצי למפטר
2 דנימעט עו בת רחל מקרא דמעטין (חולין קל"א) שער עוים מ'לעמוד ולשתי,
3 דבעינן דבר דרבי לשירות, ולאפיקי נותה של עוים, דלילמא, כיון דהוי ממין דרבי
4 לשירות, שהיא בת רחל - סגי בחבי. ברחל שילדה מין עו ואביו תישע - לא הוה
5 מין עו - לרבותא, דאף על גב דאדעיל ורע האב
6 לשנתה הולד למין עו ממומה, אפילו יבחי לא
7 חיישי רבנן לרוע האב. מודה, דפריך: לפילט
8 בחוששין לרוע האב בעקמא - לא חיישי
9 לרבותא עו.
10 בשעיר של ראש חדש - קמא נקט, והוא
11 הדין שעירי רגלים, דחבי נמי בת
12 ביה "אחר".

1 זכר
2 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
3 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
4 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
5 "הן ולדותיהן". אימא דאמרי: "הן ולדותיהן פטורין",
6 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
7 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
8 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
9 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
10 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
11 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
12 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
13 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
14 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
15 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
16 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
17 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
18 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
19 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
20 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
21 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
22 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
23 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
24 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
25 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
26 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
27 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
28 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
29 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
30 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
31 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
32 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
33 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
34 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
35 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
36 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
37 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
38 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
39 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
40 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
41 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
42 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
43 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
44 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
45 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
46 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
47 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
48 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
49 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
50 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
51 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
52 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
53 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
54 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
55 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
56 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
57 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
58 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
59 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".
60 תיובתא דרב יהודה: "הן ולדותיהן פטורין",
61 תיובתא דרב הונא! - אמר לך רב
62 הונא, אימא: "הן ולדות - פטור, וולדיו ולדות - חיב".

55 דראש חדש, ולרבן הוא, אבל לקרבן נדבה ליכשה. האי דנקט שיער ראש חדש - הוא הדין לשעירי רגלים, דכתיב ביה "אחר", אלא קמא דכולהו נקט. על צמרו -
56 של שש שאינו מיוחד - שחוריותו. והי ובה שלא נשתנה - דהא נדמה פסול לקרבן. אלא מנתה - משום דרודלה על גבי תאינה חשבת ליה שנינו. וה נשתנה ריחו
57 - יין של אותו גפן, מושנתה חוכרים - משום שבעינן. אי אפשר לצמצם - שרצאו שכן וישלח כחוד. אלא אחר יצא תחלה, ולא דיענוף את שיהא בו. ורבי מרפון -
58 מפרש קמא: בורה את הדיפה. מפרש גמרא עמו. משמעון בנייהם - מפרש בגמרא דכון ורשיל כחוש. והשני - שישאר לרעה דיענוף את אחר כן. יאכל
59 דספק ובמה, ואל ילכך אינו נשחט תמים. ובאור של כחן כל אסורין למימר, ודאי אינו נשחט עד שיהא בו מום, ובמה הוה מיירי. אי נמי, כוון בחיבת מיירי, ודכון
60 לא חוי להקדשה, וספק בכור הוא, ואיכא למיחש משום חולין בעורה, לפיכך נמי יאכל במומו. והאי דנקט של ישראל ירעה עד שישחא בו, משום דבעי למימר "חייבי
61 ממונת" גבי ישראל, דאילו כהן פטור מן המתנות לגמרי כדמפרש בשחטת חולין בפרק "חורעו והלחיים" (ק"לכ"א) - הילכך תנא כולה מנותינן בישראל. מיהו, דכון
62 נמי ירעה עד שישחא, ויאכלנו במומו.

זכר ונקבה אין לכן כלום - ואפילו יזא שני ראשים כאחד קאי. ומדו רבי יוסי הגלילי הבא, דאף על גב דאפילו אי מיליה רחם מקישה, מכל מקום שני מביני אינו חרץ, דראמי ברק קמא (בכורות טז), הבא שהיא נקבה והיא פטר רחם כמות - מנלה בכורות לגמרי. ולא ומי להדיא דפרק 'בדומה ומקשה' (תולין ע"א.) כרכוה אחריו והוציאנה, דהתם איירי בהלכא והא דרזי ראשו

והיא דרך מרגליותה, דלא היא איהו פטר רחם. **אפשר** לצמצם בידו שמים - פירש בקונטרס. כגון הר דלידה, האף על גב דאין מקפידין בכך, וכל שכן בידו אדם - ונמנהמונין לצמצם שום מדה או שום דבר, הדיא אפשר לצמצם, וקשה לרבינו יצחק. אי אפשר לבידו להרנן, ודבידו שמים אי אפשר לצמצם בידו אדם מאי - דכתיב - פשטי מצמצם מכוון בין שתי עירות; הא על כרחי דהו דרבינו' לצמצם הדרב בשמבוחין למודו, מכל מקום להרנן אי אפשר שהא הדרב מוצמצם בין שתי עירות, ודכין ודבידו שמים הוא, שעמצמו נפל שם מתחלה ולא נתעסקו עליו למודו והתירו שם כותיה ורחו לרבי' דאפילו למנאן אדמרי אי אפשר לצמצם בידו שמים אף שעפעים שנמדד בו שהוא מוצמצם. אלא הכי קאמר: אי אפשר לברר מצמצם שבדיו - שמים - בגן גיהנום הרבא, שאן פניא לברר ולדוקק ואי חזי תחלה וולקן אין שניקח לבחן. אבל בידו אדם - שיש שהוה לברר, מביעיא לן, ופשטי ליה מנמצא מכוון בין שתי עירות. אי אמרת אי אפשר לברר אם הוא מוצמצם, אף על גב דפרשישית דרומנין מדיקרי שהוה מוצמצם, כיון דאי אפשר לברר - לא יביאו שתי הגלות מספק, דמילתא דלא כשיחא והא ואן עלי תלת מוסק שאיירי. וכוונספיקא פסטיין דרלבני אי אפשר לצמצם, ואפילו אדם.

ומתוך דא פדליגי אמרתי ברקא דעירובין (ט"ג) בפרוך בעמוד, ורפשי שני דחולין (כ"ג) מנחצה על מחצה כרוב, והיה נראה הדלכה כרבי יוסי הגלילי, וצמצם לצמצם לכל הפחות בידו אדם. וכן לומר פרוץ בעמוד - שדמיהו לנו שום שיש אף על גב דשמא אינם שום, וכן מחצה על מחצה דשחיטה. הוא פירש טעמא דלא היה כרוב ובעמוד - משום אמר רבנא למשה: שחוט כרוב ונדרו כרוב, והתופק לן ובלאו הכי היה אסור כעמוד, משום שחוט שני רובא. ואף דפרץ בעמוד בפרק 'עירובין' (ט"א.) והא אי אפשר לצמצם, גבי מחצה על מחצה מגורשה ואינה מגורשה, דמפרשי: כגון דאתו תרתייהו ביהדי הדידי בארבע אמות. ואפילו אי הלהב כרבי יוסי הגלילי, מכל מקום דחך הוא להצמיד להצמיד בכך, שאן גרילות ליהוה הדרב מוצמצם, וסתמא לא כונו בבת אחת אל. וברפשי 'שמענת הערות' (בשועות לב"א) גבי פפרו שנתים כאותא, פרוץ: והא אי אפשר לצמצם ומשני: הא נני - רבי יוסי הגלילי. ורבי יוחנן משני: אפילו הימנא רבנן כו - משמע דאין הלהב כרבי יוסי הגלילי. וכן בפרק 'ארבעה אדות' (בבמות כ"א.) גבי אדוחת אינו יודע מי שאן, אמרין: אליבא דרבי יוחנן לא סתם לן אנת כרבי יוסי הגלילי. לכך נראה, דבידי שמים אין הלהב כמותו, דחך דשבושתו וארבע אמות - הוה בידו שמים. אבל בידו אדם הלהב כמותו, כדמכחא ההיא דחולין ועירובין, ואם אמרת: הא דאמרין בפרק קמא דעירובין (ה"ג.) לדי המושך מדופנו של מבי פחות מארבע אמות - האי צריך לחז אחר להתיירי, וארבע אמות - צריך לחז אחר להתיירי. וקאמר רב הונא ברי

יהושע: לא אמרן אלא מבכוי (ושמנה), אבל מבכויי שבע - נותר בעמוד מרובה על הפרץ. רב אשי אמר: מבי שמונה לא צריך לחז, מה נפשך. אי עומד נפש - נותר בעמוד מרובה על הפרץ, ואי פרוץ נפש - נדון משום אפר. פירוש: דאם אין אן בלחי (שערה) (ארבע) אמות. מאי אמרת, דשון תרתייהו בן הדרי - היה לה ספק בריהם, והלקל משמע דאי אפשר לברר הדרבי וזי לומד דלעולם אפשר למודו, אלא לא התירוהו חכמים למודו שם מספק, כיון דהו עומד נפש לן פרוץ נפש לכא חש איסור, אלא אם כן הם שווים, ומלאת לה שחיטת איהו, וזמל מקום, אם היה אפשר דאורייתא - היה צריך להצמיד להצמיד, ודכין ודבידו שמים אי אפשר לצמצם בידו אדם מאי - דכתיב - פשטי מצמצם מכוון בין שתי עירות; הא על כרחי דהו דרבינו' לצמצם הדרב בשמבוחין למודו, מכל מקום להרנן אי אפשר שהא הדרב מוצמצם בין שתי עירות, ודכין ודבידו שמים הוא, שעמצמו נפל שם מתחלה ולא נתעסקו עליו למודו והתירו שם כותיה ורחו לרבי' דאפילו למנאן אדמרי אי אפשר לצמצם בידו שמים אף שעפעים שנמדד בו שהוא מוצמצם. אלא הכי קאמר: אי אפשר לברר מצמצם שבדיו - שמים - בגן גיהנום הרבא, שאן פניא לברר ולדוקק ואי חזי תחלה וולקן אין שניקח לבחן. אבל בידו אדם - שיש שהוה לברר, מביעיא לן, ופשטי ליה מנמצא מכוון בין שתי עירות. אי אמרת אי אפשר לברר אם הוא מוצמצם, אף על גב דפרשישית דרומנין מדיקרי שהוה מוצמצם, כיון דאי אפשר לברר - לא יביאו שתי הגלות מספק, דמילתא דלא כשיחא והא ואן עלי תלת מוסק שאיירי. וכוונספיקא פסטיין דרלבני אי אפשר לצמצם, ואפילו אדם.

והיבי כפתות - כבישטותו יתן לבחן את הורוע והלחיו, וסתם משנה הוא זו. ורבי יוסי עומר - מפרש בגמרא. יחלוקי - חדוה בו רבי טרפון מנאי דאמר לעיל כדמפרש בגמרא. דסבירא ליה דאפילו שכוון חזין מעלין את היפה בדמים לשניהם, שיהלוק בשניהם, הלכך מאן אחד מןן יחלוקי את דברו. וזכר ונקבה אין כאן כלום לבחן - ודמא ונקבה יצאה

תחלה, והדמיא מחבירו עליו הראיה. והבא אפילו רבי טרפון מודה. דהתם הוא פדליגי משום דודאי חד מינייהו לבחן, הלכך יפה כחו לחלוק בשוה. אבל הבא דורע יפה דשמא לא שייבא בבורה כלל, ומיהו, ייעה גב שישתאב ואתר כן יאכלנו, דספק הוא. **גמרא** אפשר לצמצם בידו שמים - כגון דחך לידה, ואף על גב דאין מקפידין בכך, וכל שכן בידו אדם - ונמנהמונין לצמצם שום מדה או שום דבר, הדיא אפשר לצמצם. בידו אדם - ששמוכווין ומודדו כיון לצמצם, מאי אפשר לצמצם או לא? חוניי' דלמזבח באמצע ובדוה אוס, קריוב דימים עליונים - הראויס לחתן למעלה - מאמצעיתו, וקא יחיב לחו למטה. דשמא לא מוצמצמו יפה ועשו את הדיט למטה מאמצעיתו הרבה, וכי נהונן דמיס עליונים למעלה מן החוט מעט - איבא למזבח: למטה מאמצעיתו הוא. ותחתונים למעלה - דשמא למעלה מאמצעיתו נתנו את החוט. דמיווח בין פורתא, - עלוסי א אפשר לצמצם. והבא - כגון שעשו את החוט רוב, מאדיר שדודו והתחילוהו באמצע החרבוהו למטה ולמעלה. דממה נפשך, למטה זרידה חוה תחתוהו של מכות, ולמעלה זרידה חוה עליוהו, בלא שום ספקאי.

הא שפע מפרת כלים - דאמר רבנא (שמות כ"ג.) "ועשת שלחן", אלא צמצמו יפה ודמיהו באמותו מוצמצמו. שאני התם דאמר רבנא עבדי וכלל עבדי רבסית למיעבר נחא ליה - ולעולם לא צמצמו יפה. **בבבב ביד ה'** עליו השמיים - כל מלאכת התבנית. דוד אמרו לפסוק זה, ולא תסיקן ליה את האבן לצמצם. ונדרו שנטמא, חלוקו לשנינו חוץ - ורבי יוחנן ליה את האבן. וכלל דוד חוה איבא למעמד בידו איבא רובא, וקימנא לן תנור - שריו ברובו, ביהעור הרוטבו" (תולין קכ"א.) ויש בו נומות - שאינו חלק בשוה, אלא כששוכרין אותו - תחביות (קעקע) בולטות בו, ועושה הוה גומא וכן במקומות הרבה, והילכך אי אפשר לשקע אותן בליטות. **נמצא** - חלל מכוון בין שתי עירות, שאן זו קרובה לו יותר מזו כלום. **אפשר לצמצם** - ולמדודו יפה כיונה, שתיוקו קרובה זו כוה. וקסבר: 'קרובה' דכתב בקרא (זכרים כ"א.) 'הקרובה אל חולל' - אפילו קרובות משמע, שאם יש שתי קרובות לו בשוה - שתיוקו פורתא. ורבי אי אפשר לצמצם, אלא דאי אתת קרובה מברכה - רבי יוחנן ויאמרו בני האחת: אם אתם קרובים ממני - דהא הלוקו מחול לכם ותכפר עליכם, ואם אנתו קרובים ממך - חלקכם יהא שלנו ותכפר עלינו.

סבר **הא שפע מפרת כלים** - דאמר רבנא (שמות כ"ג.) "ועשת שלחן", אלא צמצמו יפה ודמיהו באמותו מוצמצמו. שאני התם דאמר רבנא עבדי וכלל עבדי רבסית למיעבר נחא ליה - ולעולם לא צמצמו יפה. **בבבב ביד ה'** עליו השמיים - כל מלאכת התבנית. דוד אמרו לפסוק זה, ולא תסיקן ליה את האבן לצמצם. ונדרו שנטמא, חלוקו לשנינו חוץ - ורבי יוחנן ליה את האבן. וכלל דוד חוה איבא למעמד בידו איבא רובא, וקימנא לן תנור - שריו ברובו, ביהעור הרוטבו" (תולין קכ"א.) ויש בו נומות - שאינו חלק בשוה, אלא כששוכרין אותו - תחביות (קעקע) בולטות בו, ועושה הוה גומא וכן במקומות הרבה, והילכך אי אפשר לשקע אותן בליטות. **נמצא** - חלל מכוון בין שתי עירות, שאן זו קרובה לו יותר מזו כלום. **אפשר לצמצם** - ולמדודו יפה כיונה, שתיוקו קרובה זו כוה. וקסבר: 'קרובה' דכתב בקרא (זכרים כ"א.) 'הקרובה אל חולל' - אפילו קרובות משמע, שאם יש שתי קרובות לו בשוה - שתיוקו פורתא. ורבי אי אפשר לצמצם, אלא דאי אתת קרובה מברכה - רבי יוחנן ויאמרו בני האחת: אם אתם קרובים ממני - דהא הלוקו מחול לכם ותכפר עליכם, ואם אנתו קרובים ממך - חלקכם יהא שלנו ותכפר עלינו.

הלכה ג' מתני' תלתן שנפלה לתוך הבור של מים, בתרומה ובמעשר שני, אם יש בזרע כדי לתן טעם, אבל לא בעין. ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש, אם יש בזרע ובעין כדי לתן טעם.

מי שהיו לו חבילי תלתן של בלאי הכרם – ידלוקו. היו לו חבילי תלתן של טבל – בותרש ומחשב כפוח זרע יש בהן, ומפריש את הזרע, ואינו צריך להפריש את העין. אם הפריש, לא יאמר: "אכתוש ואטל את העין ואתן את הזרע", אלא נותן את העין ואת הזרע:

אמרא ואין עין פוגם והזור ופוגם? מתניתין כמאן דאמר נותן טעם לפגם – אסור. ואפילו כמאן דאמר נותן טעם לפגם – מותר, מודי הוא הכא שהוא אסור. למה? כל דבר שנפלה לתוכו תלתן הוא משביתה. וכמה היא חבילה? עשרים וחמשה זירין. אמר רבי יוחנן: וארבע מינהון מיטה. מלתיה אמרה, עד שהן בחבילות הן נטבלות. מעתה, ואפילו שיבליזו אין מכניסין לכן. והלא חביות מכניסין לכן? אין גידוליהון לכן. ואלו מכניסין לכן וגידוליהון לכן:

הלכה ד' מתני' זיתי חלין שבכשן עם זיתי תרומה, פצועי חלין עם פצועי תרומה, פצועי חלין עם שלמי תרומה, או במי תרומה – אסור. אבל שלמי חלין עם פצועי תרומה – מותר:

[דף נ"ב ע"ב]

אמרא אמר רבי יונה: זאת אומרת: פצועין – בולעין ופולטין והוזרין ובולעין. שלמין – בולעין ופולטין ועוד אינן בולעין. הדיא אמרה, לא לשבחה ולא לפגם – אסור.

מתניתין – דרבי שמעון היא. דרבי שמעון אמר נותן טעם לפגם אסור. והא רבי שמעון אמר: נותן טעם לפגם מותר! בהדיא רבי שמעון אומר כרוב של שקיא ששלקו עם כרוב של בעל – אסור, מפני שהוא בולע:

הלכה ה' מתני' דג טמא שבכשו עם דג טהור, כל גרב שהוא מחזיק סאתים, אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה שהן חמש סלעים בגליל, דג טמא צירו אסור. רבי יהודה אומר: רביעית בסאתים. רבי יוסי אומר: אחד מששה עשר בו. הגבים טמאים שנכבשו עם הגבים טהורים – לא פסלו את צירן. העיד רבי צדוק על ציר הגבים טמאים – שהוא טהור:

אמרא תני רבי יודא בר פזי דבר דליה: דג טהור טפל שבכשו עם דג טמא מליח – אסור. והתני רבי היא: מדיחו ומתרו! אמר רבי מנא: מאן דאמר מותר, בשכבשן שתיהון פאחת. מאן דאמר אסור, בשכבשן זה אחר זה.

[דף נ"ג ע"א]

תדע לך שהוא כן, דתנינן: או במי תרומה אסור, לא בשכבשן זה אחר זה:

כָּל גֵּרֵב שֶׁמְחֻזָּק סֵאתִים. בְּמָה סֵאתָה עֹבְדָא? עֲשָׂרִים וָרַבַּע לֹזְגִין. וְכַמָּה לֹזְגָא עֵבִיד? תִּרְתִּין לִיטְרִין. וְכַמָּה לִיטְרָא עֹבְדָא? מֵאָה זִינִין. נִמְצָא כָּל זֵין וְזֵין – אַחַת מִתְשַׁע מֵאוֹת וְשָׁשִׁים. הוֹרִי רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי בּוּז; בְּעֶבְרָא חַד לְאַלְתָּה. רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי חֲנִינָא: רוֹבַע צִיר בְּסֵאתִים צִיר. וְהֵלֵא אֵין צִיר דָּג טַמְא מִצִּיל!

אָמַר רַבִּי אֶבְהוּ: חֲשֻׁבִית יְתָה קְרוֹב לְמֵאתִים. רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר הַיָּא: רוֹבַע צִיר בְּסֵאתִים דְּגִים וְצִיר. אַתָּא עוֹבְדָא קוּמִי רַבִּי יֵאֲשִׁיָּהּ וְהוֹרִי בְּנִי. וְתַנִּי בְּנִי: בְּמָה דְּכָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁשׁוּלָה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, וּמִנִּיחַ לְפָנָיו, שְׁמַתֵּר לַעֲשׂוֹת כַּפֶּדֶר הַזֶּה. אֲכָל אִם הִיָּה שׁוּלָה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, וּמִנִּיחַ לְאַחֲרָיו, אִפְלוּ יוֹתֵר מִכַּפֶּדֶר הַזֶּה – מִתֵּר עַל יְדֵי עֲלָה.

גְּבוּנְתָא אִיקְלָלְתָּה. שְׁאֵל רַבִּי חֲגִי לְרַבִּי בָּא בַר זַבְדָּא, אָמַר לִיה: דְּכָר שֶׁל רַבִּים אֵינוֹ נֶאֱסָר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי אָמַר רַבִּי יֶצְחָק שְׁאֵל, וְאֵילִין אֲנִירְתָּא לֹא גִים [גִּזְיִים] לֹקֵס כְּתִיב בְּהֶן, וְאֵת אֲמַרְתָּ עַל יְדֵי עֲלָה!

הַעִיד רַבִּי צְדוֹק עַל צִיר הַנְּבִים טַמְאִים שֶׁהוּא טְהוֹר. מַהוּ טְהוֹר? טְהוֹר מִלְּהַכְשִׁיר. הָא לְטַמְא, אִפְלוּ כֹּל שֶׁהוּא מְטַמְא:

[דף נ"ג ע"ב]

הַלְכָה ו' מתני' כָּל הַנְּכַבְשִׁים זֶה עִם זֶה – מִתְרִים אֵלָא עִם הַחֲסִיּוֹת. חֲסִיּוֹת שֶׁל חֲלִין עִם חֲסִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, יֵרַק שֶׁל חֲלִין עִם חֲסִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה – אִסּוּר. אֲבָל חֲסִיּוֹת שֶׁל חֲלִין עִם יֵרַק שֶׁל תְּרוּמָה – מִתֵּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הַנְּשָׁלְקִים עִם הַתְּרִדִין – אִסּוּרִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹתְנִין טַעַם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כְּרוֹב שֶׁל שְׁקִיָּא עִם כְּרוֹב שֶׁל כַּעַל – אִסּוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹלַע. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל הַמִּתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה – מִתְרִין אֵלָא עִם הַבֶּשֶׂר. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: כִּבְד אוֹסְרֵת וְאֵינָה נֶאֱסָרֵת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא פּוֹלְטֵת וְאֵינָה בּוֹלַעַת. בִּיצָה שֶׁנִּתְבַּלְּה בְּתַבְלִין אִסּוּרִים – אִפְלוּ חֶלְמוֹן שֶׁלָּהּ אִסּוּר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא בּוֹלַעַת. מִי בְּכַשִּׁים וּמִי שֶׁלְקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה – אִסּוּרִים לְזָרִים:

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לִית בָּאן נְכַבְשִׁים אֵלָא נְשָׁלְקִים. כַּבוּשׁ – כְּרוֹתָהּ הוּא. רַבִּי חֲנִינָא תִירְתָּא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: חֲסִית בְּחֲסִית מִזֵּן בְּמִינוֹ, רַבִּי עֲקִיבָא מִתִּיר, וְחֲכָמִים אוֹסְרִים. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָא בְּכֶשֶׂר בְּכֶשֶׂר שֶׁהוּא מִתֵּר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי יוֹסִי: וְאֵלוּ לֹא אֶתְאֲמַרְתָּ תְּדָא לֹא הוֹיִנֵן יְדַעִין דְּהוּא בְּנִי. וְדִילְמָא לֹא אֶתְאֲמַרְתָּ! אֵלָא מוֹדִי רַבִּי עֲקִיבָא לְחֲכָמִים בְּכֶשֶׂר בְּכֶשֶׂר – שֶׁהוּא אִסּוּר.

אַתָּא רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדִי רַבִּי עֲקִיבָא לְחֲכָמִים בְּכֶשֶׂר בְּכֶשֶׂר – שֶׁהוּא אִסּוּר. רַבִּי חֲנִינָא שְׁמַע לָהּ מִן דְּבִתְרָא, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל הַמִּתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה – מִתְרִים, חוּץ מִן הַבֶּשֶׂר. הָא

בְּשֵׁר בְּבִשָּׁר – אָסוּר. דִּילְמָא אֶתְאָמְרַת! אֵלֶּא מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה בְּבִשָּׁר בְּבִשָּׁר שֶׁהוּא אָסוּר.
רַבִּי חֲנִינְיָא, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה בְּבִשָּׁר בְּבִשָּׁר שֶׁהוּא אָסוּר.

[דף נ"ד ע"א]

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הוֹיֵנָן סְבָרִין מֵימָר: שֶׁל בַּעַל – בּוֹלַע. מִן מַה דְּאָמַר רַב חֲוִינָא סָב מִן אִיבָה וְהָב
לְפִלּוּפָה, הֲדָא אָמְרָה שֶׁל שְׂקֵי בּוֹלַע.

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּעָי: שְׁלֵקָה בְּחֹלֶב מַהוּ? רַבִּי זְעִירָא לֹא אָכַל כְּבֵד מִיּוּמִי, שְׁלֵקָה רַבִּי בָּא וְאִכְלָה לִיה.
וְאֵית דְּאָמַר: מִלְּחָה רַבִּי בָּא וְאִכְלָה לָהּ.

חֲלָמוֹן אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹלַע. תַּנִּי בַר קַפְרָא: חֲלָמוֹן אָסוּר וְכָל שֵׁבֶן חֲלָבוֹן בִּיצִים. רַבִּי יִצְחָק רַבָּה
בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: בִּיצִים שְׁשֻׁלְקוֹן וּמִצָּא בְּהֵן אֶפְרוּחַ – בְּנֹתָן טַעַם. רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן
בַּר אֲבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, אֲדָא בַר גֵּרְשׁוֹן, רַבִּי בִּירִי, רַבִּי לֹוי בַר פִּלְטָא, יָקָן אֶחָד בְּשֵׁם רַבִּי: שְׁשִׁים
וְאַחַת – אָסוּרוֹת, שְׁשִׁים וְשֵׁתִים – מִתְרוֹת. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: הַעִיד אֲדָא חֲבַרְנו
לְפָנֵינוּ בְּשִׁשִּׁים, וְאָמַר מִי שְׂיִכִּיבֵי לִי יוֹתֵר מִשְׁשִׁים – מִכְּשִׁיר אָנָּא.

אָמְרִין לְשְׁמַעוֹן בַּר וּוּא, אָמַר אֶת הַכִּינִי, וְאֵינִין אָמְרִין הַכִּינִי, אָמַר לֹזֵן: אָנָּא מַה דְּשְׁמַעִית, וְאֵינִין מַה
דְּשְׁמַעִין. שְׁמַעוֹן בַּר וּוּא אָמַר קוּמִי רַבִּי חֲנִינְיָא: מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנֵי רַבָּן גְּמִלְיָאֵל בְּרַבִּי, אָמַר לִיה: אֲבָא
לֹא מוֹרִי בְּאַרְבָּעִים וְשֵׁבַע, וְאָנָּא מוֹרָה בְּאַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁ.

רַבִּי חֵיטָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינְיָא: מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנֵי רַבִּי, וְאָמַר אֵית תַּמָּן חֲמִשִּׁין. רַבִּי חֵיטָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינְיָא:
וְהִירָק וְהַקְּלִיפִין וְהַמִּים מִצְּטֵרְפִין. אָמַר רַב זְעִירָא: וְאָסוּר מִתּוֹכָן. אָמַר רַב חֲוִינָא: קְלִיפֵי אָסוּר מַעְלִין
אֶת הַחֵיתָר. רַב זְעִירָא: הֲדָא דְתִימֵר וְהוּא שְׁשֻׁלְקוֹן בְּקִלְפֵיהוֹן שְׁלֹקוֹת בְּשֻׁלְקוֹת, אֲבָל שְׁוֹלְקוֹן בִּיצִים
קְלוּפוֹת בְּשֻׁאִינָן קְלוּפוֹת, אוֹ שְׁאִינָן קְלוּפוֹת בְּקְלוּפוֹת, שְׁלֹקוֹת בְּשֻׁאִינָן שְׁלֹקוֹת, צְרִיכִים שְׁעוֹר אַחַר.
גְּעוּלֵי בִיצִים – מִתְרִים, שׁוֹרוֹ עֵבֶר וְלֹא יַגְעִיל (אויב כּא ח). בִּיצִים שֶׁהִקְרִימוּ – הָרִי אֵלֶּוּ אָסוּרוֹת.
מוֹזוֹרוֹת, הַנֶּפֶשׁ הַיְפָה תֹּאכַל, מִצָּא בְּהֵן דָּם – קוֹלָף מְקוּם הַדָּם. רַב זְעִירָא סָלַק לְמַבְקְרָה לְרַבִּי חֵיטָא
בְּרִיה דְּרַבִּי יִצְחָק עֲמִישׁוּיָא, אֲשֶׁכְּחִיהִי יְתִיב, אָמַר לֹא שָׁנֹו אֵלֶּא בְּלָבָן חֲלָמוֹן, אֲבָל בְּלָבָן חֲלָבוֹן –
מִתָּר. הוּא סֶבֶר דְּהוּא גְּבִיה מִן אֲבָהֵיהִי. אֶתְא רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּין חֲלָבוֹן בֵּין חֲלָמוֹן –
אָסוּר. תַּנִּי רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שְׂאוּל: חֲלָמוֹן אָסוּר, חֲלָבוֹן מִתָּר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: הֵן דְּאָמַר בְּחֲלָמוֹן
אָסוּר, כְּשֶׁנִּמְצָא בְּמְקוֹם זְכוּרוֹתוֹ שֶׁל חֲלָמוֹן, וְאִפְּלוּ חֲלָמוֹן, וְהוּא שְׁנִמְצָא בְּמְקוֹם זְכוּרוֹתוֹ שֶׁל מַח
שְׁמַמְנוּ אֶפְרוּחַ נוֹצַר.

תַּמָּן תַּנִּינָן: אֵלֶּוּ פּוֹסְלִין וְלֹא מַעְלִין, הַמִּים בֵּין טְהוֹרִים בֵּין טְמֵאִין. מִי כְּבָשִׁים מִי שְׁלֹקוֹת, וְהַתְּמָד
עַד שְׁלֹא הַחֲמִיץ. הֲכָא אֶת עֵבֶד לִיה אוֹכְלִי, וְהֲכָא אֶת עֵבֶד לִיה מְשַׁקְהוּ! אָמַר רַבִּי מְנָא: בָּאֵן בְּקַשְׁיִין

בְּאֵן בְּרַבִּי, בְּאֵן בְּאֹכֶל בְּאֵן בְּמִשְׁקָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי בּוּז:

[דף נ"ד ע"ב]

אֶפְלוּ תִימַר בְּאֵן וְכֵאן בְּקִשְׁיוֹ, בְּאֵן וְכֵאן בְּרַבִּי, נוֹתְנִין טְעָמִים בְּתְרוּמָה וְאֵין נוֹתְנִין טְעָמִים בְּמִקְוֵה:

הֲדָרָךְ עֲלֶיהָ בְּצֵל שְׁנֵיתָנוּ

פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

הַלְכָה א' מִתְנִי' אֵין נוֹתְנִין דְּבִלָּה וְגִרְזָנוֹת לְתוֹף הַמּוֹרִיִּים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאֻבְדָּן. אֶבֶל נוֹתְנִין אֶת תֵּינוּ לְמוֹרִיִּים. וְאֵין מִפְּטָמִין אֶת הַשְּׂמֹן, אֶבֶל עוֹשִׂין תֵּינוּ יִינוּמְלִין. אֵין מְבַשְׁלִין יוּז שֶׁל תְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַעֲיָמוּ. רַבִּי יְהוּדָא מִתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִשְׁבִּיחָה:

גַּמְרָא אֵין נוֹתְנִין דְּבִלָּה וְגִרְזָנוֹת לְתוֹף הַמּוֹרִיִּים כּו'. תְּנִי: נוֹתְנִין דְּבִלָּה וְגִרְזָנוֹת לְתוֹף הַמּוֹרִיִּים, כְּדָרָךְ שְׁנֵיתָנוּ תְּבִלְיוֹ, וּבִלְכּוּד שְׁלֵא יִסְחָטֵם לְהוֹצִיא מִימֵיהֶם, וּבִתְבִלְיוֹ מִתֵּר שְׂבָף הוּא מְלֻאכְתָּן.

אָרוּר תְּבִלְיוֹ שְׁנֵיתָנוּ לְתוֹף קְדֵרָה זוֹ, וְחִזּוּר וּנְתָנוּ לְתוֹף קְדֵרָה אֶהְרַת, אִם בְּטַל טְעָמוֹ – מִתֵּר, וְאִם לֹא – אָסוּר. מַה בִּינָה לְבֵין שְׂבָף? לֹא כֵן תְּנִי: הַשְּׂבָף שְׁנֵיתָנוּ טַעַם בְּקְדֵרָה – אֵין כֵּה מִשׁוּם תְּרוּמָה, וְאֵינָה מְטַמְּאָה טְמֵאת אוֹכְלִיו מִשְׁלָף נָתָנוּ לָהּ, בְּדִין הִיא שְׁלֵא תְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִיו, וְהֵן אָמְרוּ שֶׁתְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִיו, וְהֵן אָמְרוּ: מִכֵּיוֵן שֶׁנִּתְנָה טַעַם בְּקְדֵרָה – בְּטַלָּה.

רַבִּי חֵיָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי חֵיָא, דְּתַנְיָא: יוּז לְמוֹרִיִּים, רַבִּי מִתִּיר וְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר. לְפִיכָף אִם עָבַר וּנְתָנוּ, רַבִּי אוֹסֵר לְזוּרִים, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְזוּרִים. רַבִּי מְנָא בְּרַבִּי תַנְחוּם בְּעֵי: כְּדַבְּרֵי מִי שְׁמַתִּיר לְזוּרִים, מוֹרִיִּים שֶׁל גּוֹיִם לָמָּה אָסוּר? רַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חֵיָא בַר וּוָא: מִשׁוּם בְּשׁוּלֵי גּוֹיִם הֵן אָסוּרִים. הַתֵּיב רַבִּי יוֹסִי: וְהַתְּנִי: חֲמִין (אוּמָן) מִתֵּר, שְׁאֵינֵנו חֲמִין (אוּמָן) אָסוּר. חֲמִין (אוּמָן) מִתֵּר לֹא אֶפְלוּ מְבוֹשְׁלִין, וְדַקּוּתֵיהָ שְׁאֵינֵנו חֲמִין (אוּמָן) אָסוּר וְאֶפְלוּ שְׁאֵינֵנו מְבוֹשְׁלִים. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בַּר מְרִי: וְאֶפְלוּ בְּמֵאן דְּאָמַר חֲמִין (אוּמָן) מִתֵּר, וּבִלְכּוּד בְּיוֹדַע.

הֲדָא אָמְרָה: הַנִּיית תְּרוּמָה – מוֹתְרַת, הַנִּיית עֲבוּדָה זָרָה – אָסוּרָה.

[דף נ"ה ע"א]

רַבִּי לְעָזָר וְרַבִּי יוֹחָנָן, חַד אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁמּוֹמְעָמוּ מִמִּדְתּוֹ. וְחֲרַנָּא אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁמּוֹמְעָמוּ מִשׁוֹתֵיו. וְלֹא יִדְעִין מֵאֵן אָמַר דָּא וּמֵאֵן אָמַר דָּא. מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִחֲלָפָה שֵׁיטְתִיָּה דְּרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֵינָה מִחֲלָפָה, תַּמּוֹן בְּכַחַן וְכֵאן בְּכַעֲלִים, הָוִי דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁמּוֹמְעָמוּ מִשׁוֹתֵיו. יְהוּדָה בֶּן פִּינִי רַבִּי אֵימִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִפְּנֵי שֶׁמּוֹמְעָמוּ מִשׁוֹתֵיו:

הלכה ב' מתני' דבש תמרים, וניין תפוחים, והומין סיתוניות, ושאר כל מי פרות של תרומה – רבי ליעזר מחייב קרן והמש' ורבי יהושע פטר. רבי ליעזר מטמא משום משקה. אמר רבי יהושע: לא מנו חכמים שבגדה משקין כמוני פטמין, אלא אמרו: שבגדה משקין – טמאין, ושאר כל המשקין – טהורין:

גמרא הוון בעיין מימר: מה פליגינן? בהמש', אבל בקרן אף רבי יהושע מודי. מה פליגינן? לשעבר, הא בתחלה אף רבי יהושע מודי. ותנינן: דבש תמרים, רבי ליעזר מחייב במעשרות, ורבי יהושע פטר! פאן – שזכו משנמבלו, וכאן – שזכו עד שלא נמבלו. מודי רבי ליעזר שאם עשר על התמרים אפלו באספמיא, דבשן – מתר. מלתיה אמר, שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי תמרים.

רבי ליעזר מחייב במעשרות. תני: רבי נתן אומר: לא שרבי ליעזר מחייב במעשרות, אלא שרבי ליעזר אומר: שלא יאכל מן התמרים עד שיעשר על הדבש. מלתיה אמרה שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי דבש ולפי תמרים:

[דף נ"ה ע"ב]

רבי ליעזר מטמא משום משקה. תני: רבי נתן אומר: לא שרבי ליעזר מטמא משום משקה, על מה נחלקו? על שנפל לתוכו משקה, שרבי ליעזר מטמא משום משקה, וחכמים אומרים: הולכין אחר הרוב.

על דעתיה דרבי נתן, רבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב ורבי ליעזר, שלשתן אמרו דבר אחד. רבי מאיר, דו אמר: אין מי פרות בטלוי לעולם. רבי אליעזר בן יעקב, דתני: רבי אליעזר בן יעקב אומר: ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא – טמא. והדין רבי אליעזר דהכא.

טעמא דרבי ליעזר, וכל משקה, מה טעמא דרבנן? אשר ישתה. מה רבי אליעזר כרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל דו אמר: כלל ופרט – הכל בכלל. ורובה מדרבי ישמעאל, דו אמר: אפלו כלל ופרט וחזר וכלל – הכל בכלל.

רבי פריגורי דקיסרין אמר: רבי ליעזר, בי [ב]רבי ישמעאל, אלא כד משיב רבי ליעזר לחכמים, מה דאית לבזן אשר יאכל – פרט לאוכל סרוח, כן אית לי אשר ישתה – פרט למשקה סרוח. אמרו לו: לא דומין אוכלין למשקין. לא, אם אמרת באוכלין, שכן אוכל סרוח מעקרו – טהור, תאמר במשקין שכן משקה סרוח מעקרו – טמא. דבר אחר, לא, אם אמרת באוכלין, שכן אוכלין הפיחדים לאדם – אינן צריכין מהשבה, תאמר במשקין, שכן משקין הפיחדים לאדם – צריכין מהשבה.

ומפני שצריכין מהשבה יהא משקה סרוח מעקרו טמא? הואיל והן צריכין מהשבה יהא משקה הפרוח מעקרו טהור. דבר אחר, אמרו לו, לא, אם אמרת באוכלין, שכן אוכלי בהמה לאדם אינן

בְּאִין בְּמַחְשָׁבָה, תֹּאמַר בְּמִשְׁקִין, שְׁכֵן מִשְׁקָה בְּחֵמָה לְאָדָם בְּאִין בְּמַחְשָׁבָה! וְתֵינִי בֵּן: כָּל מִשְׁקָה,
מִה תְּלִמּוּד לֹאמַר אֲשֶׁר יִשְׁתַּהֵ? פֶּרַט לְמִשְׁקָה סְרוּחַ; דְּבָרֵי רַבִּי לִיעֲזָר. אָמְרוּ לוֹ: אִין מִשְׁקִין יוֹצֵאִין
לֹא יְדֵי עוֹפוֹת וְלֹא יְדֵי פָּרָה.

[דף נ"ו ע"א]

חֲבֵרִיאֵי בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: מוֹדָה רַבִּי לִיעֲזָר לְחֻקִּים בְּמִשְׁקָה סְרוּחַ מַעְקָרוֹ – שֶׁהוּא טָמֵא. וְהִתְנַיֵּן:
הַמּוֹחֵל הַיּוֹצֵא מִהוּ, רַבִּי לִיעֲזָר מִטְהַר וְחֻקִּים מִטְמְאִין. רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: מוֹדָה רַבִּי לִיעֲזָר
לְחֻקִּים בְּמֵי יָם הַגְּדוֹל, שְׁאֵפִילוּ הֵן סְרוּחִים, הַתּוֹרָה קָרָא אוֹתָן יָמִים, וְלִמְקוּהָ הַמַּיִם קָרָא יָמִים.
רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבִדִי בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ: מוֹדֵי רַבִּי לִיעֲזָר לְחֻקִּים בְּמֵי תַרְדִּין וּבְמֵי שְׁלֻקוֹת – שְׂאִינָן
מְכִשְׂרִין. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָנָי: אִם יֹאמַר לָךְ אָדָם שְׁמַנָּה מִשְׁקִין הֵן, אָמַר לוֹ הֲרֵי
טַל וַיִּמֵּם מִיּוֹן אֶחָד הֵן, וּמָנֹה אוֹתָן חֻקִּים שְׁנַיִם, אֵילֵּוּ הָיָה לוֹן חוֹרֵן לֹא מְנִינְיָה? וְאִין הָיָה חוֹרֵן לֹא
הָיָה מְנִינְיָה:

הַלְכָה ג' מִתְנִי' אִין עוֹשִׂין תְּמָרִים דְּבִשָׁ, וְלֹא תְּפוּחִים יוּן, וְלֹא סִיתְּנִיּוֹת חֲמִין, וְשֶׁאֵר כָּל הַפְּרוֹת
אִין מִשְׁנֵין אוֹתָן מְבִרְיֵיתָן בְּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֵלָא זֵיתִים וְעֲנָבִים בְּלֶבֶד. אִין סוֹפְגִין אַרְבַּעִים
מִשׁוּם עֲרֻלָּה, אֵלָא עַל הַיּוֹצֵא מִחַיִּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים. וְאִין מְבִיאִין בְּפוּרִים מִשְׁקִין אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן
הַזֵּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים. אִינוּן מְטוּמָא מִשׁוּם מִשְׁקָה אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן הַזֵּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים. וְאִין מְקַרְבִּין
עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן הַזֵּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים. עֲקָצֵי תְּאֵנִים וְהַגְּרוּגְרוֹת וְהַפְּלוּסִים וְהַחֲרוּבִים
שֶׁל תְּרוּמָה – אָסוּרִין לְזָרוּם:

גְּמֵרָא רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: בִּינֵי מִתְנִיתָא, אִין מְבִיאִין בְּפוּרִים מִשְׁקִין אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן הַזֵּיתִים
וּמִן הָעֲנָבִים, וְאֵפִילוּ מִשְׁזָבוּ בְּהֵן בְּעָלִים. וְהִתְנִי: דָּרָךְ בְּפוּרִים מִשְׁקָה לְחֵבִיאָן, מִנֵּין שִׁיבִיא? תְּלִמּוּד
לֹאמַר תְּבִיא! מִשְׁלֻקְמֵן מִשְׁעָה רֵאשׁוּנָה עַל מְנַת כֶּד. בְּרַם חֵבֵא בְּשֵׁלֵא לְקַמֵּן מִשְׁעָה רֵאשׁוּנָה עַל
מְנַת כֶּד.

זֵיתִים שֶׁל תְּרוּמָה מְהוּרִים – יַעֲשׂוּ שְׁמֹן. טָמְאִים – לֹא יַעֲשׂוּ. וְעֲנָבִים בֵּין טָמְאוֹת בֵּין מְהוּרוֹת – לֹא
יַעֲשׂוּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר מִשְׁמוֹ: לֹא נְחַלְקוּ רַבִּי אֲלִיעֲזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל זֵיתִים מְהוּרִים
שִׁיעֲשׂוּ, עַל מַה נְחַלְקוּ? עַל הַטְּמְאִים, שְׂרַבִּי לִיעֲזָר אָמַר: שֵׁלֵא יַעֲשׂוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: שִׁיעֲשׂוּ.
וְעֲנָבִים, מְהוּרוֹת – יַעֲשׂוּ, וּטְמְאוֹת – לֹא יַעֲשׂוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָן: מוֹדָה רַבִּי לִיעֲזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּזֵיתִים מְהוּרִים – שִׁיעֲשׂוּ. עַל מַה נְחַלְקוּ? עַל הַטְּמְאִים,
שְׂרַבִּי לִיעֲזָר אָמַר: לֹא יַעֲשׂוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: יַעֲשׂוּ. וְעֲנָבִים, בֵּין מְהוּרוֹת בֵּין טְמְאוֹת – יַעֲשׂוּ.
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדָה רַבִּי אֲלִיעֲזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּזֵיתִים מְהוּרִים – שִׁיעֲשׂוּ, וְעֲנָבִים מְטוּמָא – שֵׁלֵא

יעשו. ועל מה נחלקו? על זיתים טמאים ועל גנבים טהורות, שרבי ליעזר אומר: שלא יעשו. ורבי יהושע אומר: שיעשו.

כל עמא רביין על דרבי מאיר,

[דף נ"ו ע"ב]

בענבים טהורות – שיעשו. ולמה אמר שלא יעשו? חשוכות הן לאוכל יותר מן המושקה. כל עמא רביין על דרבי יודן בענבים טמאות – שלא יעשו. ולמה אמר יעשו? בשביל להנות מן התרצנים ומן הזגין. זיתים טמאים, רבי ורבי מאיר חד. רבי יעקב ורבי יודן חדא. היאך עבדין עובדא?
רבי זעירא בשם רבי אליעזר: אם מתניתין במובלעות באוכל. רבי זעירא: כל דתרומות והטהרות שמועה בשם רבי אליעזר:

הלכה ד' מתני' גרעיני תרומה, בזמן שהן מכנסן – אסורות. ואם השליכן – מתרות. וכן עצמות של קדשים בזמן שהוא מכנסן – אסורות. ואם השליכן – מתרות. המורסן – מתר. סבין, של חדשות – אסורות, ושל ישנות – מתרות. נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחליון. המסלת קב או קבים למאה – לא יאבד את השאר, אלא יניחנה במקום המוצנע.

מגורה שפנה ממנה הפי תרומה – אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת, אלא מכבד כדרך ונותן לתוך החליון. וכן חבית של שמן שנשפכה – אין מחייבים אותו להיות יושב ומטפת, אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחליון. המערה מכד לכד ונוטף שלש טפין ונותן לתוך החליון. ואם הרבינה ומיצת – הרי זו תרומה. וכמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לפה? אחד משמונה לשמינית:

גמרא אומר רבי יוחנן: בגלעיני אגסים וקרוסומליון היא מתניתא. אומר רבי לעזר: אפלו תימא בגלעיני הרטב במחוסרין למצמיין. והא תנינן: וכן עצמות הקדש, אית לה למימר במחוסרות למצמיין? לא בראשי כנפים הסחוסין. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בראשי כנפים הסחוסין היא מתניתא.

ואלו הן החדשות, כל זמן שהפריות רגילין להכות. רבי אהא אומר: עד שלשים יום.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בן היא שעורה. והתני: מסלת בהטין כל שהוא רוצה, ומנשב בגרק כל שהוא רוצה: רבי אבהו בשם רבי יוחנן: במעמידו על תרומתו. רבי ירמיה בשם רבי אילא: באן בשני רעבון, באן בשני שבע.

תמן תנינן: מעי אבטיח, וקניבת גרק של תרומה, רבי דוסא מתיר לזרים, וחכמים אוסרים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא שנו אלא בקניבת גרק של גננין, אבל בקניבת גרק של בעלי בתים, אף

רַבֵּנּוּ מוֹדִיין. רַבִּי בּוֹן בְּעִינָיו: לֹא מִסְתַּבְּרָא בְּתְרוּמָה גְּדוּלָּה, אֲבָל בְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, אִין הָעֲלִין

[דף נ"ז ע"א]

תְּלוּשִׁין עַל הָעֲלִין, וְלֹא הִקְלָחִים תְּלוּשִׁין עַל הִקְלָחִים.

תַּמָּן תַּנְיָנָן: הִרְפִּינָה וּמִיצַת – הֲרִי הִיא שֶׁל מוֹכֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לִית בָּאן שֶׁל מוֹכֵר, אֲלֵא שֶׁל לֹקְחָה. וְהָכָא אֵת אָמַר הֲכִין! אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן אֱלֶעָזָר: מִשּׁוּם יֹאשׁ.

וְאֵת רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וְאֵת בְּקֻדֵשׁ בְּנֵי. אָמַר רַבִּי הוֹשֻׁעִיָּה: לֹא שָׁנֵי אֲלֵא בְּקֻדְשִׁים שְׁנֵי לְהֵן מִתִּירִין, אֲבָל בְּקֻדְשִׁים שְׁאִין לְהֵן מִתִּירִין, אֲפִלּוּ כֹל שֶׁהוּא – צְרִידָה לְהַחְזִיר. רַבִּי בּוֹן בַּר הִיא בְּעִי: הַדִּין לֹוֵג שְׁמֹן שֶׁל מִצּוֹרַע – צְרִידָה לְהַחְזִיר, אוֹ אִינוּ צְרִידָה לְהַחְזִיר? אִין תִּימַר צְרִידָה לְהַחְזִיר וְלֹא הַחְזִיר – עוֹבֵר מִשּׁוּם הַפְּרוּז. אִין תִּימַר אִינוּ צְרִידָה לְהַחְזִיר וְהַחְזִיר – עוֹבֵר מִשּׁוּם יִתְרוּז! רַבִּי חִינְנָא לֹא אָמַר בְּנֵי, אֲלֵא אָמַר רַבִּי הוֹשֻׁעִיָּה: לֹא שָׁנֵי אֲלֵא בְּקֻדְשִׁים שְׁנֵי לְהֵם מִתִּירִין, אֲבָל בְּקֻדְשִׁים שְׁאִין לְהֵם מִתִּירִין, אֲפִלּוּ כֹל שֶׁהוּא – צְרִידָה לְהַחְזִיר. וְהַדִּין לֹוֵג שְׁמֹן שֶׁל מִצּוֹרַע לֹא בְּקֻדְשִׁים שְׁנֵי לְהֵן מִתִּירִין הֵן, וְתִימַר צְרִידָה לְהַחְזִיר! הֲדָא אֲמַרְהָ צְרִידָה לְהַחְזִיר, וְלֹא הַחְזִיר – עוֹבֵר מִשּׁוּם הַפְּרוּז.

תַּנִּי רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שְׂאוּל: קְדֻרָה שְׁבֻשָׁל בַּהּ תְּרוּמָה – מְנַעֲלָה בְּחַמִּין שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים וְדִין. אָמַר רַבִּי בָּא: וְאִין לְמִדּוּן מִמָּנָה לְעִנּוּן גְּבֻלָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קְשִׁיטָה קוּמִי רַבִּי בָּא, תְּרוּמָה – בְּעוֹז מִיָּתָה, וּגְבֻלָּה – בְּלֵא תַעֲשֶׂה, וְאֵת אָמַר הֲכִין! אָמַר לִיה: כְּמֵאן דְּאָמַר: מֵאֲלִיָּהוּ קָבְלוּ עֲלֵיהוֹן אֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי יוֹסֵפִי בַר שׁוֹנֵם בְּעִי קוּמִי רַבִּי מְנָא:

[דף נ"ז ע"ב]

תַּנְיָנָן אִם הִרְפִּינָה וּמִיצַת – הֲרִי זֶה תְּרוּמָה, וְאֵת אֲמַרְתָּ הֲכִין! אָמַר לִיה: בָּאן עַל יְדֵי הָאוּר גְּנֻעַל וְיִוצֵא.

שְׁמֹרִים שֶׁל תְּרוּמָה, הֲרֵאשׁוֹן וְהוֹשֵׁנִי – אָסוּר, וְהוֹשֻׁעִיָּה – מִתֵּר. בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים? בְּשִׁנְתָן לְתוֹכָן מוּם, אֲבָל לֹא נִתָּן לְתוֹכָן מוּם, אֲפִלּוּ שְׁלִישִׁי – אָסוּר. שְׁמֹרִים שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, רֵאשׁוֹן – אָסוּר, וְשֵׁנִי – מִתֵּר. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֵת הַשְּׁנֵי – אָסוּר בְּנִתָּן טַעַם. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹצְדָק: הִקְדֵּשׁ כְּמוֹ מִנְּךָ. הֲרִיּוּסָן שֶׁל זָב, רֵאשׁוֹן – טְמֵא, וְשֵׁנִי – טְהוֹר. בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים? בְּשִׁלָּא נִתָּן לְתוֹכָן מוּם, אֲבָל נִתָּן לְתוֹכָן מוּם, אֲפִלּוּ עֲשִׂירִי – טְמֵא.

רַבִּי יוֹדֵן בַּר אֲחֵתִיָּה דְרַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא: פְּחוֹת מְכָאן – נִתְּנוּ בְּגֵרוֹ. רַבִּי יִנְאִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדֵן: בְּאוּכַל – כְּדִי לְבֻשָׁל בִּיצָה קְלָה. הֲדָא דְתִימַר בְּטֵמֵא. הֵךְ כְּבִיצָה בְּטֵמֵא. אֲבָל

טהור, אפילו כל שהוא – צריך להחזיר בדמאי. אבל בודאי, בין טמא בין טהור, בין רוב בין מועט – צריך להחזיר:

הלכה ה' מתני' פרשיני תרומה – מאכילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולין. ישראל ששכר פרה מכהן – מאכילה פרשיני תרומה. וכהן ששכר פרה מישראל, אף על פי שמוזנותיה עליו – לא יאכילנה פרשיני תרומה. ישראל ששם פרה מכהן – לא יאכילנה פרשיני תרומה. וכהן ששם פרה מישראל – מאכילה פרשיני תרומה.

מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמבואות אפלין, ועל גבי החולים, ברשות כהן.

בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה לבא אצל אביה – אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האכל; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: בבית האכל, אבל לא בבית המשתה. רבי מאיר אוסר באן וכאן, ורבי שמעון מתיר באן וכאן:

גמרא מניין לפירתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל – שאינה מאכילה בתרומה? תלמוד לומר: **וכהן כי יקנה קנזן בספו וגו'**. יכול לא יאכילנה בכרשיניו? תלמוד לומר: **הם**.

[דף נ"ה ע"א]

אית תנאי תנאי: יכול לא תאכל בכרשינין ובתלתן. רבי הוסיא, רבי ירמיה, רבי היא בשם רבי יוחנן: לית באן תלתן, תלתן דבר תורה.

לא בן תנאי: מניין לכהן שקנה עבד ולישראל בו שתפוט אפילו אחד ממואה בו, שאינו מאכיל בתרומה? תלמוד לומר: **וכהן כי יקנה**. תני בר קפרא: אחד זו ואחד זו – לא תאכל בתרומה.

מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בוי. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: בן היא מתניתא, ועל גבי החולים ברשות כהן, היא מתניתא קדמייתא, אפילו שלא ברשות כהן.

תני רבי חייא: בקור החולים – אין לו שעור. אמר רבי היא בר אדא: מתניתא אמרה כן, ועל גבי החולים ברשות כהן?

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא: עד כדון בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן, ואפילו בתרומת גזרנו? אמר ליה: מאן יומר לך בתרומת גזרנו? רבי יונה ורבי יוסי. רבי יונה – פרבי ירמיה. ורבי יוסי – פרבי זעירא. מאן דאמר בתרומת גזרנו נחלק ואתי, אתי. למאן דאמר בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן, בלא בן אינו צריך זכיה. אמר ליה: במזבחה לו על ידי אהרן.

תני: ישראל וכהן שהיו שתפין בהנות – ממלא ישראל את הנר שמן שרפה, ועולה לעליה, ויורד

לְהַנִּיחַ לְעִשׂוֹת צָרְכָיו שֶׁל בְּהֵן, אֲבָל לֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּהֵן שָׂבָא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל לְעִשׂוֹת עִמּוֹ הַשְּׁבוּן וְהַדְּלִיק עַל גְּבִי שְׁמוֹן שְׂרָפָה,

[דף נ"ח ע"ב]

אִם עַל פִּי בֶן זְכִיתָ. אָמַר לְהֵן: בְּמוֹנְכָה לְהֵן עַל יְדֵי אַחֵר.

תְּנִי: בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסָה לְעִשׂוֹת צָרְכָיו שֶׁל בְּהֵן, אֲבָל לֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל. תְּנִי: בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסָה לְהַדְּלִיק מִכְהֶנֶת, מִטּוֹבֶלֶת פְּתִילָה שְׁמוֹן שְׂרָפָה וּמְדַלְקָתָ. רַבִּי הוֹנָא בְּשֵׁם דְּבִי רַבִּי יַנְאִי: שְׁעַת מְשַׁלַּחַת זְאֵבִים הִיתָה, וְלֹא עָמַד בַּיִת דִּין וּבִטְלָה. בְּמָה דְתִימָר תַּמּוֹן לֹא עָמַד בַּיִת דִּין וּבִטְלָה, אִם הָכָא לֹא עָמַד בַּיִת דִּין וּבִטְלָה.

בְּקָרוֹ שֶׁל בְּהֵן שֶׁהִיָּה מְאָכִיל אֶצֶל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּגָדוֹ שֶׁל בְּהֵן שֶׁהִיָּה נֶאֱרָג אֶצֶל יִשְׂרָאֵל – מְדַלְקִים עַל גְּבִי שְׁמוֹן שְׂרָפָה וְאֵינוֹ הוֹשֵׁשׁ. בְּהֵן שָׂבָא לְעִשׂוֹת הַשְּׁבוּן עִם יִשְׂרָאֵל וְהַדְּלִיק עַל גְּבִי שְׁמוֹן שְׂרָפָה, וְעָמַד לוֹ וְהִלְךְ לוֹ – אִם עַל פִּי בֶן אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְכַבּוֹתוֹ עַד שֶׁיִּכְבְּהָ מֵאֲלוֹי.

רַבִּי הֲנִינְיָא בַר עֲכָבְרִי הוּוּהָ עֶבֶד עֲבִידְתָּא גְּבִי רַבִּי הִיא צִיפּוֹרִיא, מִי אֲזִיל לִיהָ, מְלִי לִיהָ בּוֹצִינָא שְׁמוֹן שְׂרָפָה. וְלֹא בֶן שְׁבָקִין מִימָר: לְעִשׂוֹת צָרְכָיו שֶׁל בְּהֵן, אֲבָל לֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל! אֲמָרִין, דִּי לֹא הוּוּהָ עֶבֶד לִיהָ בֶן לֹא הוּוּהָ אֲתִי. סְבָרִין מִימָר כִּד יִמְטִי בֵּיתִיהָ הוּוּהָ מְטָפִי לָהּ, אָמַר רַבִּי הִינְנָא: עַל יְדֵי בֶן הוּוּהָ שָׁחַר וְעַל יְדֵי בֶן הוּוּהָ קָרִין.

אֲדָא שְׁמָשָׂא שָׂאֵל לְרַבִּי אִימִי: בְּגִין דְּאֵנָּא צָבַע פְּתִילָה מִן הוּלָא, אָמַר לִיהָ: כְּטֵל הוּוּהָ עַל גַּב פְּתִילוֹת. הוֹרִי רַבִּי יוֹדָא בֶן פְּזִי לְאִילִין דְּבִי נְחֻמְיָה בֶן. רַבִּי אִימִי נָסַב פְּתִילָה. רַבִּי אִילָא לֹא נָסַב פְּתִילָה. לִית לִיהָ לְרַבִּי אִילָא הָדָא דְרַבִּי אִימִי? סָבַר רַבִּי אִילָא מִשּׁוּם גָּזֵל. וּבְלָא מִן הַדִּין, שְׁמָשָׂא מְכַזְּבָא בְּהָ קְדוּשָׁה.

גְּמַלְיָאֵל זִוּנָא שָׂאֵל לְרַבִּי יַסָּא: מַהוּ לְהוֹסִיף שְׁמוֹן חֲלִין וְלְהַדְּלִיק? אָמַר לִיהָ: לֹא תְנִי רַבִּי הוֹשְׁעִיָה אֵלָא אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְמַצּוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי אֶבְהָו: שְׁנָה לִי יוֹנְתָן בֶּן עֲכָמָאי, בַּת בְּהֵן שֶׁהִיתָה עוֹמֶדֶת עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֶׁכָה וּבְיָדָה נָר וּבְתוֹכָהּ שְׁמוֹן שְׂרָפָה – הָרִי זֶה מוֹסַפְתָּ לְתוֹכָהּ שְׁמוֹן שֶׁל חֲלִין וּמְדַלְקָתָ. אָמַר לִיהָ רַבִּי יַעִירָא: מַה טְבִיחָה? אָמַר לִיהָ: אָדָם גְּדוֹל הִיָּה וּבָקִי בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ הִיָּה. פְּרִשִׁיָּה רַבִּי הִיא דְכִפְרָה תְּחוּמוֹן קוּמִי רַב, וּמְנִיתִיהָ חֲפִים.

[דף נ"ט ע"א]

מְדַלְקִין בְּבֵית הַמְּשֻׁתָּה, אֲבָל לֹא בְּבֵית הָאֲבָל; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹדָא. רַבִּי יוֹסִי אֹמְרָא: בְּבֵית הָאֲבָל, אֲבָל לֹא בְּבֵית הַמְּשֻׁתָּה. רַבִּי מֵאִיר אֹסֵר בָּאן וְכָאן. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר בָּאן וְכָאן.

מה טעמא דרבי יהודה? בבית המושתה, על ידי דמניהון נמיים – לא מתעסקין ביה. בבית האבל, על ידי דמניהון צואין – מתעסקין ביה.

מה טעמא דרבי יוסי? בית האבל, על ידי דאינון פניעין – לא מתעסקין ביה. בית המושתה, על ידי דאינון פהיוון מתעסקין ביה.

מה טעמא דרבי מאיר? בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין ביה. בית המושתה, על ידי דאינון פהיוון מתעסקין ביה.

מה טעמא דרבי שמעון? בית האבל, על ידי דאינון פניעין – לא מתעסקין ביה. בית המושתה, על ידי דמניהון נמיים – לא מתעסקין ביה.

אמרין דבי רבי ינאי: הלכה כרבי שמעון. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיהו: הלכה כרבי שמעון. רבי יוסי צירגיא בעי קומי רבי ירמיהו: דלא פו, מה אנן אמרין? רבי מאיר ורבי שמעון – אין הלכה כרבי שמעון? אמר ליה: של בית קודמין היא. והא רבי יהודה אומר מעין שניהו, ורבי יוסי אומר מעין שניהו, ורבי יהודה ורבי יוסי – הלכה כרבי יוסי!

מהו להדליק שמן שריפה בהנופה? אמרין דבי רבי ינאי: מדליקין בשמן שריפה בהנופה. אמר רבי ניסא: אנא – לא אנא חכים לאבא, אימא הנה אמרה לי: אבוד תהו אמר: מי שאין לו שמן של הולין – מדליק שמן שריפה בהנופה!

הדרן עלף אין נותנין דבילה וסליקא לה מסכת תרומות

הדרן עלף מסכת תרומות, והדרן עלף. דעמן עלף מסכת תרומות, ודעתך עלן. לא נתנשי מנף מסכת תרומות, ולא תתנשי מנן, לא בעלמא הדרן ולא בעלמא דאחי: (ב' פעמים)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.

חנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רבם בר פפא, רכיש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפסיוות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך:

מאיבי תחכמינו מרותך, כי לעולם היא לי: יהי לפי תמים בחקודך, למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודיך, כי כם חיימני: ברוך אתה יי, למדיני חקודך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משקימים והם משקימים, אנו משקימים לדברי תורה והם משקימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לתי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שאנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו זמיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, פשם שערותני לסיים מסכת תרומות, פן מעורני להחחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים וצאצאים ותלמידי חכמים, עצמוד לי ולרועי, שלא תמוש התורה מפי ומפי רועי ורועי רועי עד עולם. ותתקיים בי, בהתהלך תנחה אתך, בשכבך תשמר עלך, ונקיצות היא תשיחך: פי כי רבו ימדי, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו יתן, יי יקרף את עמו בשלום:

מַסְכַּת שַׁבַּת פְּרָק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

אם נכנסו לתוכה - חיב. המפרק בהמה ועוף
מן המצודה - פטור.

ו. שנים שישיבו על הפתח - שניהם פטורין,
שאין ידוע איזה מהן קדם. ישיבו זה ראשון
וזה שני - הראשון חיב והשני פטור. ישב
אחד על הפתח, ובא אחר וצדו מבפנים -
היושב על הפתח חיב. והצדו מבפנים -
פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחר וישב
לו מבפנים - פטור, ישב אחד על הפתח,
ובא אחר וישב לו מבפנים, ובא אחר וישב
לו מבחוץ - היושב על הפתח חיב, ושנים
האחרונים פטורין. ישב אחד על הפתח,
ונמצא צבי בתוכו, אף על פי שמתכונן לישב
על הפתח עד שתחשף - פטור, מפני
שקדמה צידה למחשבה, אין לך שיהא חיב
אלא המתכונן לצדו, אבל קדמה צידה
למחשבה - פטור. למה זה דומה? לנועל
את ביתו לשמרו ונמצא צבי בתוכו,
ולמתכסה בטלית, ונמצא צפורית בתוכה,
אף על פי שמתכונן לישב עד שתחשף -
פטור, מפני שקדמה צידה למחשבה, אין
לך שחיב אלא המתכונן לצדו. אם קדמה
צידה למחשבה - פטור.

ז. אין לו עסין מסתיכין בשבת. אימתי?
בזמן שמתכונן לרפואה, אם מפני ריח הפה
- הרי זה מתר. לא ישחק אדם סם יבש
בשניו, אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה. אם
מפני ריח הפה - הרי זה מתר.

ח. החושש בשניו - לא יגמע בהן יין וחמץ
ופולט, אבל מגמע ובלוע. ומטביל כדרכופו
ואינו חושש. החושש בגרונו - לא יערענו
בשמן, אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון
ובולע, ומטביל כדרכופו ואינו חושש.
החושש בראשו, וכן מי שעלו בו חטטים -
סך הוא את השמן ואינו סך יין וחמץ,
שהשמן דרכו לסיכה, יין וחמץ אין דרכן
לסוך. סך אדם שמן על גבי מכתו, ובלבד

א. האורג שני חוטין על גבי הגס. ועל גבי
האמרא - הרי זה חיב. רבי אלעזר אומר:
אפלו אחד. האורג שני חוטין על גבי שפה
על הרחב שלשה בתים - הרי זה חיב. האורג
שלשה חוטין בתחלה - הרי זה חיב, הא
למה זה דומה? ללצלצל קטן שארג בו שני
חוטין על רחב שלשה בתים. והאורג שלשה
בתים מתחלה - הרי זה חיב.

ב. שנים שעדו את הצבי - שניהן פטורין,
שאין שנים חיבין על מלאכה אחת. צדו
הראשון והניחו - שניהם חיבין. צדו
הראשון ונתנו לשני - הראשון חיב והשני
פטור.

ג. הצד צבי בחצר שיש לה שני פתחים -
פטור. נעל הראשון את הפתח ובא השני
ונעל את הפתח השני - השני חיב והראשון
פטור. חזר הראשון ופתח ונעל - הראשון
חיב על צדה השני.

ד. הצד צבי חגר, חולה, זקן - פטור. הצד
את הישן ואת הסומא - חיב. הצד יוני
שוכך, יוני צליה, וצפריין שקננו בטפיחין
ובבירה, וכל דבר שמחסר צידה - חיב.
אנזין ותרגולין, ויוני הרדסיות, וכל דבר
שאין מחסר צידה - פטור. הצד זבובין
ויתושין - חיב. ורבי יהודה פטר. הצד
חגבים - בשעת הטל - פטור. בשעת השרב
- חיב. אלעזר בן מהבאי אומר: אף בשעת
השרב, אם היו מקלחין - פטור.

ה. הצד בהמה חיה ועוף מאפר שבךשות
אדם, אם היו מחסרין צידה - חיב. לאפר
שבךשות אדם, אף על פי שמחסרין צידה -
פטור. הפורש מצודה על גבי בהמה חיה
ועוף, אף על פי שנכנסו לתוכה - פטור,
הפורש מצודה על גבי בהמה, חיה ועוף,

1 שרף העיץ שעושים ממנו זפת ומשמש לרפואה
וגם להכיר ריח הפה.

שלא יטול במוך ובמטלית, ויתן על גבי מכתו.

ט. עושין אלונתית לחולה בשבת, אימתי? בזמן שטרפה מערב שבת, לא טרפה מערב שבת - אסורה, שאין טורפין מתחלה בשבת. אין טורפין זין ושמן לחולה בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: טורפין זין ושמן לחולה בשבת. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת חלה רבי מאיר², ובקשנו לעשות לו ולא הניחנו, אמרנו לו: תבטל דבריך בחייד? אמר לנו: אף על פי שאני אומר בן וחברי אומר בן - לא מלאני לבי מימי, לעבר על דברי חברי.

י. ושותין מי ובלין, מי דקלין, וכוס עקרון, ומדיח בהן פניו ידיו ורגליו. לא ידיח בהן את הסנדל. רבי יוחנן הסנדלר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה רוחצת בנה ביין, אף על פי שמתכוננת לרפואה.

יא. רוחץ אדם במי טבריא ומי ים הגדול, אבל לא במי הגר, ולא במי המשרה, ולא בימה של סדום. אימתי? בזמן שמתכוון לרפואה, אבל אם להעלות מטמאה לטהרה - הרי זה מתר. לא יתן אדם מים על גבי ספוג, ויתן על גבי מכתו. אבל נתן הוא על גבי רגליו והן יורדין לספוג. נתן אדם מוך יבש, וספוג יבש על גבי מכתו. אבל לא גמי יבש, ולא כתייתן יבשין על גבי מכתו.

יב. נותנין מים לתוך קמח וקלי, ובלבד שלא יגבל. נותנין שמשמין ואגוזין לתוך הדבש, ובלבד שלא יערב. מפרפרין גלוסקין לחולה בשבת, ובלבד שלא יגבל. אבל מחבץ הוא מעשה קדרה - ואוכל.

² הגר"א ו"ל הגייה רבי אלעזר. אבל בגמרא איתא רבי מאיר.

³ בניסחת הפסחים מוכא כאן: רבי סימאי אומר: קרן עגולה חיב ופשוטה פטורה.

יג. מודים חכמים לרבי אלעזר שאין עושין אהלים בתחלה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת, על מה נחלקו? על המוסיפין, שרבי אלעזר אומר: אין מוסיפין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום-טוב.

יד. רבי אלעזר אומר: קרן עגולה - חיב, קרן פשוטה - פטור. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: המרכיב קנה של מנורה - חיב לשלם, ושל צידין - פטור³. נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשמט רב הרגל - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טו. סנדל שנפסקה אחת מאזניו, או אחד מתרסותיו - יוצאין בו. שתים - אסור, מפני משווי שבת. נפסק עקבתו, או שנטל חוטמו, או שנחלק לשנים - אסור, מפני משווי שבת. נשמט חוטמו - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טז. הדגים, והגבינין, והמסדרין על גבי קנים. ועל גבי עלין - מפרק ואוכל, ובלבד שלא יחזיר. חותל של תמרים, ופטליא⁴ של גרוגרות - מקרע ואוכל, ובלבד שלא יקשר. זה הכלל: כל קשר שהוא של קימא, ויכול להתירו באחת מידי, או שאינו של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי - אין חיבין עליו, עד שיהא קשר של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי.

יז. חבל הקשור בפרה - קושרו באבוס, והקשור באבוס קושרו בפרה; אבל לא יקשר באבוס ובפרה. חבל שבתוך הבית מטלטלין אותו, ושבהפתק⁵ אין מטלטלין אותו. אם התקינו בעל הבית להיות משתמש בהן - מטלטלין אותו.

⁴ סל העשוי ממיני ערבה שאוצרים בו גרוגרות.

⁵ אוצר.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁלַח רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל וְגִנְזוּ. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲרַבָה שֶׁל טֵיט כִּפָּה עָלָיו. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר, טֵיט לֹא הָיָה בְּהַר הַבַּיִת. וְעוֹד, וְכִי מֵאֲבָדִין אוֹתָהּ בְּיָד? אֶלֶּא מִנִּיחִין אוֹתָהּ בְּמָקוֹם הַתּוֹרָפָה וְהֵן מֵתֵאבְּדִין מֵאֲלִיָּהֶן.

ג. הֵיוּ כְּתוּבִין בְּסֵם, בְּסַקְרָא, בְּקוּמוֹס, בְּקִנְקִנְתוֹם - מִצִּילִין אוֹתָן וְגוֹנְזִין אוֹתָן. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמָעוֹת. אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ בְּהֵן מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמַעֲנִינּוֹת הַרְבֵּה שְׁבִתוּרָה - אֵין מִצִּילִין אוֹתָן, אֶלֶּא גִשְׁרִפִּין בְּמָקוֹמָן. מִכָּאֵן אָמְרוּ: כּוֹתְבֵי בְּרָכוֹת כְּשׁוֹרְפֵי תוֹרָה. וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד בְּצִדֵּין שְׁהִיָּה כּוֹתֵב בְּרָכוֹת, וְאָמְרוּ עָלָיו לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, וְהֵלֶךְ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל לְבוֹדֵקוֹ, כְּשֶׁהִיָּה עוֹלָה בְּסֵלֶם הַרְגִּישׁ בּוֹ, נָטַל טוּמוֹס שֶׁל בְּרָכוֹת וּנְתָנוּ לְתוֹךְ סֶפֶל שֶׁל מַיִם. בְּלִשׁוֹן הַזֶּה אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: 'עֲנֵשׁ הָאֲחֵרוֹן קֶשֶׁה מִן הָרֵאשׁוֹן'.

ד. הַגְּלִיּוֹנִים וְסַפְרֵי מִינִים - אֵין מִצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלָקָה, אֶלֶּא נִשְׂרָפִין בְּמָקוֹמָן, הֵן וְאֲזַכְרוֹתֶיהֶן. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: כּחֹל - קוֹדֵר אֵת אֲזַכְרוֹתֶיהֶן וְגוֹנְזֵן, וְשׁוֹרֵף אֵת הַשָּׂאָר. אָמַר רַבִּי טַרְפוּן: אֶקַּפֵּחַ אֶת בְּנֵי שָׂאֵם יְבוֹאוּ לְיָדִי - שְׂאֲשׁוּרָף, הֵם וְאֲזַכְרוֹתֶיהֶן. שְׂאֲפֵלוֹ הַרוֹדֵף רוֹדֵף אַחֲרָיו לְהוֹרְגוֹ וְנִחַשׁ רִץ אַחֲרָיו לְהַכְפִּישׁוֹ, נִכְנַס לְבַיִת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵינוֹ נִכְנַס לְבַתִּיהֶן שֶׁל אֱלוֹ, שֶׁהִלְלוּ אֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ וְכוֹפְרִין בּוֹ וְהִלְלוּ מַכִּירִין וְכוֹפְרִין בּוֹ, וְעָלִיָּהֶן אָמַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נב, ח): "וְאֲחַר הַדְּלָתוֹ וְהַמְּזוּזָה שָׁמַת זְכוּרֹנָךְ" וְגו'. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: מַה אִם לְהַטִּיל שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אִמְרָה תוֹרָה: שְׂמִי שְׁנִכְתָּב בְּקִדְשָׁה יִמְחָה עַל הַמַּיִם, סַפְרִים הִלְלוּ שְׂמִטְלִין אֵיבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֵיבֵיהֶם שְׁבַשְׂמִים, עַל אַחַת כִּפָּה וְכַמָּה שְׂיִמְחָה, הֵן וְאֲזַכְרוֹתֶיהֶן. וְעָלִיָּהֶן אָמַר הַכְּתוּב (תְּהִלִּים קלט, כא): "הֵלֵא מְשֻׁנְאֵיךְ ה' אֲשֵׁנָא" וְגו'; כְּשֵׁם שְׂאִין מִצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלָקָה - כִּף אֵין מִצִּילִין אוֹתָן, לֹא מִן הַמַּפְלֵת וְלֹא מִן הַמַּיִם, וְלֹא מִכָּל דְּבָר הַמֵּאבֵּד אוֹתָן.

י. חָבַל דְּלִי שְׁנַפְסָק - אֵין קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ, אֶלֶּא עוֹנָבִים אוֹתוֹ. מִפְּעָעִין בְּאֶגְזוּים וּמִפְּרָדִין בְּרַמוּנִים. וּמִחֲתִכִּין בְּנִבְלָה מִשְׁבֵּת לְאוֹתָהּ שִׁבְתָּ, אֲבָל לֹא מִשְׁבֵּת לְמוֹצְאֵי שִׁבְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִתְקֵן מְקַדֵּשׁ לְחוֹל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִפְּעָעִין בְּאֶגְזוּים וּמִפְּרָדִין בְּרַמוּנִים, וּמְדִיחִין בְּכּבוּשֵׁין בְּיוֹם הַכּפּוּרִים עִם חֲשֻׁכָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, שֶׁהוּא כְּמִתְקֵן מְקַדֵּשׁ לְחוֹל.

יט. מְדִיחִין פְּלִים מִשְׁבֵּת לְאוֹתָהּ שִׁבְתָּ, אֲבָל לֹא מִשְׁבֵּת זוֹ לְשִׁבְתָּ אַחֲרָת. כִּיצַד? אֲכַל בְּהֵן בְּלִילֵי שִׁבְתָּ - מְדִיחֵן שִׂיאֲכַל בְּהֵן לְשַׁחֲרִית, בְּשַׁחֲרִית - מְדִיחֵן שִׂיאֲכַל בְּהֵן בְּסַעֲדַת צְהָרִים. בְּסַעֲדַת צְהָרִים - מְדִיחֵן שִׂיאֲכַל בְּהֵן לְמַנְחָה. בְּמַנְחָה לֹא יְדִיחַ מַעֲתָה. הַכּוּסוֹת - מְדִיחֵן כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ, מִפְּנֵי שְׂאִין קִבְעַ לְשַׁתִּיהָ. מְדִיחֵן עֲשָׂרָה כּוּסוֹת, שְׂאֵם יִרְצָה יִשְׁתָּה בְּאֶחָד מֵהֶן. מִצִּיעִין עֶשֶׂר מְטוֹת, שְׂאֵם יִרְצָה - יִסַּב עַל אַחַת מֵהֶן. שֶׁל בַּיִת רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל לֹא הָיוּ מְקַפְּלִין כְּלִי לְבָן שְׁלֵהֵן. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִחֲלִיפִין.

מִסְכַּת שִׁבְתָּ פְּרִיק אַרְבַּעַה עֶשֶׂר

א. אֵף עַל פִּי שְׂאֲמְרוּ: אֵין קוֹרִין בְּכַתְּבֵי הַקֵּדֶשׁ, אֲבָל שׁוֹנִין בְּהֵן וְדוֹרְשִׁין בְּהֵן. וְאִם צְרִיף לוֹ דְּבָר לְבָדוּק - בּוֹדֵק. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ - 'אֵין קוֹרִין בְּכַתְּבֵי הַקֵּדֶשׁ מִפְּנֵי שְׁטְרֵי הַדְּיוֹטוֹת'? שִׂיאֲמְרוּ: בְּכַתְּבֵי הַקֵּדֶשׁ אֵין קוֹרִין, קַל וְחֹמֵר בְּשְׁטְרֵי הַדְּיוֹטוֹת.

ב. הֵיוּ כְּתוּבִין תְּרַגּוּם בְּכָל לִשׁוֹן - מִצִּילִין אוֹתָן וְגוֹנְזִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מִצִּילִין אוֹתָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֵׂה וְהֵלֶךְ אֲבָא חֵלְפָתָא אֶצֶל רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל לְטַבְּרָא, וּמִצְאָו שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב עַל שְׁלִחְנּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן הַנּוֹזֵף, וּבְיָדוֹ סֵפֶר אֵיּוֹב תְּרַגּוּם, וְהִיָּה קוֹרֵא בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חֵלְפָתָא: זְכוּר הֵייתִי בְּרַבֵּן גְּמַלְיָאֵל הַזֶּקֶן, אָבִי אֵיבִיךָ, שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב עַל גִּבְ מַעֲלָה בְּהַר הַבַּיִת, וְהִכִּיאוּ לִפְנֵינוּ סֵפֶר אֵיּוֹב תְּרַגּוּם, וְאָמַר לְבִנָּאִי: 'תְּגַנְזוּ תַּחַת הַנְּדָבָךְ'.

לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְלֹא־אֶרְכּוּס שְׁבָהֶן שְׁלַח חֲמִשִּׁים דִּינָרִים.

י. אִין מִשְׁפִּירִין כְּלִים לְנִכְרִי בְּעֶרְב שַׁבַּת, וּבְרַבִּיעִי וּבְחֲמִישִׁי - מִתָּר, אִין מִשְׁלַחִין אֲגָרוֹת בֵּיד נִכְרִי בְּעֶרְב שַׁבַּת, וּבְרַבִּיעִי וּבְחֲמִישִׁי - מִתָּר. אֲמָרוּ עֲלֵיו עַל יוֹסֵף הַכֹּהֵן, שְׁלֹא נִמְצָא כְּתָב יָדוֹ בֵּיד נִכְרִי מֵעוֹלָם.

יא. מֵלֹא מִים לְהִשְׁקוֹת בְּהִמְתּוֹ - מִשְׁקָה אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל - אָסוּר. לְקַט עֲשׂוּבִים לְהֶאֱכִיל בְּהִמְתּוֹ - מֵאֲכִיל אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל. אִם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל - אָסוּר. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּנִכְרִי שְׂאִין מִכִּירוֹ, אֲבָל נִכְרִי שְׂמִכִירוֹ - הָרִי זֶה אָסוּר, מִפְּנֵי שְׂמַרְגִּילוֹ וְעוֹשָׂה עִמוֹ לְשַׁבַּת אַחֲרָת, וְכֹלֵם שְׂעִשְׂאָן יִשְׂרָאֵל, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוּגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מְטַעִין - הָרִי זֶה אָסוּר.

יב. אִין מִפְּלִיגִין בְּסַפִּינָה בֵּים הַגְּדוֹל פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לְשַׁבַּת. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בִּיּוֹרֵד לְדָבָר הָרְשׁוּת, אֲבָל בִּיּוֹרֵד לְדָבָר מְצוּה, אֲפִלוּ בְּעֶרְב שַׁבַּת - מִתָּר. וּפּוֹסֵק עִמוֹ עַל מְנַת לְשַׁבַּת, וְאִינוּ שׁוֹבְתִי. דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִינוּ צְרִיךְ, וּמִצּוֹר לְצִידוֹ, אֲפִלוּ בְּעֶרְב שַׁבַּת - מִתָּר.

יג. סַפִּינָה הַבָּאָה בֵּים - אִין עוֹלִין מִתּוֹכָהּ לִיבְשָׂה, אֲלֵא אִם כֵּן הָיוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שְׁלֹא חִשְׁבָהּ. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְזִקְנִים, שְׁהָיוּ בָּאִין בְּסַפִּינָה, וְקָדַשׁ עֲלֵיו הַיּוֹם. אֲמָרוּ לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל: מָה אָנוּ לִירֵד? אָמַר לָהֶם: מִתָּר, שְׂצוּפָה הֵייתִי, וְהָיִינוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שְׁלֹא חִשְׁבָהּ, אֲלֵא שְׂנַטְרָפָה הַסַּפִּינָה פְּעָמִים הִרְבָּה. בְּאוֹתָהּ שְׂעָה עָשָׂה נִכְרִי אֶסְקֵלְיָא לִירֵד בּוֹ. אֲמָרוּ לוֹ: מָה אָנוּ לִירֵד? אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְלֹא פְּגִינָנוּ עָשָׂה - מִתְּרִין אָנוּ לִירֵד בּוֹ, וְיָרְדוּ בּוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים.

יד. מִלְבֵּן שֶׁל מִטָּה, וְשֶׁל עֲרִיסָה וְנִקְלִיטֵי הַמִּטָּה, לְוֹחוּסִים שֶׁל סְקָבִים וְכֹרְעֵי שְׁלַחַן, וְיָד

הַ סֵּפֶר שְׂאָחֻזוֹ הָאוּר בְּרֹאשׁוֹ הָאֶחָד - נוֹטָלוֹ וּמִתְכַּסֶּה בּוֹ, אִם כְּבִתָּה - כְּבִתָּה. כְּלִי שְׂאָחֻז הָאוּר בְּרֹאשׁ אֶחָד - כּוּפְלוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אִם כְּבִתָּה - כְּבִתָּה. סֵפֶר שְׂנַפֵּל לְתַנּוּר - מִטְּמֵא אֶת הַתְּרוּמָה. מְכַבֵּין אֶת הַדְּלָקָה וְאִין מְכַבֵּין לְהַצִּיל אֶת הַתְּרוּמָה. יִפֶּה כַח הַקֶּדֶשׁ מִכַּח הַתְּרוּמָה, שֶׁהַקֶּדֶשׁ מִצִּיל אֶת כָּלוֹ, תְּרוּמָה אִין מִצִּיל אֲלֵא כְּדָרְךָ שְׂמַצִּיל בַּחֲלִין.

ו. מִצִּילִין מִיּוֹם-טוֹב לְשַׁבַּת, אֲבָל לֹא מִשַׁבַּת לְיוֹם-טוֹב, וְלֹא מִשַׁבַּת לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלֹא מִיּוֹם הַכַּפּוּרִים לְשַׁבַּת, וְלֹא מִשַׁבַּת זֶה לְשַׁבַּת אַחֲרָת, וְאִין צְרִיךְ לֹמַר מִיּוֹם-טוֹב לְחוּל. חֲבִית שְׂנִשְׁבְּרָה בְּרֹאשׁ הַגֵּג, מִבִּיא כְּלִי אַחַר וּמִנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וְלֹא יֵהָא מִבִּיא כְּלִי אַחַר וְקוֹלֵט, כְּלִי אַחַר וּמְצַרְף, וְלֹא יִקְלֵט וְאַחַר כֶּךָ יִזְמִין, אֲלֵא מִזְמִין וְאַחַר כֶּךָ יִקְלֵט. הַצִּיל פֶּת נִקְיָה - אִין רִשְׁאֵי לְהַצִּיל פֶּת הַדְּרָאָה. פֶּת הַדְּרָאָה - רִשְׁאֵי לְהַצִּיל נִקְיָה. וְאִין מְעֲרִימִין בְּכֶךָ. רַבִּי יוֹסֵי בַר יְהוּדָה אָמַר: מְעֲרִימִין בְּכֶךָ.

ז. אִין מִצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלָקָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לִקְיִשׁ: שְׂמַעְתִּי, שְׂמַצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלָקָה. שְׂכַח פֶּת בַּתְּנּוּר, וְקָדַשׁ עֲלָיו הַיּוֹם - מִצִּילִין מִמֵּנוּ מִזֶּדֶן שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, וְאוֹמֵר לְאַחֲרִים: בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם, בְּלִבְד שְׁלֹא יַעֲשֶׂה עִמָּהֶם חֲשׁוֹן אַחַר הַשַּׁבַּת. וְכִשְׁהוּא רוּדָה - רוּדָה בְּסַפִּין, אֲבָל לֹא בְּמַרְדָּה.

ח. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: פּוֹרְסִין עוֹר שֶׁל גְּדִי עַל גְּבִי שְׂדֵה תַבָּהּ וּמַגְדֵּל שְׂאָחֻז בָּהֶן אֶת הָאוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתוֹרֵךְ. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

ט. נִכְרִי שְׂבָא לְכַבּוֹת, אִין אוֹמְרִים לוֹ: 'כְּבָה' וְאֵל תְּכַבֶּה'. מַעֲשֵׂה שְׂנַפְּלָה דְלָקָה בַּחֲצֵרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן סִימְאֵי בְּשִׁיחִין, וּבָאוּ אֲנָשֵׁי גִסְטָרָא שֶׁל צְפוּרִי לְכַבּוֹתָהּ, וְלֹא הִנִּיחוּ. יָרְדוּ גְשָׁמִים וְכַבּוּ, אֲמָרוּ חֲכָמִים: לֹא הָיָה צְרִיךְ, אַף עַל פִּי כֵן, לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת שְׁלַח לָהֶם סֵלַע

6 סֵלַם אוֹ כְּבִשׁ.

שֶׁל סַכִּין - הָרִי זֶה לֹא יִחְזֹר. וְאִם הִחְזִיר - פְּטוּר. וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִתְקַע. וְאִם תִּקַּע - חֵיִב חֲטָאת. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִם הָיָה רַפִּיז - נוֹטֵל וּמְחַזֵּיר.

טו. מְטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ אֶת הַתֵּינֹק. מְטַלְטְלִין אֶת הַקְּרָקֶשׁ וְאֶת הַפִּנְקָס לְתֵינֹק בַּשַּׁבָּת. אֵין מְקַרְקְשִׁין, לֹא אֶת הַזּוּג וְלֹא אֶת הַקְּרָקֶשׁ לְתֵינֹק בַּשַּׁבָּת. מְטַלְטְלִין אֶת הַפִּנְקָס וְאֶת הַמְּרָאָה לְכֶסֶת בֵּהֶן אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין רוֹאִין בְּמִרְאָה. וְאִם הֵיִתָּה קְבוּעָה בַּכֶּתֶל - מִתָּר. אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא אֶת הַמַּקְבָּת, וְלֹא אֶת הַמַּקְדָּח, וְלֹא אֶת הַקְּשֶׁתִּיּוֹת, לֹא יָכֶה בַּמַּקְבָּת עַל גְּבִי מַפְסָלֶת, וְלֹא יִקְדִּיחַ בַּקְּשֶׁתִּיּוֹת, כְּדָרָךְ שְׁעוֹשֶׂה בַּחוּל. כְּלֵי גְּלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה - הָרִי הֵן כְּכֹל הַכֵּלִים, וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן.

טז. כִּפְּהָ, בֵּין חֻקּוֹק וּבֵין שְׂאִינוֹ חֻקּוֹק - מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת, וְלֹא אָמְרוּ "חֻקּוֹק" אֲלֵא לְעִנְיַן טְמֵאָה. מְדוּכָה - אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוֹם, מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם לֹא - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מְדוּכָה קִטְנָה הַנִּתְּנָה עַל גְּבִי שְׁלֶחָן - הָרִי הִיא כַּקְּעָרָה וּמְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: צָרוּר, וְאֶבֶן הַמַּקְרָוֶלֶת - כְּפִיֶּת. כְּפִיֶּת וְכַפִּיצָה - נוֹטְלוּ וּמְקַנְּחִים בּוֹ אֶת רִגְלָיו. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוֹם אָבִיו: מְלֵא הֵד.

מִסְכַּת שַׁבַּת פְּרָק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֶשֶׁה כְּלִים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, מְקַצֵּעַ שֶׁל דְּבִלָּה, וְזוּמָא-לִיסְטְרָא שֶׁל קְדָרָה, וְסַכִּין קִטְנָה שֶׁעַל גְּבִי הַשְּׁלֶחָן. חֲזוּרוֹ לְהֵיּוֹת מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין, עַד שְׂאִמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן

הַמַּסָּר הַגְּדוֹל וְיֵתֵד שֶׁל מַחְרָשָׁה. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִף הַעֲגוּל שֶׁל סְפִינָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִף צִפְרָן גְּדוֹלָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: אֲפִילוֹ טְלִית, אֲפִילוֹ תְרוּד - אֵין נִטְלִין אֲלֵא לְצַרְךָ. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: אֵין נִטְלִין אֲלֵא לְצַרְךָ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: לְצַרְךָ וְשֶׁלֹּא לְצַרְךָ.

ב. דָּלַת שֶׁל תְּכָה וּמְגַדֵּל וְשֹׁדָה - נוֹטְלִין וְלֹא מְחַזִּירִין. דָּלַת שֶׁל לוּל, וְשֶׁל בֵּית תְּרַנְגוּלִין - לֹא נוֹטְלִין וְלֹא מְחַזִּירִין. דָּלַת מִטָּה שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מְכַבֵּשׁ שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הוּא וּשְׁבָרָיו נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מְגוּפַת חֲבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. לֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּה שֶׁבֶר, לֹא לְסַמֵּךְ בָּהּ כְּרַעֲי מִטָּה וְלֹא לְכֶסֶת בֵּהֶן אֶת הַכֵּלִים. זֶרְקָה לֹא שִׁפָּה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. שְׂבָרֵי תַנּוּר יֵשׁן - אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: נִטְלִין. הַעֵיד רַבִּי יוֹסִי מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, עַל שְׂבָרֵי תַנּוּר יֵשׁן שֶׁנִּטְלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כְּסוּיֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ בֵּית יָד. אֵין נוֹטְלִין בְּמוֹט בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹטְלִין בְּשִׁנָּים. שְׁלֶשֶׁה וְאַרְבָּעָה - אֶסוּר.

ג. קָנָה שֶׁהִתְקִינוּ בְּעַל הַבַּיִת לְהֵיּוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ. אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי - פּוֹתֵחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. וְאִם לֹא - אֵין פּוֹתֵחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מִתְקֵן אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ קָשׁוּר, וְאִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ תָלוּי. מְקַל שְׁעֵשֶׂה בְּרֵאשׁוֹ מִסְמֵר, לְהֵיּוֹת נוֹטֵל בּוֹ אֶת הַפֶּת מֵאַפְּאִירִיּוֹת⁹ - הָרִי הִיא כְּדוֹקָרָן, וּמְטַלְטְלֵת בְּחֻצָּר.

ד. מְטַלְטְלִין אֶת הַמְּשַׁלְיָא¹⁰ לְהַעֲלוֹת בָּהּ דְּלֵי אוֹ קִיתוֹן שֶׁל דְּבִלָּה. כְּלִפְלָה - לִישֵׁב עָלֶיהָ

⁹ כֶּסֶף שֶׁמְנַיְחִים עָלָיו כְּפָרִים וְהוּא שֶׁל עֵץ וְעֵגֶל וּמִתְקַפֵּל וְנִסְבָּר וּמְתַפְּשֵׁט וְנִפְתָּח, וְיֵשׁ שְׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ שְׁלֶחָן.
¹⁰ מוֹלָג.

⁷ שֵׁם כְּלֵי שְׁנַיִם לו' בֵּית קְבוּל.

⁸ הַגֵּרָסָה עַל פִּי הַירוּשְׁלָמִי שַׁבַּת פַּב ע"ב.

תּרַנְגְלַת. בְּהֵמָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹךְ הַבוֹר - עוֹשֵׂין לָהּ פְּרוֹנְסָה בַּמְקוֹמָהּ, בְּשִׁבְלֵי שְׂלָא תַּמּוּת.

ה. אֵין מְפַנֵּין אֶת הָאוֹצֵר בַּתְּחִלָּה בַּשַּׁבָּת. אֲבָל עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל, כְּדִי שִׁיְהָא נִכְנַס וְיוֹצֵא.

ו. חָצַר גְּדוּלָה שֶׁיֵּרֵד בָּהּ גִּשְׁמִים, וְהִיָּה בָּהּ בֵּית אֲבָל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתָּה, מְבִיא תְּבִין בְּקַפָּה וּמְרַדֵּד, וּבִלְבָד שְׂלָא יֵרֵד בִּידוֹ וּבְקַפָּה כְּדָרְךְ שְׁעוֹשָׂה בַּחוּל. נְסָרִים שֶׁל בֵּית אוֹמֵן - אָף עַל פִּי מִשׁוּפֵין וְאָף עַל פִּי שְׁמַתְקִינֵין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ז. חֻבְלִים שֶׁל טַבְּחִין, וְטוּמוֹס שֶׁל שְׁטוֹרוֹת, וְעוֹרוֹת שְׁאִינֵן עֲבוּדִין, אִם הִתְקִינֵן בְּעַל הַבַּיִת - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לֹא - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עוֹרוֹת עֲבוּדִין וְשְׁאִינֵן עֲבוּדִין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אֲבָל גְּזֵי צֶמֶר, וְאֲנִיצֵי פֶשֶׁתָן, וְלִשְׁנוֹת שֶׁל אֲרָגְמָן, וּמוֹכִין - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ח. מְטַלְטְלִין אֶת הַחֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת, וּמְטַלְטְלִין מְעַשֵּׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, אֲבָל לֹא בַּגְּבוּלִין. מְעַלִּין אֶת הַמְדַמְעַע בְּאֶחָד וּמֵאַה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: נוֹתֵן עֵינָיו בְּאֶחָד מֵהֵן וְאוֹכֵל אֶת הַשָּׂאָר.

ט. שְׁבָרֵי עֲרֵבָה - לְכַסוֹת בֵּהֶן אֶת פִּי הַחֻבְיּוֹת. שְׁבָרֵי זְכוּכִית - לְכַסוֹת בֵּהֶן אֶת פִּי הַפֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבָד שִׁיְהִי עוֹשֵׂין מַעִין מְלֹאכְתָן. שְׁבָרֵי עֲרֵבָה - לְצַק בְּתוֹכָן מְקַפָּה, שְׁבָרֵי זְכוּכִית - לְצַק לְתוֹכָן שְׁמֵן לְתִינוּק. חֻבִּית שֶׁנִּתְגַּלָּה, וְאַבְטִיחַ שֶׁנִּקָּר - נוֹטְלֵן וּמַנְיָחֵן בַּמְקוֹם הַמְצַנֵּעַ.

י. מְטַלְטְלִין אֶת הַחֻצֵב, מְפַנֵּי שֶׁהוּא מֵאֲכָל צְבִיִּים. וְאֶת הַחֹרְדֵל, מְפַנֵּי שֶׁהוּא מֵאֲכָל יוֹנִים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְטַלְטְלִין שְׁבָרֵי זְכוּכִית מְפַנֵּי שֶׁהוּא מֵאֲכָל נְעֻמִּיּוֹת. רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר: אִם כֵּן, יִטְלְטְלוּ חֻבְלֵי יְמוּרוֹת, מְפַנֵּי שֶׁהוּא מֵאֲכָל פִּילִין? זֶה הַכֵּל: כָּל שֶׁהוּא מִן הַמוֹכֵן - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְכָל שְׁאִינּוּ מִן הַמוֹכֵן - אֵין מְטַלְטְלִין

אוֹתָן. מִים שֶׁנִּתְגַּלוּ - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, מְפַנֵּי שֶׁהֵן רְאוּיִן לְבִהְמָה - דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: כָּל עֲצָמָן אֲסוּר לְקַיְמָן מְפַנֵּי סִכְנַת נַפְשׁוֹת.

יא. חֻבְלֵי קֶשׁ וְחֻבְלֵי עֲצִים וְחֻבְלֵי יִרְדִּין, אִם הִתְקִינֵן לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם לֹא - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם נִטְלִין בְּאַחַת יָד - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לֹא - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

יב. חֻבְלֵי אֲזוּב, הַסָּאָה, וְהַקּוֹרְנִית - שֶׁהַכְּנִסָּן לְעֲצִים - אֵין אוֹכֵל מֵהֵן בַּשַּׁבָּת. לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מֵהֵן. קוּטֵם וְאוֹכֵל, וּבִלְבָד שְׂלָא יִקְטֵם בְּכִלֵּי מוּלָל וְאוֹכֵל - וּבִלְבָד שְׂלָא יִמְלוּל בְּכִלֵּי הַרְבָּה - דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מוּלָל בְּרֵאשֵׁי אֲצָבְעוֹתָיו וְאוֹכֵל, וּבִלְבָד שְׂלָא יִמְלוּל בְּיָדָיו הַרְבָּה כְּדָרְךְ שְׁעוֹשָׂה בַּחוּל. וְכֵן בַּחֲמִיתָה¹¹, וְכֵן בַּפְּגִים¹², וְכֵן בַּשָּׂרֵי כָל הַתְּבַלִּין.

יג. שְׁחָלִים שֶׁטְרַפְּן מְעַרְבַּ שַׁבָּת - נוֹתֵן לְתוֹכָן חֶמֶץ וְשֶׁמֶן. וְאֵין טוֹרְפָן אֲלֵא מְעַרְב, וּמִמְשִׁיךְ אֶת הַחֲמִיתָה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָן. חֹרְדֵל שֶׁשָּׁחַקוּ מְעַרְבַּ שַׁבָּת - מְבִיא דָבֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרְף אֲלֵא מְעַרְב. שׁוּם שְׁרֶסְקוּ מְעַרְבַּ שַׁבָּת - מְבִיא גְּרִיסִין וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרְף אֲלֵא מְעַרְב. אֵין כּוֹתְשִׁין אֶת הַמֶּלַח בְּמִדוּף שֶׁל עֵץ, אֲבָל מְרַסְקֵן הוּא בִּיד שֶׁל סִכִּין וּבַעֲץ הַפְּרוּר וְאִינוּ חוֹשֵׂשׁ. אֵין מְרַסְקִין דְּבִלָּה וְגִירוּרוֹת וְחֹרְבִין לְפָנֵי זְקָנִים בַּשַּׁבָּת. אֲבָל מְרַסֵּק הוּא בִּיד שֶׁל סִכִּין וּבַעֲץ הַפְּרוּר, וְאֵין חוֹשֵׂשׁ.

יד. הַמוּלָל מְלִילוֹת מְעַרְבַּ שַׁבָּת - מְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל, אֲבָל לֹא בַּקְּנוֹן וְלֹא בַּתְּמַחוּי. הַמוּלָל מְלִילוֹת מְעַרְבַּ יוֹם-טוֹב - מְנַפֵּחַ בַּקְּנוֹן וּבַתְּמַחוּי, אֲבָל לֹא בַּטְּבֵּלָא וְלֹא בַּנְּפֵה, וְלֹא בַּכְּבָּהּ, כְּדָרְךְ שְׁעוֹשָׂה בַּחוּל. רַבִּי דוּסְתַאי בֶּן רַבִּי יְנָאי אָמַר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מוּלְלִין אֶת הַמְּלוּל וּמְצִיעִין אֶת

¹² הַגְּרָא "גְּרָם: בַּפְּגִים.

¹¹ בַּגְּמָרָא: אֲמִיתָה; וְהוּא שֵׁם שֶׁל צֶמַח בּוֹשְׂמִי.

המוצֵעַ, וְאוֹפִין אֶת הָאָפוּי, וּמִבְשָׁלִים אֶת הַמִּבְשָׁל.

מִסְכַּת שֶׁבַת פְּרָק שֵׁשֶׁה עָשָׂר

א. אִין עוֹקְרִין בְּהֵמָה תְּיָה וְעוֹף מִרְשוּת הַיַּחֲדִי, וְאִין צְרִיף לומר מִרְשוּת הַרְבִּים. אֲבָל דּוֹחִין בְּהֵן עַד שֵׁיכְנִסוּ כְּלָן. כּוֹפִין אֶת הַסֵּל בְּפָנֵי הָאֶפְרוּחִים שֵׁיעֲלוּ וְשִׁירְדוּ עֲלֵיהָ, וְאָסוּר לְטַלְטֵלוּ.

ב. כִּיִּצַד מִסִּיעֵין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם-טוֹב? נוֹפְחִין בְּחוּטְמוֹ, וְנוֹתְנִין דָּד לְתוֹף פִּיּו, וְאוֹחוּ בּוֹלֵד שְׁלֵא יְפוּל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מִרְחֲמִין הֵינּוּ עַל בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּיוֹם-טוֹב. קוֹשְׁרִין אֶת הַטְּבוּר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: נוֹהֲגִין הֵינּוּ, אֶף חוֹתְכִין. טוֹמְנִין אֶת הַשְּׁלִיא כְּדִי שְׁלֵא יוֹצֵן הוֹלֵד, כְּגוֹן בְּסִפְלָה שֶׁל שֶׁמֶן וּבִכְסוּת, וּבִקְפָה שֶׁל תַּבָּן, וּמֵהַלְקָטִין לְמִילָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם לֹא הַלְקִיט - חֵיב מִיתָה. וְכוּרֵף עֲלֵיהָ חוּטֵי צֶמֶר וְחוּטֵי פֶשֶׁתָן, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִקְשֶׁר. וּמְזוֹלֵף עֲלֵיהָ אֶת הַחֲמִין. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֵדָם מְזוֹלֵף אֶת הַחֲמִין עַל גְּבֵי מִכְתּוֹ.

ג. כָּל זְמַן שְׁעוֹסֵק בְּמִילָה - חוֹזֵר אֶף עַל צִיצִין שְׂאִין מְעַכְבִּין אֶת הַמִּילָה, פֶּרֶשׁ, אִין חוֹזֵר אֲלֵא עַל צִיצִין הַמְעַכְבִּין בְּלִבָּד.

ד. בֶּן שִׁבְעָה - דּוֹחִין עֲלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת. בֶּן שְׁמֹנֶה - אִין דּוֹחִין עֲלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת. סֶפֶק בֶּן שִׁבְעָה, סֶפֶק בֶּן שְׁמֹנֶה - אִין דּוֹחִין עֲלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת. בֶּן שְׁמֹנֶה - הָרִי הוּא כְּאָבֹן, וְאִין מְטַלְטֵלִין אוֹתוֹ. אֲבָל אִמוּ שׁוֹחֶה עֲלָיו וּמְנִיקְתּוֹ. אִין גּוֹדֵר טְמֵאָה מִן הַמֵּת, לֹא בְּאֵדָם וְלֹא בְּכַלִּים. אִין מְטַמֵּא לֹא בְּזִיבָה וְלֹא בְּצִרְעַת, אִין זוֹקֵק לִיבּוּם וְאִינוּ פּוֹטֵר מִן הַיּבּוּם. וְאִינוּ מְאָכִיל בְּתוֹרֵמָה, וְאִין פּוֹסֵל מְתוֹרֵמָה, וְאִינוּ נוֹחֵל וְאִינוּ מְנַחֵל. פֶּרֶשׁ מִמֶּנּוּ אֶבֶר - הָרִי הוּא כְּאָבֵר מִן הַחִי. וּבִשֶׁר - הָרִי הוּא כְּבִשֶׁר מִן הַחִי. זֶה הַכֹּל: כָּל זְמַן שֶׁהוּא חִי - אִינוּ לֹא פָחִי וְלֹא כְּמֵת. מֵת - הָרִי הוּא כְּמֵת לְכָל דְּבַר. וְאִיזְהוּ בֶּן שְׁמֹנֶה? כָּל שְׁלֵא כָּלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו. רַבִּי אֹמֵר: סִימְנִיו

נִכְרִין בוּ, צְפָרְנָיו וְשִׁעְרוֹ שְׁלֵא גָמְרוּ. וְכִדְרָף שְׁבֵן שְׁמֹנֶה בְּאֵדָם נֶפֶל, כִּף בֶּן שְׁמֹנֶה בְּהֵמָה גִּסָּה נֶפֶל. וְכֵן אֲרַבְעָה בְּדִקְהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל שְׁשָׁה שְׁלִשִׁים יוֹם בְּאֵדָם - אִינוּ נֶפֶל, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר יח, טז): "וּפְדוּנוּ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה". וְכָל שְׁשָׁה שְׁמֹנֶה יָמִים בְּבְהֵמָה - אִינוּ נֶפֶל, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא כב, כז): "וַיְמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה" וְגו'.

ה. נִסַּת לְרֵאשׁוֹן וּמֵת, לְשֵׁנִי וּמֵת, לְשִׁלְשִׁי - לֹא תִנְשָׂא; דְּבַרֵּי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: לְשִׁלְשִׁי תִנְשָׂא, לְרַבִּיעִי לֹא תִנְשָׂא. הֵיטָה יוֹלְדֵת זְכָרִים וְהֵן נְמוּלִים וּמֵתִים. מְלָה רֵאשׁוֹן וּמֵת, שְׁנִי וּמֵת, שְׁלִישִׁי לֹא תִמּוֹל; דְּבַרֵּי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: שְׁלִישִׁי תִמּוֹל, רַבִּיעִי לֹא תִמּוֹל. מְעַשֶׂה בְּאַרְבַּע אַחִיוֹת בְּצִפּוּרֵי, שְׁמֵלָה רֵאשׁוֹנָה וּמֵת, שְׁנִיָּה וּמֵת, שְׁלִישִׁית וּמֵת, וּבְכֹא מְעַשֶׂה לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר, רַבִּיעִית לֹא תִמּוֹל. אָמַר רַבִּי נֵתָן: כְּשֶׁהֵייתִי בְּמִדְיָנָה שֶׁל קְפוּטְקֵיָא - הֵיטָה שָׁם אִשָּׁה אַחַת שֶׁהֵיטָה יוֹלְדֵת זְכָרִים וְהֵן נְמוּלִין וּמֵתִים. מְלָה רֵאשׁוֹן וּמֵת, שְׁנִי וּמֵת, שְׁלִישִׁי הֵבִיאָתוֹ לְפָנֵי, רֵאִיתִיו שֶׁהִיָּה יְרוּק. נִסַּתְכִּלְתִּי בוּ וְלֹא מְצֵאתִי בוּ דָם בְּרִית. אָמְרוּ לִי: מַה אָנּוּ לְמוֹלוּ? אָמַרְתִּי לָהֶם: הִמְתִּינוּ לוֹ עַד שֵׁיכְנִס בּוּ דָם. הִמְתִּינוּ לוֹ וּמְלוּהוּ, וְחִיָּה. וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ נֵתָן הַבְּכֻלִי עַל שְׁמִי.

ו. הַמְשׁוּף - צְרִיף שֵׁימּוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מְשׁוּף לֹא יְמוּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְסַכֵּן. אָמְרוּ לוֹ: הֲרַבָּה מְלוּ בִימֵי בֶּן כּוֹזִיבָא, וְהָיוּ לָהֶם בְּנִים וְלֹא מֵתוּ, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יז, יג): "הַמּוֹל יְמוּל" - "אֶפְלוּ מֵאַה פְּעָמִים". וְאֹמֵר (שָׁם יז, יד): "אֶת בְּרִיתִי הִפְרוּ" - לְרַבּוֹת אֶת הַמְשׁוּף.

ז. מִי שְׁנוּלַד מְהוּל, וְגַר שְׁנִתְגַּיר מְהוּל, וְתִינוּק שֶׁעָבַר זְמָנוּ, וְשֶׁאֵר כָּל הַנְּמוּלִין - אִין מְלִין אוֹתָן אֲלֵא בְּיוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: בְּזִמְנֹו אִין מְלִין אוֹתוֹ אֲלֵא בְּיוֹם. עָבַר זְמָנוּ - מְלִין אוֹתוֹ בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִם הָיָה מְסַרְבֵּל בְּבִשֶׁר - רוֹאִין אוֹתוֹ בְּשַׁעַה

שְׁמַתְקֶשָׁה, אִם נִרְאָה עָרַל - מְלִין אוֹתוֹ, וְאִם לֹא - אֵין מְלִין אוֹתוֹ.

ח. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִנֵּין לְמִילָה שֶׁהִיא בְּמָקוֹם פְּרִי? שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא יֵט, כג): "וְעַרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת פְּרִיו"; וְאוֹמַר (בְּרֵאשִׁית יז, יד): "וְעָרַל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יְמוֹל אֶת בְּשָׂר עָרְלָתוֹ" - מִמָּקוֹם שֶׁהוֹלֵד נִכָּר אִם זָכָר אִם נְקֵבָה, מִשֵּׁם מְלִין אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל מִי שֶׁנּוֹלַד מֵהוֹל - שְׁצָרִיף לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עָרְלָה כְּבוֹשָׁה, עַל מֵה נִחְלַקוּ? עַל גַּר שֶׁנִּתְגַּדֵּר כִּשְׁהוּא מֵהוֹל, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: צָרִיף לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית; וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיף.

ט. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלַקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל אַחַר שְׁבִית וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ - שֶׁהוּא חֵיב, עַל מֵה נִחְלַקוּ? עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל בְּעָרֵב שְׁבִית וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחִיב חֲטָאֵת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵי אַתָּה מוֹדֵה בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל אַחַר שְׁבִית וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ שֶׁהוּא חֵיב, שֶׁהַחֲלִיף אֶת זְמַנּוֹ? ! אֵף מִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל בְּעָרֵב שְׁבִית וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ יֵהָא חֵיב שְׁכֵן הַחֲלִיף אֶת זְמַנּוֹ! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אֲמַרְתָּ בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל אַחַר שְׁבִית וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ שֶׁהוּא חֵיב, שְׂאִינוּ בְּקוּם מוֹל', תֹּאמַר בְּמִי שֶׁהָיָה לוֹ לְמוֹל עָרֵב שְׁבִית, וּמְלוֹ בְּשִׁבְתָּ, יֵהָא חֵיב, שְׁכֵן בְּקוּם מוֹל'? ! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: נוֹתֵר יוֹכִיחַ! שְׁמַאֲמַשׁ בְּקוּם אֲכוֹל', וְאִם אֲכֹלוּ לְמַחֵר - הָרִי זֶה חֵיב! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אֲמַרְתִּי בְּנוֹתֵר שְׁכֵן אִינוּ בְּקוּם אֲכֹלוּ בּוֹ בְּיוֹם, תֹּאמַר בְּמִילָה, שְׁכָל יוֹם בְּקוּם מוֹל'?

י. מִפְּקַחִין עַל סֶפֶק נִפְשׁוֹת בְּשִׁבְתָּ, וְהַזְרִיזוּ - הָרִי זֶה מְשַׁבַּח! וְאֵין צָרִיף לְטוֹל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין. כִּיצַד? נִפְל לִיִם וְאֵין יְכוֹל לְעַלּוֹת, טְבֵעָה סְפִינָתוֹ בֵּיִם וְאִינָהּ יְכוֹלָה לְעַלּוֹת - יוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ מִשֵּׁם, וְאֵין צָרִיף לְטוֹל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין. נִפְל לְבוֹר וְאֵין יְכוֹל לְעַלּוֹת - עוֹקְרִין לוֹ חוֹלִיא וְיוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ

מִשֵּׁם, וְאֵין צָרִיף לְטוֹל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין. תִּינוּק שְׁנִכְנַס לְבֵית וְאֵין יְכוֹל לְצַאת - שׁוֹבְרִין דְּלָתוֹת הַבַּיִת, וְאֵפִילוּ הֵינּוּ שֶׁל אָבִין, וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִשֵּׁם, וְאֵין צָרִיף לְטוֹל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין. מְכַבֵּין וּמְפַסְּקִין לְדַלְקָה בְּשִׁבְתָּ. וְהַזְרִיזוּ - הָרִי זֶה מְשַׁבַּח, וְאֵין צָרִיף לְטוֹל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין.

יא. מִי שֶׁנִּשְׁכַּח נֶחֱשׁ - קוֹרִין לוֹ רּוֹפֵא מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְשׁוֹחֲטִין לוֹ תְּרַנְגְּלָת, וְגוֹזְזִין לוֹ כַּרְשִׁינִין. אוֹכַל וְאִינוּ צָרִיף לְעַשֵּׂר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: צָרִיף לְעַשֵּׂר.

יב. מִחֲמִין חֲמִין לְחוּלָה בְּשִׁבְתָּ, בֵּין לְהַשְׁקוּתוֹ וּבֵין לְרַפְּאוּתוֹ, וְאֵין אוֹמְרִין: 'הַמְתִּינוּ לוֹ שְׁמָא יִחְיֶה', אֲלֵא סִפְקוֹ דּוֹחָה שְׁבִית, וְלֹא סִפְק שְׁבִית זוֹ, אֲלֵא סִפְק שְׁבִית אַחֲרָת. וְאֵין אוֹמְרִים שִׁיעֲשׂוּ דְבָרִים בְּנִכְרִים וּבְקַטְנִים, אֲלֵא בְּגְדוּלִים שְׁבִישְׂרָאֵל. אֵין אוֹמְרִים: 'עֲשׂוּ דְבָרִים הֵלְלוּ עַל פִּי נְשִׁים, עַל פִּי נְכָרִים'; אֲלֵא מְצַטְרַפִּין דַּעַת יִשְׂרָאֵל עִמָּהּ.

יג. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִנֵּין לְפַקּוּחַ נִפְשׁ שְׁדוּחָה שְׁבִית? שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת לא, יג): "אֶת שְׁבִיתִי תִשְׁמְרוּ"; יְכוֹל בְּמִילָה וְעִבּוּדָה וּפְקוּחַ נִפְשׁ? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: 'אֲדָ' - חֶלֶק; פְּעָמִים שְׂאִתָּה שׁוֹבֵת, פְּעָמִים שְׂאִי אַתָּה שׁוֹבֵת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: מִילָה דּוֹחִין אֶת עֲלִיָּהּ הַשְּׁבִית. מִפְּנֵי מֵה? מִפְּנֵי שְׁחִיבִין עֲלֶיהָ כָּרַת לְאַחַר זְמַן! וְהָרִי דְבָרִים קַל וְחֹמֵר, וּמֵה אִם עַל אֲבָר אַחַד מִמֶּנּוּ - דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבִית, דִּין הוּא שִׁידְחָה הַשְּׁבִית עַל כָּלוּ. אָמְרוּ לוֹ: מִמָּקוֹם שְׁבָאָתָּ, מֵה לְהֵלֵן וְדַאי וְלֹא סִפְק, אֵף כָּאֵן וְדַאי וְלֹא סִפְק. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: וְכִי בְּמֵה הַחֲמִירָה תּוֹרָה, בְּעִבּוּדָה אוּ בְּשִׁבְתָּ? הַחֲמִירָה בְּעִבּוּדָה יֵתֵר מִשְׁבִּיתָּ, שֶׁהַעֲבֹדָה דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבִית וְאֵין שְׁבִית דּוֹחָה אוֹתָהּ. וְהָרִי דְבָרִים קַל וְחֹמֵר, וּמֵה עִבּוּדָה שְׁדוּחָה אֶת הַשְּׁבִית - סִפְק נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אוֹתָהּ, שְׁבִית שְׁעִבּוּדָה דּוֹחָה אוֹתָהּ - אִינוּ דִּין שְׁסִפְק נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אוֹתָהּ? הֵא לְמַדְתָּ, שְׁסִפְק נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבִית.

יִנְעֻנְעוּ בְיָדוֹ בַשֶּׁבֶת. מִכְבֵּשׁ שֶׁל בְּעֵלֵי בָתִּים שֶׁהִתִּירוּ לִהְיוֹת נוֹטֵל הַיָּמֵנוּ אֶת הַכְּלִים - נוֹטֵל אֶת הַמַּקְל וְאֶת הַלְוֹחִים וּמְחִזְזִין לַשָּׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּלִים. כָּל שֵׁישׁ בּוֹ דְּבָרִים הַנּוֹטְלִין וְדְבָרִים שְׂאִין נּוֹטְלִין - נוֹטְלוֹ וְנוֹטְלִין הַיָּמֵנוּ, וּמְחִזְרוֹ לַמַּקּוֹמוֹ.

ד. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מַגְבִּיהֵיִן מֵעַל הַשְּׁלַחֵן עֲצָמוֹת וְקִלְפִּין. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: מְסַלֵּק אֶת הַטְּבֵּלָא כְּלָה וּמַנְעֶרְהָ. זְכָרִיָּה בֶּן אֲבָקִילוֹס לֹא הָיָה נוֹהֵג, לֹא כְּדַבְרֵי בֵּית שְׂמַאי, וְלֹא כְּדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל, אֲלָא נוֹטֵל וּמְשַׁלֵּךְ לְאַחַר הַמַּטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲנוּתָנוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי זְכָרִיָּה בֶּן אֲבָקִילוֹס שְׂרָפָה אֶת הַהֵיכָל.

ה. מְקַנְחִין בְּזוֹנֵב הַסּוֹס, וּבְזוֹנֵב הַפָּרָה, וּבְזוֹנֵב שׁוֹעֵל, וּבְמַפְּהָ שֶׁל קוֹצִין, וּבְשַׁעַר שֶׁל שׁוֹעֵל, וּבַלְבָּד שֶׁלֹּא יִקְנַח בְּיָדוֹ וּבְמַפְּהָ כְּדָרֵךְ שְׁעוֹשָׂה בַחֹל.

ו. פְּרוֹת שֶׁנִּתְפָּזְרוּ - מִלֶּקֶט אַחַד אַחַד וְאוֹכֵל. נִתְעָרְבוּ לוֹ פְּרוֹת כְּפְרוֹת - בּוֹרֵר וְאוֹכֵל בּוֹרֵר וּמְנִיחַ עַל הַשְּׁלַחֵן; בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּךְ לְפָנָי כְּהֵמָתוֹ. בְּדֵק אֵלוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְאֵלוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ, אוֹ שֶׁלֶקֶט מֵתוֹכָן עֶפֶר וְצִוּרוֹת - הֲרִי זֶה חֵיֵב.

ז. פְּגָה שֶׁטְּמֵנָה בַּחֶבֶן, וְכֵן חֲרָרָה שֶׁטְּמֵנָה בְּגִחְלִים, אִם מְגַלָּה מִקְצָתָהּ - נוֹטֵל. וְאִם לֹא - אֵינּוּ נוֹטֵל. אֲלֶעָזֶר בֶּן תְּדַאי אוֹמַר: תּוֹחֵבֵן בַּשְּׂפוֹד אוֹ בַסִּכּוּן וְנוֹטְלֵן בַּשֶּׁבֶת.

ח. אֵין מְטְבִילִין אֶת הַכְּלִי עַל גְּבֵי מִימֵי לְטַהְרוֹ בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין מְשִׁיקִין אֶת הַמַּיִם בְּכָלִי אֲבָן לְטַהֵרֵן בַּשֶּׁבֶת - דְּבָרֵי רַבִּי וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטְבִילִין אֶת הַמַּיִם בְּיוֹם-טוֹב, וּמְשִׁיקִין אֶת הַמַּיִם בְּכָלִי אֲבָן לְטַהֵרֵן, אֲבָל לֹא לְהַטְּבִילֵן. כְּלִים שֶׁנִּשְׁטְמְאוּ בְּאֵב הַטְּמֵאָה - אֵין מְטְבִילִין אוֹתָן בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר בַּשֶּׁבֶת. אֲבָל מְמַלֵּא הוּא כּוֹס אוֹ דֵּלִי אוֹ קִתּוֹן לְשִׁתּוֹ, וּמְחַשֵּׁב עֲלֵיהֶן וּמְטְבִילֵן, טוֹבֵל כְּדָרוֹכוֹ מִטְּמֵאָה חֲמוּרָה, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר מִטְּמֵאָה קְלָה.

יד. רַבִּי אַחָא אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: הֲרִי הוּא אוֹמַר (שְׁמוֹת כב, א): "אִם בְּמַחְתָּרַת יִמְצָא הַגֵּנֵב" וְגו', בְּעַל הַבַּיִת מֵהוּ? וְדַאי אוֹ סָפֵק? הוּי אוֹמַר: סָפֵק. אִם הוֹרְגִין נֶפֶשׁ לְהַחְיֹת נֶפֶשׁ בְּסָפֵק, דִּין הוּא שִׁיְדַחוּ אֶת הַשֶּׁבֶת לְהַחְיֹת נֶפֶשׁ בְּסָפֵק, הֵא לֹא נִתְּנָה מִצְוַת לְיִשְׂרָאֵל אֲלָא לְחַיּוֹת בְּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יח, ה): "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחִי בָהֶם" - וְחִי בְּהֵן וְלֹא שְׂמִימוֹת בְּהֵן; אֵין לָךְ דְּבָר עוֹמֵד בְּפָנָי פְּקוּחַ נֶפֶשׁ, חוּץ מֵעֲבוּדָה זְרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? שֶׁלֹּא בַשֶּׁעַת הַגְּזוּרָה, אֲבָל בַּשֶּׁעַת הַגְּזוּרָה, אֲפִילוֹ מִצְוָה קְלָה שֶׁבְּקָלוֹת - אָדָם נוֹתֵן נֶפְשׁוֹ עֲלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כב, לב): "וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם". וְאוֹמַר (מְשָׁלִי טז, ד): "כָּל פֶּעַל ה' לַמַּעֲנֶהוּ".

מְסַכַּת שֶׁבֶת פְּרָק שְׁבַעָה עֶשֶׂר

א. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימְתִי אָמְרוּ נִוּתִין לְתַלוּיָהּ בְּיוֹם-טוֹב? בְּזִמְן שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכָהּ מְעָרֵב יוֹם-טוֹב. לֹא נִתֵּן לְתוֹכָהּ מְעָרֵב יוֹם-טוֹב - לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ בְּיוֹם-טוֹב. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: טוֹרֵף אָדָם חֲבִית יִיגַה בַּשְּׂמֵרִיָּה, וְנוֹתֵן לְתַלוּיָהּ בְּיוֹם-טוֹב. מְסַנְיִין אֶת הַבִּיצָה בְּסוּדְרִין וּבְכַפִּיפָה מְצִרִית. נוֹטֵל בְּכַבְרָה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאֵבּוֹס. רַבִּי אֲלִיעָזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: מְעָרִין לְכַבְרָה בַּשֶּׁבֶת.

ב. אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחֲלָתִית בַּשֶּׁבֶת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: בְּצוֹנֵן - מִתָּר, בַּחֲמִין - אֶסּוּר. אֵין מְזוֹלְחִין אֶת הַבַּיִת בְּכָל מִינֵי זְלָחִין, אֲבָל מְמַלֵּא חֲבִית מַיִם, וְשׁוֹפֵף וְשׁוֹנֶה, וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ. גּוֹרְפִין מִלְּפָנָי הַפֶּטֶם וּמְסַלְקִין לְצַדִּדִּין מִפְּנֵי הָרַעִי - דְּבָרֵי רַבִּי דוּסָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּאֵן וְכָאֵן מְסַלְקִין לְצַדִּדִּין.

ג. הִקָּשׁ שִׁישׁן עֲלָיו מְעָרֵב שֶׁבֶת - מְנַעֲנְעוּ בַּשֶּׁבֶת. לֹא יִשֵּׁן עֲלָיו מְעָרֵב שֶׁבֶת - לֹא

ט. קורע אדם את העור שעל פי החבית של יין ושל מוריס, ובלבד שלא יתכן לעשות זנוק. אין פותחין לפסין סתומות. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

י. אין סכין את הכלים בשביל לפותן. אם לנאותן להשתמש בהן - מתר. לא יתן אדם שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה, לפי שאין סכין, ואין נופחין, ואין מדיחין את הקרקע ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

יא. הרוחץ במערה ובמי טבריא, ונסתפג אפלו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו. וכן עשרה בני אדם במדה הזאת, ואם צריך להם - ממתין להם עד שינגב ונוטלן ויבא לו. לא יתן אדם שמן על גבי ראשו וילך למרחץ, אכל סך כל גופו ומקנח כל גופו אבר אבר. מוליך אדם שמן הרבה באלונטיאות הרבה למרחץ, וסך כל גופו אבר אבר ומקנח כל גופו אבר אבר, ואינו חושש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טרקלין שהסיק מערב שבת מטיל ביום שבת, לא הסיקו מערב שבת, לא יטיל בה ביום השבת.

יב. אין מגרדין במגרדת ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: שאם היו ידיו מלכלכות בטיט ובצואה - מגרדין כדי שלא יטנפו את פליו.

יג. הרוחץ בחמי טבריא, לא יזלפו עליו אחרים, אכל מזלף הוא על ידי עצמו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף לא יזלף הוא על ידי עצמו, מפני שמרבה הכל ומכבה את הקרקע, אכל רוחץ כדרכו ועולה.

יד. רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין הורגין את המאכלת בשבת, ובית הלל מתירין. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין פוסקין צדקה לעניים בשבת בבית הכנסת, אפלו להשיא יתום ויתומה, ואין משדכין בין איש לאשתו, ואין מתפללין על החולה בשבת; ובית הלל מתירין.

טו. המפלה את פליו - הרי זה מולל וזורק, ובלבד שלא יהרג. אבא שאול אומר: נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול. לא יפלה אדם את פליו ברשות הרבים מפני הכבוד. רבי יהודה אומר: אף בחול אין עושין אפקטוין ברשות הרבים מפני הכבוד.

טז. לא ישטיח אדם את פליו ברשות הרבים לנגבן אפלו מן הזעה. אין רצים בשבת כדי להתעמל, אבל מטיל כדרכו אפלו כל היום בלוי, ואינו חושש. בהמה שאכלה פרות הרבה - מטילין אותה בחצר בשביל שלא תמות.

יז. אין מבקרין את המומין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. אם לבו ביום - מבקרין את המומין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

מִסְכַּת שַׁבַּת פֶּרֶק שְׁמוֹנֶה עָשָׂר

א. כתב המהלך תחת הצורות ותחת הדיוקנאות - אין מסתכלין בו. ולא עוד, אלא אף בחול אין מסתכלין בדיוקנאות, משום שגאמר (ויקרא יט, ד): "אל תפנו אל האלילים" וגו'. רבי יוסי הגלילי אומר: אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים על ידו שלשה ימים או אחר על ידו שלשה ימים, כדי שתצא עמו בדרך, מפני שמלאכי שלום מלוין אותו, שגאמר (תהלים צא, יא): "כי מלאכיו יצוה לך" וגו'. ואם ראית רשע שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים עליו שלשה ימים או אחר עליו שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו לדרך, מפני שמלאכי שטן מלוין אותו, שגאמר (תהלים קט, ו): "הפקד עליו רשע" וגו'.

ב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: השושבינין וכל בני חפה מפסיין על מנותיהן, שאם הותירו - מחזירין לשדה. מפסי אדם את אורחיו ואורחיו מפסיין זה עם זה, כדי שיטול חלקו תחלה, לא שיטול שלו ושל חברו. מונה אדם את אורחיו כמה בפנים

כמה בחוץ, וכמה מנות צריך שיחזקן להם - מן הכתב שעל גבי הכתל, אבל לא מן הטבלא, ולא מן הפנקס, כדרך שהוא עושה בחול.

ג. מחשב אדם יציאותיו כמה הוציא בתוך ביתו, וכמה הוציא לפועליו, וכמה הוציא לאורחיו, מן הכתל שהוא לשעבר, אבל לא מן הכתל שהוא לעתיד לבא. מוציא אדם ממה שיש לו בתוך ביתו ונותן לפני האורחיו, כגון אגוזים תמרים וקליות. רבי אלעזר אומר: או חסר או יתר.

ד. המכתבין שבפרכים - אין קורין בהן, אם היה דבר שהוא צריך מדינה - מתר. כל חשבונות שהוא צריך להן, בין שעברו ובין לעתיד לבא - אין מחשבין אותן בשבת. חשבונות שאין אלא מה בכך - מחשבין אותו בשבת.

ה. לא יטיל אדם על שפת של מדינה כדי שתחשף ויכנס וירחוק, ולא על התחום כדי שתחשף ויביא פרות, אבל מחשיף הוא לשמור ומביא פרות בידו ואינו חושש.

ו. לא יאמר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? רבי יהושע בן קרחה אומר: אומר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? אין מחשיכין על התחום להביא את הבהמה, אם היתה חוץ לתחום - קורא לה והיא באה.

ז. מחשיכין על התחום לפקח על עסקי פלה ועל עסקי מת. זה הכלל אמר אבא שאול: כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיף עליו. ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים, ואומר לו: 'אם לא מצאת במקום פלוני - הבא ממקום פלוני'; 'אם לא מצאת במקום פלוני - הבא ממקום פלוני'; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: ובלבד שלא יאמר לו סכום מקח.

ח. נכרי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת - לא יספוד בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מתר. עשו לו ארון וחרפו לו קבר - לא יקבר בו אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מתר.

ט. פרות שייצאו חוץ לתחום וחזרו בשוגג - יאכלו. במזיד - לא יאכלו. רבי נחמיה אומר: חזרו למקומן - יאכלו. למקום אחר - לא יאכלו. החזירן חרש שוטה וקטן, בין למקומן בין למקום אחר - הרי אלו יאכלו.

י. כלים ששבתו בעיר, וכן כלים של אחרים ששבתו בתוך העיר - הרי אלו כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח, מה שהביא נכרי מחוץ לתחום - לא יזיז ממקומן.

יא. נותנין כלי מיקרא¹³ וכלי מתכות על גבי כרסו של מת. ופוקקין לו את נקביו, ועליו אמר שלמה (קהלת יב, ו): "עד אשר לא ירתק" וגו'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הרוצה לאמץ את עיני המת בשבת - נופח יין בחוטמו ונותן שמן בשני ריסי עיניו, והן מתאמצין מאליהן. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת, ואפלו דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, שכל זמן שאדם חי - עוסק במצות, לפיכך מחללין עליו את השבת, מת - בטל מן המצות, לפיכך אין מחללין עליו את השבת. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי - אין משמירין אותו, לא מן החלדה ולא מן העכברים, שהפלב רואה אותו ובורח. ואפילו עוג מלך הבשן מת משמרים אותו מן החלדה ומן עכברים, שכל זמן שאדם חי מוראו מטל על הבריות, שנאמר (בראשית ט, ב): "ומוראכם וחתכם יהיה" וגו'. מת - בטל מוראו מן הבריות.

יב. מי שהחשיף בדרך - נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי - מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה - נוטל את הכלים הנטלים

¹³ כלים שמביאים קרירות, כגון כלי זכוכית.

מִסְכַּת עֲרוּבֵין פֶּרֶק ראשון

א. מְבוּי שְׁגוּבָה מְעַשְׂרִים אִמָּה יוֹתֵר מִפֶּתַחֲו שֶׁל הֵיכַל - יִמְעַט, כִּיצַד עוֹשֶׂה? מֵנִיחַ קוֹרֵה מִשְׁפַּת עֲשָׂרִים וּלְמַטָּה. וְהִרְחִב מְעַשֵּׂר אֲמוֹת מִפֶּתַחֲו שֶׁל הֵיכַל - הֲרִי זֶה צָרִיף לְמַעַט. כִּיצַד מְמַעְטוּ? עוֹשֶׂה לוֹ פֶּס וּמִמְעַטוּ עַד עֲשָׂרִים אִמָּה. מְבוּי שִׁישׁ לוֹ צוֹרֵת הַפֶּתַח, אָף עַל פִּי שֶׁרְחֵב מְעַשֵּׂר אֲמוֹת - הֲרִי זֶה אֵין צָרִיף לְמַעַט.

ב. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הִכְשֵׁר מְבוּי בִּלְחַיִּים. מְעַשֶּׂה בְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר שֶׁהֵלֵךְ אֶצֶל רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּרִדְיָה לְאוּבְלִין, וּמָצָא שִׁיּוֹשֵׁב בְּמְבוּי שְׂאִין לוֹ אֵלָא לַחֵי אֶחָד. אָמַר לוֹ: בְּנִי! עֲשֵׂה לַחֵי אֶחָר. אָמַר לוֹ: וְכִי לֹסוּתְמוּ אֲנִי צָרִיף? אָמַר לוֹ: יִסְתַּם, וּמָה רְאִיָּה לְשַׁבַּת בְּכַךְ?

ג. אָמַר רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל מְבוּי שֶׁהוּא פְּחוֹת מְעַשֵּׂר אֲמוֹת, שְׂאִינוּ צָרִיף כְּלוּם. עַל מָה נִחְלַקוּ? עַל רֵחֵב מְאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַשֵּׂר אֲמוֹת, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לַחֵי וְקוֹרֵה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לַחֵי אוֹ קוֹרֵה. קוֹרֵה הַיּוֹצֵאת מִכְתָּל זֶה וְאֵינָהּ נוֹגַעַת בְּכִתְלָהּ זֶה. וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת, אֶחָת יּוֹצֵאת מִכְתָּל זֶה וְאֶחָת יּוֹצֵאת מִכְתָּל זֶה, וְאֵינֶן נוֹגְעוֹת זוֹ בְּזוֹ, פְּחוֹת מְשֻׁלוּשָׁה - אֵין צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת, שְׁלֹשָׁה - צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: פְּחוֹת מְאַרְבָּעָה אֵין צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת. אַרְבָּעָה צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת. וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת הַמְתְּאִימוֹת, לֹא בְּזוֹ כְּדִי לְקַבֵּל אֲרִיחַ וְלֹא בְּזוֹ כְּדִי לְקַבֵּל אֲרִיחַ, אִם מְקַבְּלוֹת אֲרִיחַ לְרַחְבּוֹ טַפַּח - אֵין צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת. וְאִם לֹא - צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת, וְאִם לֹא - צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מְקַבְּלוֹת אֲרִיחַ לְאֶרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה - אֵין צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת, וְאִם לֹא - צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרֵה אַחֲרָת.

בְּשַׁבַּת. וְשְׂאִינָם נְטֻלִין, מֵתִיר אֶת הַחֻבְלִים וְהַשָּׂקִים נוֹפְלִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הִיָּה עָלָיו שְׁלִיף¹⁴ מְלֵא - נִכְנַס תַּחְתָּיו וּמִפְּרָקוֹ. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּנִכְרֵי הַמְּכִירוֹ, אֲבָל בְּנִכְרֵי שְׂאִין מְכִירוֹ - מֵהֵלֵךְ אַחֲרָיו עַד שִׁמְגִיעַ לְבֵיתוֹ.

יג. אֵיזוֹ הַמְּרָאָה? כָּל שִׁמְרִבְצוֹ וְעוֹקֵם אֵת צְנֹארוֹ וְנוֹתֵן מִים וְכָרְשִׁינִין כְּאֶחָד. אֵיזְהוּ הוּא הַלְעֻטָּה? כָּל שִׁמְאִכִּילָה מְעַמֵּד, וְנוֹתֵן מִים בְּפָנָי עֲצֻמֵן וְכָרְשִׁינִין בְּפָנָי עֲצֻמֵן. מֵהֵלֵקְטִין אֲוִיזִין וְתַרְגוּמֵלִין וְיוֹנֵי הַרְדְּסִיאוֹת, נוֹתְנִין לְפָנֵיהֶן מִים, וְאֵין צָרִיף לֹאמֵר שֶׁמֵּהֵלֵקְטִין. אֵין מֵהֵלֵקְטִין לְיוֹנֵי שׁוֹבֵךְ וְלְיוֹנֵי עֲלִיָּה. וְלְצַפְרִין שֶׁקָּנְנוּ בְּטַפִּיחַ וּבְכִימָה. וְאֵין נוֹתְנִין לְפָנֵיהֶן מִים. וְאֵין צָרִיף לֹאמֵר שְׂאִין מֵהֵלֵקְטִין.

יד. נִדְרֵי שַׁבַּת - מְפִירִין אוֹתָן בְּשַׁבַּת. מְפִינֵי מָה אָמְרוּ נִדְרֵי שַׁבַּת מְפִירִין אוֹתָן בְּשַׁבַּת? שְׂאֵם חֲשֵׁכָה וְלֹא הִפֵּר - אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפֵּר.

טו. הַמְשַׁמֵּר וְרָעִים מְפִינֵי עוֹפוֹת, וּמִקְשָׁאוֹת מְפִינֵי חַיּוֹת - מְשַׁמֵּר כְּדָרְכוֹ בְּשַׁבַּת, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִסְפֵּק, וְלֹא יִרְקַד, וְלֹא יִטְפִּיחַ, כְּדָרְךְ שְׁעוֹשֶׂה בַּחוּל.

טז. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת הַפָּרָה וְלְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת הַתֵּינּוֹק - לֹא יִתֵּן לוֹ שְׁכָרוֹ שֶׁל שַׁבַּת, לְפִיכֵךְ אֵין אַחֲרֵיוֹתוֹ עָלָיו בְּשַׁבַּת. אִם הִיָּה שְׁכִיר שַׁבַּת, שְׁכִיר תְּדֵשׁ, שְׁכִיר שְׁנָה, שְׁכִיר שְׁבוּעָה - נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ שֶׁל שַׁבַּת, לְפִיכֵךְ אַחֲרֵיוֹתוֹ עָלָיו בְּשַׁבַּת. לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי שְׁכָרִי שֶׁל שַׁבַּת', אֵלָא אוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי שְׁכָרִי שֶׁל עֲשָׂרָה יָמִים'.

יז. לֹא עוֹלִין בְּאֵילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גְּבֵי בַּהֲמָה, וְלֹא שֹׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְרַקְדִין בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וְאֵין צָרִיף לֹאמֵר בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים.

ד. הִיוּ שְׁתֵּי קוֹרוֹת קטנות יוצאות מן הכתל, מבדלות זו מזו, ומקבלות אריח לרחבו טפח; רבן שמעון בן גמליאל אומר: יושב לארכו שלשה טפחים.

ה. הִיָּה אַחַת לַמַּעֲלָה וְאַחַת לַמָּטָה; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: רואין את העליונה כאלו היא למטה, ואת התחתונה כאלו היא למעלה, ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה, והתחתונה למטה מעשרה טפחים.

ו. הִיָּתָה זו יוצאת מכתל זה, וזו יוצאה מכתל זה, או שהיתה יוצאת מכתל זה ואין מצעת בכתל אחר, או שהיתה רחבה מראשה אחד וקצרה מראשה אחד, אם יש שם שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ארבעה. היתה יוצאה מכתל זה ומצעת בכתל אחר, אם גבוהה הימנו שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. עשויה מדרון ומקבלת אריח בנוי, אם יושב פדרכו עליה - אין צריך להגביה צד השני, ואם לאו - צריך להגביה צד השני.

ז. העושה לחיים למבוי גבוהים מן הארץ שלשה טפחים או משוכים מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. מבוי המקרה מרוח אחת, והדלה עליו את הגפן, ואת הדלעת, ואת הקסום, מרוח אחרת - אין צריך פלוס. עשה לחיים למבוי גבוהין מן הארץ שלשה טפחים, או משוכין מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. אבני בנין היו יוצאות מן הכתל, ובין זו לזו ארבעה טפחים - אין צריך לחי וקורה אותו מקום. אבני גדר היוצאות מן הגדר מבדלות זו מזו פחות משלשה - אין צריך לחי אחר. שלשה - צריך לחי אחר.

ח. כתל שצדו אחד כנוס מחברו, בין שנואה מבחוץ ושונה מבפנים, ובין שנואה מבפנים ושונה מבחוץ - נדון משום לחי. היתה קרן זווית זו יוצאה מכתל זה, וקרן זווית יוצאה

מכתל זה - נדונית כלחיים. עשה לחי למבוי - אין לו אלא חצי מבוי.

ט. עושין פסין לבוריות, ארבעה דיומדין נראין כשמונה, היתה שם אבן אחת מרבעת - רואין כאלו שתחלק, ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן - נדון משום דיומד, ואם לאו - אין נדון משום דיומד. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: היתה עגלה, רואין אותה, שאם תחקק, ויש בה ששה טפחים מצד זה, וששה טפחים מצד זה, כדיומדין - נדונית כפסין.

י. וכמה יהא ביניהן? כמלא שתי רבקות של שלש שלש בקר. כמה ראשה ורבה של פרה? שתי אמות. עביה של פרה - אמה ושני שלישי אמה, שהן כעשר אמות; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כארבע עשרה אמה. כמה הן מקרבין? כדי ראשה ורבה של פרה, וכמה הן מרחקין? אפלו כור אפלו כורים - מתר, ובלבד שירבה בפסין. רבי יהודה אומר: בית סאתים - מתר. יותר מבית סאתים - אסור. אמרו לו לרבי יהודה: אי אתה מודה בדיר, וסהר, ומקצה, וחצר, אפלו בית חמשת כורים ובית עשרה כורים שהוא מתר? אמר להם: זו מחיצה, ואלו פסין. אף זו, רצה לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים - עושה. ואם רצה לרבות - ירבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בור שהוא בית סאתים על בית סאתים - אינו מתר. ולא אמרו להרחיב, אלא כדי ראשה ורבה של פרה בלבד.

יא. היתה גבוהה משלש רוחותיה ונמוכה מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא הנמוך יתר על הגבוהה. היתה נמוכה משלש רוחותיה וגבוהה מרוח אחת - אין צריך לעשות מחיצה, אלא לגבוה בלבד. היתה שם אילן או גדר או מחיצת הקנים - נדונית כפסין.

יב. היתה חצר פתוחה לביניהם, שראשה אחד נכנס לבין הפסין, מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה - מתר לטלטל, אכל

שְׁתִּים - אָסוּר. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְנָן
שְׁלֵא עָרְבוּ, אֲבָל עָרְבוּ - מִתָּר. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן
בְּבָא אוֹמֵר: אֵין עוֹשִׂין פְּסִין אֶלָּא לְבָאָר
הַרְבֵּים בְּלֵבֵד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְכֹל עוֹשִׂין
פְּסִין חוּץ מִבוּר הַיְחִיד בְּלֵבֵד.

<p>28</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>נץ החמה _____ 5:59 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:26 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:01 נ"ך: דברי הימים ב ז-ח תוספתא: שבת יג</p>	<p>אסרו חג, ח לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:47 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:50 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:11 שקיעה _____ 7:49 בבלי: בכורות יא ירושלמי: תרומות נג</p>
<p>29</p> <p>שני Monday</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>נץ החמה _____ 5:57 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:02 נ"ך: דברי הימים ב ט-י תוספתא: שבת יד</p>	<p>ט לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:45 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:49 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 7:50 בבלי: בכורות יב ירושלמי: תרומות נד</p>
<p>30</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>כה</p> <p>25</p>	<p>נץ החמה _____ 5:56 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:03 נ"ך: דברי הימים ב יא-יב תוספתא: שבת טו</p>	<p>י לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:44 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 7:51 בבלי: בכורות יג ירושלמי: תרומות נה</p>
<p>1</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כו</p> <p>26</p>	<p>נץ החמה _____ 5:55 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:04 נ"ך: דברי הימים ב יג-יד תוספתא: שבת טז</p>	<p>יא לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:43 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 7:52 בבלי: בכורות יד ירושלמי: תרומות נו</p>
<p>2</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כז</p> <p>27</p>	<p>נץ החמה _____ 5:53 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:05 נ"ך: דברי הימים ב טז-טז תוספתא: שבת יז</p>	<p>י"ב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:41 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 7:53 בבלי: בכורות טז ירושלמי: תרומות נז</p>
<p>3</p> <p>שישי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:36 הדלקת הנרות</p>	<p>כח</p> <p>28</p>	<p>נץ החמה _____ 5:52 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:06 נ"ך: דברי הימים ב יז-יח תוספתא: שבת יח</p>	<p>י"ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:40 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 שקיעה _____ 7:54 בבלי: בכורות טז ירושלמי: תרומות נח</p>
<p>4</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 9:07 זמן מוצש"ק</p>	<p>כט</p> <p>29</p>	<p>נץ החמה _____ 5:51 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:07 נ"ך: דברי הימים ב יט-כ תוספתא: ערובין א</p>	<p>אחרי מבה"ח, מחור חודש, י"ד לעומר, פרק א</p> <p>עלות השחר _____ 4:39 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:45 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 שקיעה _____ 7:55 בבלי: בכורות יז ירושלמי: תרומות נט</p>

מברכים חודש אייר המולד: שבת נאכמיטאג 10 מינוט נאך 2

דאס זאגן תהלים איז מסוגל צו פּרעֶנגען רעגן. "תהלים" איז די ראשי תיבות פון ל' מטר ה' שמים ת' שתה מ'ים.

(ספר המדות אות סגולה סימן ד')